Täysistunto

Torstai 18.2.2016 klo 15.59—20.29

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 20.29.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Paula Risikko (15.59—18.01) ja puhemies Maria Lohela (18.01—20.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys eläkkeensaajien verokohtelusta (Jukka Gustafsson sd)

Suullinen kysymys SKT 9/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäinen kysymys, edustaja Gustafsson.

Keskustelu

16.01 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Pari viikkoa sitten tamperelainen ystäväni kertoi apteekkikäynnistään. Oli joutunut jonottamaan. Edessä vanhempi naisihminen oli laskenut tiskillä rahojaan lääkkeitä ostaessaan. Arvoisa ministeri Stubb, tiesittekö, että tänä vuonna työeläkkeet eivät nousseet lainkaan ja kansaneläkkeet itse asiassa vähän tippuivat? Moni eläkeläinen on huolissaan ja hätääntynyt. Te, ministeri Stubb, vastoin vaalilupaustanne petitte eläkeläiset ja laitoitte heidät maksamaan korkeampaa veroa kuin palkansaajat.

Niin, miten on nyt? Eivätkö tässä tilanteessa eläkeläiset olisi ansainneet samat veronalennukset kuin palkansaajatkin?

16.02 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittämänne esimerkki on tietenkin ikävä, ja soisi, että maamme tilanne talou-

dellisesti ja muutoin olisi parempi kuin mitä se tällä hetkellä on. Me olemme lähteneet siitä, että tämä hallitus ei tule kiristämään työn verotusta ja tämä hallitus ei myöskään kiristä eläkkeiden verotusta. Kun me katsomme meidän uraamme eteenpäin tästä — 4 miljardin sopeutukset, 72 prosentin työllisyystavoite — me toivomme, että kolmen vuoden päästä olemme saaneet maan uudestaan jalkeille, ja toivomme, että ensi vuonna työmarkkinajärjestöt ovat päässeet yhteisymmärrykseen sekä yhteiskuntasopimuksesta, palkoista että monesta muusta kysymyksestä, missä vaiheessa me voimme tulla vastaan 1 miljardin euron verohuojennuksilla, jotka koskettaisivat tässä tapauksessa myös eläkeläisiä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.03 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen linja nyt valitettavasti vain tarkoittaa sitä, että tänä vuonna keskituloisen eläkkeensaajan verotus suhteessa palkansaajaan kasvaa 250 euroa vuodessa. Jos on pariskunta, se on jo 500 euroa vuodessa. Me demarit esitimme omassa vaihtoehtobudjetissamme, että tämä vääryys korjattaisiin. Arvoisa ministeri Stubb, oletteko te tekemässä tästä veroerosta nyt pysyvän eron ihan tästä ikuisuuteen? Teillä olisi nimittäin nyt mahdollisuus korjata tämä räikeä epäkohta hetken päästä alkavassa kehysriihessä. Aiotteko tehdä sen, ettei tästä teidän aiheuttamastanne veroerosta tule eläkeläisille pysyvää?

16.04 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietysti, kun me katsomme veropoliittisia kokonaisuuksia, tavoitteena on se, että ne ovat johdonmukaisia eivätkä poukkoilevia. Tämä ongelma, jonka te itse tuossa mainitsitte, hoituu erityisesti sitä kautta, että Suomeen luodaan lisää työtä ja työpaikkoja.

Meillä on kaksi suurta haastetta tällä hetkellä. Yksi on globaalitalous, ja toinen on väestörakenne. Me olemme tilanteessa — jokainen suomalainen, joka tätäkin kyselytuntia seuraa, ymmärtää sen — jossa meillä on vähemmän ja vähemmän käsipareja töissä, enemmän ja enemmän käsipareja tällä hetkellä tuettavana. Nyt me pyrimme tässä hallituksessa tekemään ratkaisuja, jotka lisäävät sekä työn tarjontaa että kysyntää. Sen takia me olemme myös panostaneet työn verottamisen kiristämisen vähentämiseen ja sitä kautta saamme luotua lisää työpaikkoja. Tämä ongelma ei ratkea pienellä kikalla eikä myöskään tässä kehysriihessä.

16.05 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eihän tässä nyt mistään pienestä kikasta ole kysymys vaan siitä, verotetaanko samojen periaatteiden mukaisesti työssä käyviä ja eläkkeellä olevia. Siitä on kysymys. Jostain kumman syystä, ministeri Stubb, te ette tänään nyt tunnu ymmärtävän tätä asiaa ollenkaan. Mutta kyllä te ennen vaaleja tämän ymmärsitte. Silloinhan te itse puhuitte, että piditte aivan sietämättömänä, että keskusta on esittänyt, että veronkevennykset eivät koskisi eläkeläisiä. Nyt te kierrätte tätä päivä päivältä ettekä suostu sanomaan, miksi te teette itse tämmöistä verolainsäädäntöä, että eläkkeellä olijoita verotetaan kireämmin kuin työssä olevia. Eihän se ole oikein, ja huoli kasvaa eläkeläisten joukossa.

Samaan aikaan te olette valmistelemassa — huomasin, että kokoomus vaatii nyt veronalennusta alkoholiveron puolella, että ravintoloiden alkoholiveroa pitäisi alentaa. Sinne teillä on kyllä rahaa, alkoholinkulutuksen lisäämisen puolella, mutta ei kaikille eläkeläisil-

le yhdenmukaisessa kohtelussa. Miksi alkoholiveroa pitää laskea mutta eläkeläisten verotus pidetään korkeammalla kuin työssäolijoilla, ministeri Stubb?

16.06 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärtääkseni tämä on hallituksen kyselytunti ja ensimmäinen kysymys liittyi eläkkeisiin. Tämä hallitus ei ole tässä vaiheessa laskemassa alkoholin verotusta.

Mutta ehkä kaksi huomiota, jotka liittyvät eläkeläisiin: ensimmäinen on takuueläkkeen korotus, jonka me teimme, ja toinen oli eläkeläisten asumistuen leikkauksen peruminen. Nyt haluan, edustaja Heinäluoma, jotta ei synny väärinkäsityksiä, sanoa tämän vielä kerran: eläkeläisten verotus ei tule tämän hallituskauden aikana kiristymään.

16.07 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te juuri vuoden alusta kiristitte eläkeläisten verotusta suhteessa palkansaajiin. Te teitte työtulovähennyksen kevennyksen palkansaajille mutta ette tehneet eläketulovähennyksen kevennystä, joka olisi antanut eläkeläisille sen saman veroedun kuin työssä olevat saavat. Tosiasia on se, niin kuin edustaja Gustafsson täällä sanoi, että eläkkeet eivät nousseet vuoden alussa senttiäkään — nollakorotus. Onneksi sentään työssä käyvien puolella tulee pieniä korotuksia tänä vuonna. Syntyyhän tässä epäsuhta, ja tämä on kummallista, että te ette tunnusta tätä. Jos nyt tehdään sitten jatkossa veronkevennykset niin kuin sanotte, että pannaan taulukoihin, niin tämä ero jää pysyväksi. Joka ikinen vuosi eläkeläiset maksavat enemmän veroa kuin palkansaajat samasta tulosta. Minusta tämä on epäoikeudenmukaista. Tämä pitäisi korjata, ja siksi toivon niin kuin edustaja Gustafsson, että tämä tehdään seuraavassa kehysriihessä, kun kokoonnutte käsittelemään myös verotusta. Eikös tämä olisi ihan järkevää, jos tässä on epäsuhta, niin kuin tässä on?

16.08 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt en oikein ymmärtänyt ehkä edustaja Heinäluoman kehäpäätelmää. Olitteko siis sitä mieltä, että työn verotusta ei olisi pitänyt laskea ja että työtulovähennystä ei olisi pitänyt muuttaa, (Hälinää) koska te viittasitte suoraan tähän näin? Toisekseen esittäisin tässä ihan ja voin antaa teille paperilla myös tämän jälkeen, että meillä on aivan selvästi palkka- ja eläketuloa saavan verotukset eri tulotasoilla. Kun me katsomme tätä peruskäyrää, niin itse asiassa se ero on loppujen lopuksi pieni, mutta minä palaan siihen suurempaan kuvaan: ilman työtä, työpaikkoja tässä maassa ei tulla pitkässä juoksussa saamaan kunnon eläkkeitä. Me pyrimme tässä hallituksessa panostamaan nimenomaan työllisyyteen. Ilman työllisyyttä, lisää työpaikkoja, ei tule verotuloja. Ilman verotuloja on vaikea rakentaa eläkkeitä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Heinäluomalle tuli kysymys, olkaa hyvä.

16.09 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, todellakin se työtulokevennys oli perusteltu. En vastusta sitä vaan kannatan, niin kuin hyvin tiedätte, koska joulukuussa hyväksyimme sen yksimielisesti. Erimielisyys koskee sitä, eikö eläkeläisiä pitäisi kohdella samalla tavalla kuin työssäolijoita, sama veronkevennys antaa. Kun te sanotte, että ero on pieni, niin edustaja Gustafsson kertoi sen eron. Se on runsas 200 euroa per eläkeläinen, pariskunnalla 500 euroa. Se on teille ehkä pieni, mutta eläkeläisten kannalta se alkaa olla jo aika iso summa, kun katsotaan per vuosi. Ja nyt te uhkaatte tehdä

tämän pysyväksi, ellette korjaa tätä asiaa kehysriihessä. Kysyn vielä: mikä teitä estää tekemästä korjausehdotusta ensi kehysriihessä?

16.09 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän taloustilanne estää sen tällä hetkellä. Me olemme tällä hetkellä yhteiskunnassa, jossa on kolme jäykkyyttä. Ensimmäinen jäykkyys on poliittinen päätöksenteko, toinen jäykkyys on työmarkkinat, ja kolmas jäykkyys on meidän valuutta. On vain ja ainoastaan yksi asia, joka tässä yhteiskunnassa ja tässä maassa joustaa tällä hetkellä, ja se on työttömyys. Me pyrimme tässä hallituksessa korjaamaan sen tilanteen. Me pyrimme rakentamaan yhteiskunnan, jossa sekä työn tekeminen että teettäminen on kannattavaa. Se tarkoittaa pitkässä juoksussa myös sitä, että saamme lisää verotuloja, ja sitä kautta me pystymme myös tarkastamaan muun muassa eläkeläisten verotuksen, joka siis ei kiristy.

16.10 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on niin, valtiovarainministeri Stubb, että vaikeina aikoina pitää pitää kiinni juuri heikompiosaisista ja panostaa asioihin, joilla me myös tulevaisuudessa pärjäämme. Myös koulutuksen osalta leikkaukset ovat tässä hetkessä harkitsemattomia. Ja tämän eläkeläisten verotuksen lisäksi eläkeläisille osuu se, että monet heidän maksuistaan kasvavat ja sitä kautta kustannustaakka lisääntyy. Eli kysymys on siitä, että monille eläkeläisille, joilla on tarvetta esimerkiksi lääkekorvauksiin ja pitkiin matkoihin sairaanhoitoon, terveydenhuoltoon, kokonaisvaikutus voi olla tietyille ihmisille täysin kohtuuton. Näin ollen hallituksen pitäisi ottaa vastuu siitä, mikä vaikutus heikompiosaisille on heidän politiikastaan kokonaisuudessaan.

Jos, ministeri Stubb, ette ole valmis helpottamaan verotusta eläkeläisten osalta, niin kysyisin ministeri Rehulalta ja ministeri Mäntylältä, olisiko mahdollista ottaa käyttöön kuitenkin yhteinen maksukatto näille sosiaali- ja terveydenhuollon maksuille niin, että sama taakka ei keskity vain tietyille ihmisille — niille, jotka ovat eläkeläisiä ja niitä, jotka eniten tukea tarvitsevat.

16.11 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillähän on käytössä maksukatto, (Eduskunnasta: Ei kokonaista!) joka koostuu eri osista. Meillä on lääkekatto. Terveyskeskusmaksuissa on tietyt katot, meillä on olemassa tämmöinen kattotilanne. Tietyn määrän käytön jälkeen ei enää peritä maksuja lääkkeistä tai terveyskeskuskäynneistä. Yhtenäinen maksukatto on hyvä tavoite, mutta toisaalta meillä on myös järjestelmä, joka huolehtii siitä, että ne kaikkein vähäosaisimmat niissä tilanteissa, joissa terveydestä huolehtiminen on rahasta kiinni, voivat hakea avun ja saavat maksuttomia palveluja. Tämäkin pitää tässä kokonaisuudessa muistaa.

16.12 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä Kelan kanssa on nyt tehty tiivistä yhteistyötä nimenomaan juuri liittyen muun muassa tähän lääkekorvauksen omavastuuasiaan, ja siellä nyt käydään hyvin aktiivista keskustelua, ja muun muassa Apteekkariliiton kanssa myös hyvin aktiivisesti seurataan, minkälainen vaikutus muun muassa tällä omavastuulla nyt sitten on näihin lääkeostoihin.

Toinen asia, mihin nyt on erityisesti kiinnitetty huomiota, on näitten matkakorvausten reaaliaikainen seuranta, koska siellä on tosiaan tullut paljon sitä viestiä, että kun nämä omavastuut eivät reaaliaikaisesti rekisteröidy, niin ihmiset joutuvat silloin odottamaan nii-

tä huomattavan pitkään, jotta he käytännössä saavat ne takaisin. Siihen haetaan nyt tällaista ihan yksinkertaista teknistä lakimuutosta, joka sitten helpottaisi siltä osin sitä tilannetta.

Oikeastaan vielä yksi asia, tietenkin tämä, että myöskin tästä perustoimeentulotuen siirrosta Kelaan olen käynyt hyvin paljon keskustelua Kelan toimijoiden kanssa, ja heillä on nyt tavoite nimenomaan tämä, että siellä käydään nyt sitten (Puhemies koputtaa) hyvin tarkkaan läpi, onko mahdollista sitten saada näitä kaikkia etuuksia, kun esimerkiksi toimeentulotukihan (Puhemies koputtaa) on hyvin alikäytetty.

16.13 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eläkeläisköyhyys on syventynyt, ja sitä entisestään lisäävät korkeat asumiskustannukset, rikkonaiset työurat ja pitkät työttömyysjaksot, aikainen joutuminen työkyvyttömyyseläkkeelle sekä myös matalat palkat, joista eläkettä lasketaan. Nämä ovat nyt niitä tekijöitä, joihin meidän pitää pystyä vaikuttamaan. Tulojen lisäksi on kiinnitettävä huomiota myös menoihin, esimerkiksi erittäin korkeisiin asumiskuluihin ja palvelumaksuihin sekä liian pieniin lääkekorvauksiin.

Arvoisa puhemies! Te hallituksessa kuitenkin nyt nostatte asiakasmaksuja, leikkaatte lääkekorvauksia, haluatte leikata palkkoja. Onko teillä, hallitus, joitakin esimerkkejä konkreettisista toimista, joilla nopeasti vähennetään eläkeläisköyhyyttä?

16.14 **Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan viittaan tässä nyt tähän edelliseenkin vastaukseeni, että muun muassa Kansaneläkelaitoksen kanssa on nyt käyty hyvin aktiivisia keskusteluja siitä, kuinka muun muassa toimeentulotuen alikäyttö nyt saadaan sieltä sitten huomioitua, koska meillä on paljon eläkeläisiä, jotka olisivat oikeutettuja siihen, mutta kun meidän järjestelmä ei toimi ja sen takia nimenomaan me haluamme, että tämä yhden luukun periaate toimii, että ihmiset silloin mahdollisesti saavat sen kaiken sosiaaliturvan, joka heille osaltaan kuuluu.

Mitä tulee sitten näihin lääkekorvauksiin — palaan tässä sen verran vielä — meillähän on hallituksessa muun muassa tämmöinen rationaalisen lääkehoidon kehittämisohjelma, jolla nyt kiivaasti pyrimme hakemaan niitä säästöjä siten, että ne eivät kohdistuisi asiakkaisiin, vaan että lääkehoitoa tehostamalla ja sitä turhaa lääkitystä purkamalla meillä olisi mahdollista hakea niitä säästöjä tällaisin toimenpitein sen sijaan, että ne sitten kohdentuvat suoraan sinne lääkkeiden käyttäjiin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Kolme ministeriä on pyytänyt vielä vastauspuheenvuoroa. Lyhyet vastaukset, ministerit Soini, Lindström ja Rehula.

16.16 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä edustaja Pekosen esiin ottamat vaikeudet ovat todellisia, niistä on syytä olla huolissaan. Se on selvä asia, ja uskon, että me kaikki jaamme sen huolen.

Se, mitä hallitus on pystynyt tekemään, on takuueläkkeen nousu, omaishoidon tuen nostaminen, Yle-vero poistuu 300 000:lta pienituloiselta — siellä on paljon eläkeläisiä mukana — ja eläkeläisten asumistukileikkaus peruttiin. Tässä on neljä konkreettista toimenpidettä, jotka auttavat tässä asiassa. (Välihuutoja) — Arvoisa puhemies! Olisi helpompi vastata, jos kuulisi kysymykset. (Pia Viitasen välihuuto) — Aivan oikein, edustaja Viitanen, te teitte toisen kysymyksen, en kuullut sitä.

16.17 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokonaisuudessa toki on kyse siitä, että leipä ostetaan euroilla. Mutta toisaalta on tärkeää myös se, että lääkäriin pääsy on mahdollista, jono on mahdollisimman lyhyt, jos jotain sattuu, kuntoutus toimii ja ikääntyvän väestön palvelut kaiken kaikkiaan ovat sellaiset, että se turvallisuudentunne, joka elämiseen ja asumiseen tarvitaan, on olemassa. Kyllä tämä hallitus pyrkii ja tavoittelee sitä tilannetta, että esimerkiksi kotona asuminen olisi nykyistä turvallisempaa ja turvatumpaa, puhumattakaan sitten, että lääkäriin pääsisi nopeammin. Siksi meillä sote-uudistuskin liikkeellä on.

16.17 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Pekonen mainitsi tuossa kysymyksessään ikääntyneet työttömät, ja siihen, mitä konkretiaa on, voisin vastata näin, että me etsimme uusia keinoja, joista yksi ihan käytännön konkreettinen keino on se, että yhdessä ministeri Vehviläisen kanssa olemme käynnistäneet tämmöisen selvityksen siitä, millä me saamme näitä vaikeimmin työllistyviä ihmisiä takaisin työelämään, ja tähän porukkaan nimenomaan kuuluvat myös nämä ikääntyneet työttömät. Eli me kyselemme järjestöiltä, toimialoilta, kunnilta, yhteisöiltä ja ihan tavallisilta kansalaisilta uusia ideoita, jotta me saamme tämän työllistämisen kynnyksen alemmas.

16.18 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sitä minä täällä vain kyselin, että kyllä tämä eläkkeensaajien toimeentulo on vakava asia, ja kaikkien niiden leikkausten seurauksena, joita hallitus nyt tekee, hyvin monella eläkeläisellä se käteenjäävä netto tulee tippumaan. Tämä on vakava kysymys, puhemies, ja eläkkeensaajat katsovat nyt teihin, arvoisa ministeri Stubb. Te lupasitte ennen vaaleja oikeudenmukaista verokohtelua, ja nyt se lupaus on petetty. Sanotte, että ei ole rahaa. Silti teillä riittää rahaa autoveron kevennykseen, miljoonaperintöjen verojen keventämiseen, teillä riittää rahaa alkoholiveron kevennykseen. Miksi rahat, ministeri Stubb, loppuvat aina silloin, kun kysymys on eläkkeensaajista? Tämä on epäreilua, tämä on korjattava. Miksi rahat loppuvat silloin, kun kysymys on eläkkeensaajista ja heidän oikeudenmukaisesta kohtelustaan?

16.19 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitasen kysymykseen viitaten: Kyllä uskon, että suurin osa eläkeläisistä ymmärtää ja tietää, missä jamassa Suomi tällä hetkellä on. Meillä on noin 400 000 työtöntä työnhakijaa. Meillä on erittäin jäykkä työmarkkinajärjestelmä. Meillä on järjestelmä, joka ei luo lisää työtä, ja tosiasia on se, että ilman työtä meillä ei ole hyvinvointia eikä eläkkeitä. Eli me haemme jatkuvasti ratkaisuja sen eteen, että saamme työllisyystilanteen parantumaan tässä maassa, koska jos totta puhutaan, niin me olemme tällä hetkellä tilanteessa, jossa meillä on myös talouspoliittista myötätuulta: EKP:n löysä korkopolitiikka, sen lisäksi matala öljyn hinta ja matala euro. Ja silti me emme saa talouskasvua aikaiseksi ennen kuin me saamme korjattua tilanteen. Silloin me emme voi lähteä alentamaan myöskään eläkeläisten verotusta. Sen takia (Puhemies koputtaa) tämä kevät on ratkaiseva.

16.20 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten entinen puhemies ja valtiomies Paavo Lipponen sanoi: voi tätä hurskastelua, voi tätä käsien pesua. Tämä tuli mieleen, kun kuuntelin SDP:n eläkeläisten verotukseen liittyvää kysymystä. Nimittäin eläkeläisiä verotuksessa eniten raivostuttaa tämä niin sanottu raippavero, ja

sen äiti on SDP. (Sosialidemokraattien ryhmästä: Ohhoh!) Mutta kun täällä annetaan ymmärtää, että eläkkeensaajien verotus olisi tänä vuonna jotenkin kireämpää kuin viime vuonna, niin kysyn ministeri Stubbilta: onko niin, että itse asiassa eläkkeensaajat tänä vuonna maksavat veroa ihan sen mukaan kuin aikanaan valtiovarainministeri Rinne budjetissaan viime vuodelle esitti? (Sosialidemokraattien ryhmästä: Ei maksa!)

16.21 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syytä huomata, että toisin kuin SDP:n väitteistä ajattelisi, niin näiden ratkaisujen myötä eläkeläisten verotus ei kiristy.

16.21 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun valtiovarainministeri on näitä Carunan sähkönsiirtokorotuksia pitänyt kohtuuttomina ja nyt Caruna on päättänyt tänään alentaa näitä perusmaksuja, niin olisiko järkevää nyt myös tässä ottaa hallituksen uusi tahti ja päätyä siihen, että tätä eläkkeitten verotusta sen vaalilupauksenne mukaan, ministeri Stubb, toteutettaisiin?

Ja sitten vastaus teille, edustaja Zyskowicz: eivät maksa tällä hetkellä eläkeläiset samalla tavalla veroja kuin minun budjettiesitykseni mukaan viime vuonna sen takia, että eläketulovähennys on poistettu sieltä, se korotus, jonka tein sinne.

16.22 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Oliko tuossa kysymys?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Siinä alkuosassa.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt en oikein ymmärtänyt kysymystä tai sen yhteyttä suoranaisesti Carunaan. Voisiko ehkä toistaa kysymyksen?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Haluaako edustaja Rinne? — Olkaa hyvä.

16.22 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Haluan toistaa, arvoisa puhemies, tämän kysymyksen. Te olette arvostellut Carunan sähkönsiirtomaksukorotuksia, 30 prosentin verran, ja äsken tuli tieto, että Caruna on ollut valmis alentamaan sähkönsiirtoperusmaksua. (Eero Heinäluoma: Korjausliike!) — Korjausliike tähän tilanteeseen. — Nyt haluan kysyä teiltä, arvoisa valtiovarainministeri: olisiko järkevää eläkeläisten osalta tehdä se korjausliike, että lunastatte vaalilupauksenne ja eläkeläisten verotusta kohdellaan samalla tavalla kuin palkansaajien? (Välihuutoja)

16.23 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! (Hälinää — Puhemies koputtaa) Uskon, että se ainoa korjausliike, jonka Suomi voi tehdä, on se, että me luomme tähän maahan lisää työpaikkoja ja työllisyyttä. Se on se ainoa tapa, jolla me voimme saada hyvinvointivaltioon uudestaan liikettä ja happea. Ja uskon, että jokainen suomalainen vauvasta vaariin ymmärtää sen vaikean tilanteen, missä me tällä hetkellä olemme. Me tarvitsemme kyllä korjausliikkeen, me tarvitsemme tulosvastuuta sekä politiikassa että työmarkkinoiden puolella. Jos tämän kevään aikana saamme aikaiseksi yhteiskuntasopimuksen, paikallisen sopimisen, siihen liitettynä kilpailukykypaketin

ja sote-ratkaisun, uskon, että saamme käänteen tähän talouteen ja silloin voimme vuoden kuluttua katsoa verotustilannetta uudestaan. (Eero Heinäluoma: No nyt, tulihan se!)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edustaja Rinne vielä jatkaa.

16.24 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on useampaan kertaan todettu, teillä on ollut varaa maatilan kehittämisrahoihin, autoveroalennukseen, miljoonaperintöjen veronalennuksia suunnitellaan. Kysyn teiltä, arvoisa valtiovarainministeri: onko tässä kysymyksessä arvovalinta, kun te petätte vaalilupauksenne eläkkeensaajille, jätätte eläkkeensaajien verotusta keventämättä samassa suhteessa kuin palkansaajien?

16.24 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Entisenä valtiovarainministerinä, edustaja Rinne, te varmasti hyvin tiedätte, että kun budjettia laaditaan, niin on tietty kehikko, jonka puitteissa toimitaan. Me lähdemme hallitusohjelman linjauksista. Sen jälkeen me pidämme huolen, että niistä tavoitteista, jotka siinä on laadittu, pidetään kiinni. Jos on tarvetta matkan varrella korjata, niin silloin korjataan. Sanon ihan suoraan, edustaja Rinne: minun mielestäni kannattaa myös budjettipolitiikassa välttää yhteiskunnan vastakkainasettelua.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa tähän: edustajat Zyskowicz, Alanko-Kahiluoto ja sitten alkuperäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Gustafsson.

16.25 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli hyvä, että ministeri Stubb mainitsi tuon hallitusohjelman. Kuten puheenjohtaja Rinne ja entinen puheenjohtaja Heinäluoma hyvin tietävät, eri puolueet asettavat vaaleihin mennessään tavoitteita, hallitusohjelma sovitaan hallitukseen tulevien puolueiden kesken ja silloin syntyy se yhteinen linja, jota toteutetaan, (Pia Viitanen: Pidetään lupaukset!) ja se yhteinen linja oli se, että pienen ja keskisuuren palkan verotusta kevennetään. Tämä teidän hakemanne yhdenvertaisuus olisi toteutunut myös siten, että ei olisi kevennetty myöskään palkansaajien verotusta. Sittenhän me olisimme teidän toivomassanne tilanteessa, (Eero Heinäluoma: Ei suinkaan!) että ei ole erilainen kohtelu.

Mitä tulee tähän Caruna-rinnastukseen, arvoisa puhemies, tätä kysyn vielä hallitukselta: eikö se ole todella todella ontuva rinnastus, koska ei ole korotettu, ei ole kiristetty eläkeläisten verotusta, jota nyt pitäisi sitten korjausliikkeillä alentaa, kuten Caruna tekee? Ehkä ministeri Rehn voi vastata tähän.

16.26 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowicz on tietysti täysin oikeassa siinä, että tässä puhutaan kahdesta eri asiasta. Elikkä kysymys aikaisemmin liittyi julkiseen talouteen, ja nämä Carunan hinnankorotuksiin liittyvät kysymykset ovat luonnollisen monopolin sääntelyyn liittyviä kysymyksiä, hyvin erilaisia kysymyksiä. Me olemme hallituksen puolelta aktiivisesti hakeneet ratkaisua neuvotteluteitse tähän Carunan kysymykseen. Nyt on saatu neuvotteluteitse aikaan ratkaisu, jonka nojalla Caruna laskee kiinteitä perusmaksuja ja sitoutuu välttämään hinnankorotuksia myös vuonna 2017. Näin lähes 30 prosentin sijaan kustannusten nousu kuluttajille

jää alle 15 prosentin. Tämä on erinomainen uutinen Carunan asiakkaille, etenkin pieni- ja keskituloisille ja eläkeläisille, joille nämä kohtuuttomat korotukset (Puhemies koputtaa) olisivat merkinneet isoa lovea tuloihin. Kiitänkin osapuolia, kuluttaja-asiamies Päivi Hentusta sekä myös välittäjäksi (Puhemies koputtaa) pyytämääni toimitusjohtaja Raimo Luomaa tämän ratkaisun pohjustamisesta.

16.28 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vihreän eduskuntaryhmän näkemys on se, että myös vaikeina taloudellisina aikoina on mahdollista tehdä veropolitiikkaa, jossa parannetaan pienituloisten ja vähävaraisten asemaa. Sen vuoksi me teimme veroratkaisun, jonka olemme esitelleet myös täällä salissa, jossa kunnallisveron perusvähennystä olisi korotettu roimasti ja rahoitettu se osinkoveroja kiristämällä, mikä on perusteltu toimi, koska osinkojen kevyt verotus tällä hetkellä kasvattaa tuloeroja.

Talouden arviointineuvosto, jota hallituskin on täällä monesti siteerannut, kritisoi hallitusta siitä, että päätöksissänne te ette ota huomioon sitä, miten erilaiset päätökset osuvat samoihin ihmisryhmiin, ettekä myöskään käytä riittävästi verotusta elementtinä, jolla voitaisiin kasvattaa oikeudenmukaisuutta ja välttää kaikkein kipeimpiä leikkauksia. Miten vastaatte tähän talouden arviointineuvoston kritiikkiin? (Eero Heinäluoma: Hyvä kysymys!)

16.29 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me kävimme perusteellisesti läpi talouspolitiikan arviointineuvoston raportin, ja siellä perusviesti oli aika selkeä, eli kutakuinkin hallituksen finanssipoliittinen viritys on oikea. Oltiin myös samaa mieltä siitä, että lisää ei voida enää velkaantua. Oltiin myös samaa mieltä sopeutuksen koosta ja tahdista. Se, missä meillä oli pieni erimielisyys, oli meidän veropoliittisessa linjassa, se myönnettäköön. Me lähdemme siis siitä, että Suomen kokonaisveroaste ei voi enää kiristyä, koska se on yksi maailman korkeimmista, karkeasti 44—45 prosenttia kokonaisveroaste, suhteutettuna esimerkiksi OECD:hen: 34 prosenttia. Me tarkastelemme jatkuvasti talouspoliittisen arviointineuvoston raporttia, mutta tulemme pitämään sen verolinjan, mikä meillä tällä hetkellä on, ja sillä on kaksi tavoitetta: luoda lisää työpaikkoja ja kasvua.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä alkuperäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Gustafsson.

16.30 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä pettynyt ministereiden vastauksiin. Tuntuu siltä, että sentään välillä paistanut kevätaurinko ei ainakaan vielä ole sulattanut ministereiden sydämiä. Josko sitten kehysriiheen mennessä näin tapahtuisi.

Haluan nyt erityisesti korostaa ja painottaa sitä, että meillä on paljon työttömyyttä, meillä on paljon turvattomuutta ihmisten keskuudessa. Tämä edellyttäisi nyt hallitukselta äärimmäisen tarkkaa, huolellista oikeudenmukaisuuden tunteen ymmärtämistä. Minun mielestäni nyt tämä käyty keskustelu, jossa nyt kiistatta kuitenkin eläkeläisiä kohdellaan eri tavalla kuin palkansaajia, oikeutetusti loukkaa heidän oikeustajuaan.

Ja lopuksi kysyn, kun ministeri Stubb on myöskin kokoomuksen puheenjohtaja: miksi kokoomus nyt sitten (Puhemies koputtaa) on kaikkein eniten vastustamassa tässä yhtey-

dessä juuri eläkkeensaajien verotuksen kohtuullistamista ja oikeudenmukaistamista? (Ben Zyskowicz: No eihän ole! Mikäs väite tuo on?)

16.31 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ehkä ole ihan samaa mieltä edustaja Gustafssonin kokonaisarviosta ja siitä, mikä on hallituksen tulokulma. Hallituksen tulokulma on yksiselitteisen selkeä, ja se on se, että me pyrimme luomaan lisää työpaikkoja tähän maahan. (Jukka Gustafsson: Totta kai! Niinhän kaikki hallitukset!) Me olemme asettaneet tavoitteen: 110 000 uutta työpaikkaa, 72 prosentin työllisyystavoite. Ja nyt on niin, että jos tämän kevään aikana emme saa aikaiseksi yhteiskuntasopimusta, emme saa aikaiseksi palkkamalttia emmekä saa aikaiseksi sellaisia tuotantoa lisääviä toimia, kuten esimerkiksi paikallinen sopiminen, niin silloin Suomen työllisyysaste ei nouse vuoteen 2019 mennessä. Ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomi oli talousihme vuodesta 1990 vuoteen 2008. Sen jälkeen on ollut laskusuhdanne, joka on jatkunut vuodesta 2008 eteenpäin. Nyt meidän pitää saada työllisyystilanne parantumaan. Muuten me jatkamme tätä keskustelua myös eläkeläisten asemasta loputtomiin. (Eero Heinäluoma: Kylmää kättä!)

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys vammaispalveluiden leikkaamisesta (Johanna Karimäki vihr)
Suullinen kysymys SKT 10/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymyksen esittäjä on edustaja Karimäki.

Keskustelu

16.32 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Hallitus julkisti listan säästöistä, jotka tehdään kuntien tehtäviä karsimalla. Osa on ihan järkeviäkin, kuten pelastustehtävien siirto maakunnille, ja kelpoisuusehtojen tarkastelu edistää työllisyyttä.

Mutta on kestämätöntä, että leikkaatte vammaisten palveluista 60 miljoonaa euroa. Yli 75-vuotiaat vammaiset jätetään kokonaan vammaispalveluiden ulkopuolelle. Heiltä loppuu muun muassa henkilökohtainen apu ja kuljetuspalvelut. He menettävät mahdollisuuden itsenäiseen elämään. Myös vammaisilta lapsilta leikataan. Päivähoidon leikkauksen ja sen kuljetusten maksuttomuus kehitysvammaisilta lapsilta on iso lovi vammaisia lapsia hoitavien perheeseen, ja kuljetuspalvelujen heikennykset sulkevat vammaiset neljän seinän sisälle. Tämä on YK:n vammaisten oikeuksien sopimuksen vastaista. Aikooko hallitus todellakin leikata kaikkein heikoimmilla olevilta ihmisiltä, vammaisilta lapsilta, vammaisilta vanhuksilta?

16.33 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan tähän todeta, kun edustaja Karimäki otti esille tämän kokonaisuuden, mihin tämä liittyy, että olemme tekemässä miljardin euron yhteistä isoa pakettia julkiseen talouteen, jolla haluamme parantaa tätä talouden tilaa. Kuten Ahtisaarikin

toissa päivänä sanoi: jos emme saa taloutta kuntoon, niin voimme sanoa hyvästit koko hyvinvointiyhteiskunnalle. Myös vihreät ovat olleet mukana viime vaalikaudella hallituksessa ollessaan hakemassa tätä miljardin euron kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimista, ja silloin siitä ei tullut yhtään mitään.

Haluan todeta sen, että ensinnäkin pidän hyvänä, että kaikki eduskuntapuolueet, myös kaikki oppositiopuolueet nykyään, ovat siihen sitoutuneet, että tämä miljardin euron tavoite saadaan aikaiseksi, ja siitä tässä kokonaisuudessa on kysymys. Täällä on myös vaikeita asioita, kuten hyvin kaikki yhdessä tiedämme, mutta kokonaisuus on tärkeä, jotta saadaan julkinen talous kuntoon.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.35 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on paukutellut henkseleitä, koska se ei vähennä tällä vaalikaudella kuntien valtionosuuksia. Oletteko hallituksessa arvioineet sitä, kuinka teidän politiikkanne vaikuttaa kuntatalouteen, kun huomioidaan, että kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsinnan yhteydessä kunnilta säästetään jopa 400 miljoonaa euroa ja kiristävä finanssipolitiikka vähentää kuntien tuloja ja lisää niiden menoja, puhumattakaan lääkekorvauksista ja matkakorvauksien leikkauksista ja asiakaspalvelumaksujen korotuksesta? Oletteko arvioineet, kuinka te heikennätte kuntataloutta näillä toimenpiteillä?

16.35 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntatalouden tilanteen osalta tätä arvioidaan aina osana julkisen talouden suunnitelmaa ja se tehtiin viimeksi silloin viime budjettiriihen yhteydessä. Nyt meillä alkavat olla tiedossa alustavat näkymät siitä, mitkä olivat viime vuoden kuntien tilinpäätöstiedot, ja ne eivät ole niin huonot kuin mitä on tässä aikaisemmin ollut. Kuntatalouden tilanne on kyllä vakava, mutta sitten kun katsotaan muun muassa tätä vuotta ajatellen, niin vähemmän kuntia nosti tänä vuonna veroprosenttejaan kuin mitä aikaisemmin oli nostanut, niin että se tilanne ei ole aivan katastrofaalinen. Mutta sitten kun katsomme koko julkista taloutta, niin pidän samalla tavalla tärkeänä, että kuntien talous on hyvässä kunnossa ja pystytään turvaamaan ne palvelut kansalaisille, mitkä kuuluvat kunnille tälläkin hetkellä ja myös tulevaisuudessa.

Mutta sen totean, tuohon äskeiseenkin eläkeläisiin liittyvään keskusteluun, että samalla kun katsomme toimeentuloa, meidän pitää katsoa myös palveluita. Ja palveluitten osalta kuntien valtionosuudet ovat erittäin tärkeät. (Puhemies koputtaa) Viime kaudella leikattiin 1,4 miljardia euroa, nyt ei ole leikattu.

16.36 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä listalla oli myös erittäin yllättävä esitys, nimittäin pieneläinpäivystysten siirtäminen pois kunnilta yksityiselle puolelle. Se on eläinsuojelullisesti erittäin huono esitys. Nimittäin harvalla on varaa yksityisiin eläinlääkäripalveluihin. Tämä voi johtaa siihen, että meidän eläinsuojelutilanteemme heikkenee. Lemmikkieläimet ovat kuitenkin ihmisille hyvin tärkeitä. Nyt herää kysymys, onko tämän linjauksen takana se, että jatkossa köyhillä ei olisi enää varaa tai oikeutta pitää edes lemmikkieläimiä.

Tämä vaikuttaa myös tuotantoeläinten hoitoon ja hoivaan. Nimittäin suurimmassa osassa kunnista ei tuotantoeläinten hoitaminen ja päivystys riitä tuomaan toimeentuloa eläinlääkärille. Tämä voi johtaa ruokaturvallisuuden heikkenemiseen, puhtaan ja turvallisen ruuan tilanteen heikkenemiseen. Nyt kysynkin: mistä tällainen idea oikein lähti liikkeelle, ja minkä verran te todella kuvittelette saavanne tällä säästöä?

16.38 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mistä nämä ideat lähtivät liikkeelle? Ne ovat lähteneet tietysti meidän koko ministeriöistämme eli substanssiministeriöistämme eivätkä valtiovarainministeriön kunta- tai alueosastolta tai budjettiosastolta, ja näistä on se kokonaisuus muodostettu.

Olen kyllä samaa mieltä edustaja Arhinmäen kanssa, että tämä ei ole ihan mutkaton asia. Juuri tästä syystä sekä tuotantoeläinten osalta että sitten myös lemmikkieläinten osalta saattaa tulla tilanne, että me emme pystykään sitten turvaamaan eläinlääkäripalveluita myöskään niille tuotantoeläimille. Minä jaan tämän ajatuksen siitä, että tämä ei ole yksinkertainen.

Mutta sitten kyllä esitän kysymyksen, kun kovasti kannetaan täällä huolta siitä, mitkä ovat kuntien tehtävät ja velvoitteet. Meidän pitää jokaisen kysyä siinä tilanteessa, kun julkista taloutta korjataan, se kysymys, mistä kaikesta kunta todellakin vastaa. Onko todellakin niin, että kunnan on pystyttävä myös osoittamaan lemmikkieläinten osalta eläinlääkäripalvelut?

16.39 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Edustaja Karimäki mainitsi tässä, että vammaisten henkilöiden erityispalveluihin ollaan säätämässä 75 vuoden ikäraja, mutta vammaisuus ei kuitenkaan häviä iän myötä. Jos tämä esitys hyväksytään, monen vanhemman vammaisen henkilön taloudellinen tilanne ja elämänlaatu huononevat merkittävästi — erityisesti, jos henkilöltä yhtäkkiä poistetaan oikeus henkilökohtaiseen avustajaan. Eikö tämä ole perustuslain 6 §:ssä turvatun kansalaisten yhdenvertaisuuden vastaista, siis syrjintää muun muassa iän perusteella?

16.39 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vammaisten tilanteen osalta valmistelu sosiaali- ja terveysministeriössä on pääosin ja näitten perusteitten osalta tapahtunut viime vaalikaudella. Yhtäältä siksi, että on ollut aika pitkään tavoite yhdistää vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki — sitä työtä ollaan tekemässä. Toisekseen löytyy toukokuulta 2015 asiakirja, jossa on muun muassa avattu tätä 75 vuoden ikäraja -kysymystä siinä olennaisessa kohdassa, että missä vaiheessa ihmisen elämänkaarta elämäntilanne ei ole se tekijä, joka määrittää palvelutarpeen.

Niin ensimmäiseen kysymykseen kuin edustaja Adlercreutzinkin kysymykseen: Jatkossakin meillä on lainsäädäntöpohja, jolla huolehditaan jokaisesta vammaisesta ja kehitysvammaisesta, niin varttuneemmasta kuin lapsestakin. Siitä lähdetään. Siinä, miten tämä tullaan toteuttamaan ja tekemään, (Puhemies koputtaa) pohjana on kehitysvammalain ja vammaispalvelulain yhdistämistyö, jossa tämä kokonaisuus huomioidaan.

16.41 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisi kai olettaa, että jos tämä kuntien tehtävien karsimistyö ja raivaaminen olisi jotenkin helppoa, niin viime hallitus olisi siinä onnistunut. Kuitenkin taisi käydä niin, että huolimatta hyvästä ta-

voitteesta, jonka kaikki eduskuntapuolueet ovat allekirjoittaneet, viime kaudella tuota listaa ei kyetty lyhentämään.

Työ ei ollut tällekään hallitukselle helppo, ja kaikki kohdat eivät ole sellaisia, joita voisi ohittaa helposti. Ajattelen kuitenkin niin, että minusta on syytä korjata se vihreiden edustajan kysymyksessä esittämä ikään kuin arvio siitä, että poistuisivat vammaispalvelut. Toivon, että ministeri selventäisi nyt, eikö kuitenkin ole kysymys siitä, että jatkossakin iästä riippumatta vammainen tai kehitysvammainen ihminen saa yhteiskunnalta ne palvelut, jotka tarvitsee, mutta ne ovat jatkossa enemmänkin tarveharkintaisia. Minusta kysymyksessä heitettiin ilmoille sellainen varjo, joka varmasti aiheuttaa nyt turhaakin huolta ja hätää.

16.42 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä maassa jatkossakin kannetaan vastuu niistä ihmisistä, joitten omat voimat eivät elämiseen riitä. Tässä maassa jatkossakin iästä riippumatta niin vammaiset kuin kehitysvammaisetkin ovat varmuudella yhteiskunnan tuen ja avun piirissä. Meillä on vanhuspalvelulaki. Meillä tulee olemaan uusi laki, jossa on vammaispalvelulaki ja kehitysvammalaki yhdistetty. Meillä on sosiaalihuoltolaki, joka velvoittaa palvelusuunnitelmien laatimiseen, omahoitajan tai omavastuuhenkilön nimeämiseen. Nämä ihmiset, joita tämä muutos tulee koskemaan, eivät tule jäämään tyhjän päälle, vaan Suomi-niminen hyvinvointiyhteiskunta tulee pitämään jatkossakin heistä huolta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten alkuperäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Karimäki.

16.43 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Adlercreutz erittäin hyvin perusteli sen, että kysymys on vakavasta ikäsyrjinnästä, kun henkilö täyttäessään 75 vuotta menettää oikeutensa vammaislain mukaisiin palveluihin.

On kestämätöntä, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevilta ihmisiltä leikataan. Olette jo heikentäneet lääkekorvauksia ja matkakorvauksia, ja näissä kuntatehtävien leikkauksissa on myös yli 30 miljoonan euron leikkaus vanhuspalveluista. Monella vanhuksen omaisella on ollut huoli siitä, että kun halutaan, että vanhukset asuvat mahdollisimman pitkään kotona ja selviävät siellä, niin kuitenkaan kotiin vietävät palvelut, tukipalvelut, eivät ole olleet riittäviä, jotta vanhuksella on turvallinen ja hyvä olla omassa kodissaan. Mitä hallitus tekee vanhusten aseman parantamiseksi? (Ben Zyskowicz: Mistäs vihreät olisivat säästäneet?)

16.44 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus valmistelee (Hälinää — Puhemies koputtaa) toimenpidekokonaisuutta, jossa on myös tarvittaessa lainsäädäntömuutoksia niiden välineitten löytämiseen, joilla se kotona asuminen jatkossa olisi nykyistä turvatumpaa. Meillä on semmoinen tilanne, että meidän rahamme eivät tule ikinä riittämään tarvittavaan hoitoon ja hoivaan, ellei se kotona turvallisesti asuminen olisi mahdollista. Toisaalta ja aina pitää muistaa, että on ihmisiä, jotka eivät tule kotona selviämään, ja sitä varten pitää palvelujärjestelmän toimia, sen perustan olla semmoinen, että asiat ovat kunnossa.

Sitten tähän alkuperäiseen kysymykseen, jonka te, edustaja toistitte. Jokaisesta vammaisesta, kehitysvammaisesta iästä riippumatta Suomi-niminen hyvinvointiyhteiskunta tulee pitämään huolta. Laki, jota ollaan valmistelemassa, on pitkään odotettu, usean hallituksen

ohjelmaansa kirjoittama kehitysvammalain ja vammaispalvelulain yhdistäminen. Sitä tässä nyt työstetään hyvässä yhteistyössä (Puhemies koputtaa) esimerkiksi eri vammaisjärjestöjen kanssa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys pakottavasta lainsäädännöstä (Kari Uotila vas)
Suullinen kysymys SKT 13/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Uotila.

Keskustelu

16.45 **Kari Uotila vas:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tiedotti eilen elementeistä, joita sen mielestä pitäisi sisältyä malliin paikallisesta sopimisesta. On hyvä, että hallitus on myöntynyt siihen, että mallia pitää hakea ennen muuta työehtosopimusratkaisujen kautta, ja on hyvä, että neuvotteluja käydään nyt siellä, missä ne pitääkin käydä, elikkä työmarkkinaosapuolten kesken, mutta luottamusta työmarkkinoille ja tähän neuvottelutilanteeseen ei hallitus sen sijaan rakenna sillä, että se on jälleen pistänyt pakkolakipuukon neuvotteluosapuolten kurkulle siltä varalta, ettei sopimusta synny hallituksen asettamien tavoitteiden mukaisesti. Miksi hallitus vaarantaa tämän tärkeän uudistuksen ja siihen pääsemisen käyttämällä jälleen tätä pakkolakipainostusta vaikeassa neuvottelutilanteessa?

16.46 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Uotila nostaa esille todella ajankohtaisen, ison ja tärkeän asian eli tämän työmarkkinatilanteen ja siihen liittyen tämän paikallisen sopimisen. Minä itse olen tulkinnut näitä kommentteja niin, että ei tässä koeta niin, että tässä ketään pakotetaan. Nyt tämä meni rakentavaan suuntaan, tämä liikahti eteenpäin. Työmarkkinajärjestöt ovat tervehtineet tätä hallituksen vastaantuloa ilolla, ja tämä on minun mielestäni se tulkinta, missä ollaan. Itse uskon, että tällä tavalla etenemällä me pääsemme tästä loppujen lopuksi sopimukseen, mutta tämä asia on totta kai työmarkkinapöydissä, mutta hallitus on tässä myös osapuolena, tämä pitää muistaa.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.47 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksellahan on keskeinen vastuu Suomen talouden tervehdyttämisestä, ja minäkin tervehdin ilolla sitä, kuten ministeri Lindström sanoi, että tässä on päästy askel eteenpäin. Me tarvitsemme työpaikkakohtaista sopimista, ja mikäli oikein ymmärrän, tässä on tavallaan työpaikan lähidemokratiasta kysymys. Työpaikoilla haetaan niitä ratkaisuja, joilla voidaan esimerkiksi työaikaa ja osin palkan lisäjärjestelyjä tehdä. Eikö niin, ministeri, että tällä ratkaisulla hallitus pyrkii myöskin edistämään työpaikan lähidemokratiaa ja luomaan sellaisia työaikajärjestelyjä, jotta voidaan niitä työpaikkoja turvata?

16.47 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan oikein. Aina kun puhutaan tästä paikallisesta sopimisesta, samaan hengenvetoon pitää puhua henkilöstön aseman vahvistamisesta työpaikoilla. Ja sehän on ihan keskeinen elementti tässä.

Tämä edustaja Uotilan käyttämä puukkouhkailu on juuri sitä keskustelua, jota me emme tarvitse tähän. Minun mielestäni me tarvitsemme sitä, että teidänkin puoleltanne tulee rakentavia ajatuksia. Kiitos siitä, että muun muassa sosialidemokraattien puolelta on tullut peukkua tälle asialle, että nyt tämä on mennyt eteenpäin. Ei nyt sössitä itse tätä asiaa, edustaja Uotila.

16.48 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen, että olen tehnyt paikallista sopimista vähintään yhtä paljon kuin ministeri Lindström aikoinaan, ja tiedän, että paikallinen sopiminen on tärkeää. Mutta näihin hallituksen lähtökohtiin sisältyy pari asiaa. Lähtökohtiin sisältyy se, että työpaikoilla on sovittava muun muassa palkoista, työajoista ja eduista ja että lopullisen päätösvallan pitää tapahtua työpaikalla. Hallitus ei sen sijaan esitä tulkintaetuoikeuden suhteen mitään muutosta, vaan tulkintaetuoikeus on työnantajalla. Jos tulee riita siitä, jatketaanko päivää, pienennetäänkö palkkoja tai tehdään muita heikennyksiä, ja jollei päästä sopimukseen, niin työntekijöillä ei ole enää mahdollisuutta riitauttaa ja viedä tätä liittojen ratkaistavaksi, vaan työnantajan tulkintaetuoikeus pakottaa tekemään rajujakin heikennyksiä.

Työpaikkasopimista tarvitaan, mutta tarvitaan myös työntekijöiden tasavertaisempaa asemaa työpaikoilla ja sopimista. Onko hallitus esittämässä tulkintaetuoikeuden suhteen joitakin parannuksia, jotta saataisiin tasapainoisempi tilanne työpaikoille?

16.49 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siinä kolmikantaisessa työryhmässä, jossa tämä asia on nyt, käydään läpi nämä yksityiskohdat. Hallitus eilen tiedotti, me olemme todella kertoneet, että siellä pitää pystyä sopimaan paikallisesti työajoista, palkoista, palkanosista, lisistä, palkkausjärjestelmästä, mutta henkilöstön edustus on turvattava yrityksen hallinnossa, sekin löytyy sieltä. Eli kyllä tässä on vahvasti myös henkilöstön asema mukana, mutta sieltä tulee esitys, jonka jälkeen me katsomme, millainen se on, ja sitten tehdään siitä johtopäätöksiä.

16.50 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyseessähän on monimutkainen kokonaisuus, ja se, minkä me pyrimme hallituksen puolelta tekemään, on löytää yhteinen sävel työmarkkinajärjestöjen kanssa, jotta saisimme paikallisen sopimisen toimimaan. Me asetimme riman, jossa käytännössä on viisi tavoitetta, joista yksi on se, että järjestäytymättömät yritykset ovat samalla viivalla. Toinen on se, että voimme, kuten totesitte, sopia palkoista ja työajoista paikallisesti. Kolmas on kriisilauseke, joka tarkoittaa sitä, että jos yritys on vaikeassa tilanteessa, niin katsotaan, miten molemmin puolin voidaan joustaa, jotta työttömyys ei jälleen kerran jousta. Ja sen lisäksi me halusimme, että työntekijät ovat myös hallituksissa edustettuina, niin kuin Ruotsissa. Kaiken tämän tavoitteena on nimenomaan antaa lopullinen päätösvalta työpaikoille.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys käräjäoikeusverkoston karsimisesta (Anna-Maja Henriksson r)
Suullinen kysymys SKT 11/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Henriksson.

Keskustelu

16.50 **Anna-Maja Henriksson r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Minister Lindströms tingsrättsreform slår särskilt hårt mot de tvåspråkiga regionerna i vårt land. Förslaget kan faktiskt ha förödande konsekvenser med tanke på möjligheten att trygga den svenskspråkiga befolkningens språkliga rättigheter och med tanke på ett likvärdigt rättsskydd för alla.

Ministeri Lindström haluaa lakkauttaa 7 käräjäoikeutta, kanslian 9 paikkakunnalla ja istuntopaikan 14 paikkakunnalla. Yhteensä noin 30 paikkakunnalta lähtee nyt siis toimintoja. Muun muassa Keski-Pohjanmaan, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuksien lakkautuksista saatava säästö on todella minimaalinen. Oikeusturvan kannalta nämä lakkautukset ovat sen sijaan erittäin ongelmallisia. Välimatkat kasvavat, kansalaiset asetetaan eri asemaan riippuen asuinpaikkakunnastaan, ja näyttää siltä nyt, että keskustajohtoinen keskittämisinto saa jatkua perussuomalaisten suosiollisella avustuksella. Miten, arvoisa ministeri Lindström, voitte selittää, että nyt haluatte tehdä näin? Onko tässä tehty ylipäänsä kielellisten vaikutusten arviointia?

Har man överhuvudtaget gjort språkliga konsekvensbedömningar? (Puhemies koputtaa)

Ja minkä takia tehdä (Puhemies koputtaa) tämmöinen ehdotus, kun kuitenkin ne säästöt ovat hyvin mikroskooppisia?

16.52 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä taustalla on se, minkä edustaja Henriksson vallan hyvin tietää. Tämän kehyksen aikana vuoteen 2019 mennessä tämän tuomioistuinten momentin määrärahat alenevat 16 miljoonalla eurolla. Tästä ratkaisuesityksestä, mikä nyt on, tulee tosiaan säästöä 5 miljoonaa euroa. Vielä jää gäppiä. Vaikka me olisimme tehneet viime vaalikaudella tämän ryhmän esityksen pohjalta 14 tai 17 käräjäoikeuden verkoston, niilläkään ei olisi päästy tähän 16 miljoonan euron säästöön. Se on ihan totta, että nämä säästöt ovat pieniä, mutta ne ovat tarpeellisia, jotta me pystymme pysymään kehyksessä, meidät rahat riittävät. Tämä on pyritty rakentamaan niin kattavasti kuin ikinä pystytään. Tämä alkuperäinen esitys oli 14 tai 17, ja nyt se oli 20. Se oli kovan väännön takana, ja uskallan puolustaa sitä. Se on alueellisesti kattava, ja siinä on otettu huomioon muun muassa matkat, etäisyydet, liikenneyhteydet ynnä muut tällaiset seikat. (Puhemies koputtaa) Ja kielituomarit on se tapa, millä vastataan sitten (Puhemies koputtaa) näihin ruotsinkielisten palveluihin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.53 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kielituomarit ovat hyvä asia, mutta ne eivät yksinään riitä. Me tarvitsemme myös muuta henkilökuntaa, joka osaa palvella todella, todellisuudessa, myös ruotsin kielellä. Siitä meillä on paljon kokemuksia. Sen takia tässä tarvittaisiin kunnollinen kielellisten vaikutusten arviointi, mitä nyt ei ole ilmeisesti tehty.

Mutta, arvoisa puhemies, käräjäoikeuksien toimipisteiden lakkauttaminen johtaa alueellisesti hyvin todennäköisesti myöskin siihen, että asianajopalvelut vähenevät. Myös Suomen Asianajajaliitto ja Lakimiesliitto ovat tähän kysymykseen itse puuttuneet, ja heillä on suuri huoli siitä, että kansalaisten oikeusturva tästä huononee ja että paikkakuntien välillä syntyy suuria eriarvoisuuksia. Millä tavalla te aiotte huolehtia siitä, että oikeusturva pysyy korkealla myös asianajopalveluitten osalta koko maassa?

16.54 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun tämä asia lähtee eteenpäin, niin tähän perustetaan tämmöinen työryhmä, jonka tehtävä on katsoa sekä tämä hallinto, nämä toimet että sitten nämä toimitilajärjestelyt, ja sen työryhmän tehtävänä on myös tehdä se lopullinen hallituksen esitys, joka tullee tämän vuoden lopussa tai ensi vuoden alussa. Se katsoo nämä asiat. Tässä raportissa, missä oli tämä 14 tai 17, oli näitä vaikutuksia arvioitu, ja kyllä minulle on oikeusministeriön asiantunteva virkamieskoneisto hyvin seikkaperäisesti tästä asiasta tuonut esille, että nämä asianajopalvelut eivät ole vähentyneet niin paljon kuin on voitu kuvitella joissakin aikaisemmissa ratkaisuissa.

16.55 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei ainoastaan, edustaja Henriksson, ruotsinkielisiltä paikkakunnilta suunniteltu leikattavan näistä käräjäoikeuksista, vaan myös Kotkasta suunnitellaan ihan samalla tavoin leikattavan, ja se on sentään ministerin oma kotimaakunta, että ei ainakaan voi syyttää, että kotia päin vetäisi.

Kysyisinkin sitten ministeri Lindströmiltä, onko mahdollista, että harkitsisitte joitain korvaavia toimintoja esimerkiksi Kotkaan, mistä nyt ehkä leikataan.

16.56 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on ihan totta, että on alueita, joilla osassa niistä toimipisteistä, joita nyt sitten suunnitellaan lakkautettavaksi, on pitkä vuokrasopimus — muun muassa Pietarsaaressa vuoteen 26 ja Kotkassa vuoden 22 loppuun asti. On selvää, että tässä siirtymävaiheessa tämä toiminta ei varmaan lopu silloin kello 24, vaan todennäköisesti näihin joitakin toimintoja jää. Se on tämän työryhmän tehtävä nyt katsoa, miten tätä asiaa tasapainotetaan niin, että näitä jutturuuhkia ei tule sitten näille, mitkä jäävät.

16.56 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tosiaan ilmoittanut karsivansa käräjäoikeuksia kovalla kädellä, ja kyllä se on selvää, että tässä lisätään kansalaisten alueellista eriarvoisuutta ja heikennetään oikeuspalvelujen saatavuutta. Lisäksi on näitä välillisiä vaikutuksia: käräjäoikeuksien työpaikkojen lisäksi lähtevät myös muut juridisen alan työpaikat niin asianajotoimistoissa kuin lakitoimistoissa, ja nämä matkat muodostuvat kohtuuttoman pitkiksi. Nämä pannaan kansalaisten maksettaviksi, ja työntekijät joutuvat nyt olemaan tien päällä. Tässä olisi ensin pitänyt selvittää nuo vuoden 2010 uudistuksen vaikutukset. Nyt näyttää siltä, että ensin on hutkittu ja ei ole lainkaan tutkittu.

Mutta kysyn teiltä, ministeri Lindström, kun tämä uudistus koski kaikkein kipeimmin Lappia — meiltä lähtivät sekä Torniosta että Kemistä käräjäoikeudet, ja lisäksi lappu pantiin muillekin luukuille: kun teidän puoluetoverinne Mäntylä on kuitenkin tuolta Meri-Lapin alueelta, (Puhemies koputtaa) niin kuulitteko te hänen vetoomuksiaan näitten käräjäoikeuksien säilymiseksi, vai tuliko niitä vetoomuksia edes?

16.57 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voin kyllä vakuuttaa, että joka puolelta tuli vetoomuksia. Kuten sanoin, tämä on koetettu rakentaa niin tasapainoisesti kuin ikinä pystyttiin. Minä huomautan, että siellä oli pohjalla esitys, joko 14 tai 17, eikä kumpaakaan valittu, vaan valittiin se suurin mahdollinen, mikä pystyttiin tekemään. Minun mielestäni se oli enemmänkin voitto. Eli minä ymmärrän tämän, että sanotaan, että "kovalla kädellä" ja "miten oikeusturvan kanssa käy". Totta kai oikeusturva pitää tässä tilanteessa huomioida ja ottaa huomioon. Se on tämän työryhmän tehtävä, se katsoo, että nämä kaikki kriteerit täyttyvät tällä uudella, esitetyllä verkolla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys Ison-Britannian mahdollisen EU-eron vaikutuksista (Pertti Salolainen kok)

Suullinen kysymys SKT 12/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ehdimme ottaa vielä yhden kysymyksen: edustaja Salolainen.

Keskustelu

16.58 **Pertti Salolainen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Miten te, ulkoministeri Soini, suhtaudutte siihen vakavaan mahdollisuuteen, että Britannia eroaa Euroopan unionista? Minkälaisia seurauksia sillä olisi taloudellisesti, kauppapoliittisesti ja ulkopoliittisesti nykyisessä Euroopan jännittyneessä ilmapiirissä?

16.59 **Ulkoasiainministeri Timo Soini** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on äärimmäisen vakava ja tärkeä kysymys, tästä juuri ensi yönä neuvotellaan. Varapuheenjohtaja, suurlähettiläs Salolainen tietää erittäin hyvin tämän merkityksen. Britannia on Euroopan unionin toiseksi suurin talous. Se on toiseksi suurin nettomaksaja. Se on ehkä vahvin sotilaallinen voima Euroopan unionissa. Se on täydellinen katastrofi Euroopan unionille — ei välttämättä Britannialle, mutta Euroopan unionille — jos he päättävät lähteä. Minä en ohjeista, mitä britin pitää äänestää, mutta sen sanon, että jos nämä kaikki toteutuvat, niin Suomen lasku kasvaa. Jos tulee hyvä neuvottelutulos, siellä voi olla jotakin sellaista, joka Suomea myös hyödyttää.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä ministeri Stubb lyhyesti.

17.00 **Valtiovarainministeri Alexander Stubb** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on monella tapaa erittäin tärkeä päivä Euroopalle ja Euroopan unionille. Olisi sekä lyhyellä tähtäimellä markkinaturbulenssien ja muun kautta että pitkällä tähtäimellä taloudellisesti ja poliittisesti erittäin valitettavaa, kuten ulkoministeri tuossa totesi, katastrofaalista sekä Euroopan unionille, Britannialle että Suomelle, jos Britannia eroaisi. Uskon itse, että ne vaikutukset Britannian EU:sta lähdöstä olisivat muun muassa rahoitusmarkkinoilla järisyttävät. Me teemme kaikkemme tässä hallituksessa, että Britannia ei lähde Euroopan unionista.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Toivakka, hyvin lyhyesti.

17.00 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lenita Toivakka** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin tärkeä kysymys. Esimerkiksi kauppapoliittisesti kun mietimme, niin Britannia, kuten Suomikin, kannattaa kaupan vapauttamista ja on siinä mielessä ollut meille tärkeä liittolainen, kun mietitään kaupan vapauttamisneuvotteluja. Myöskin toisessa mielessä: Britannia on meille kuudenneksi tärkein vientikohde, 5,2 prosenttia Suomen viennistä menee Britanniaan. Nyt jos Britannia jäisi EU:n ulkopuolelle, pitäisi tehdä uudet sopimukset, jotkut Efta-tyyliset tai EU—Turkki-väliset sopimukset, ja siinä viiveessä voisi Suomellakin olla vaikeuksia käydä kauppaa Britannian kanssa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Nollasopimusten kieltäminen lailla

Kansalaisaloite KAA 5/2015 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: (koputtaa) Nyt jatketaan täysistuntoa. Pyydän siirtämään kaikki kokoukset salin ulkopuolelle. Keskitymme kuuntelemaan seuraavaa asiaa.

Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Keskustelu

17.02 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Kansalaislakialoitetta nollatyösopimusten kieltämiseksi on ilolla tervehdittävä yhtenä työelämän uudistajana, joka myös turvaa niiltä suoranaisilta laittomuuksilta, joita tämän päivän työntekijät joutuvat kohtaamaan omissa työsuhteissaan.

Ikäviä esimerkkejä ovat juuri senkaltaiset, että meidän julkisissa palveluissa, esimerkiksi sairaaloissa, on jopa kahden vuoden työsuhteita, joissa edelleen on kuitenkin nollatyösopimus. Tämä on nopea tapa kiertää esimerkiksi sairausajan palkanmaksu ynnä muuta, ja tämä nollasopimus asettaa tämän työntekijän erityisen hankalaan asemaan. Hän sitoutuu olemaan työnantajansa käytettävissä 40 tuntia, mutta hänelle ei kuitenkaan luvata työaikaa kuin se nolla. Jos työvuorosta perusteettomasti kieltäytyy, vedoten johonkin muuhun syy-

hyn — eli että on vaikka lapsenhoito järjestettävänä — niin voi olla varma, että tämmöinen henkilö ei seuraavalla kertaa ole tavoiteltavien työntekijöiden joukossa vaan tulee niin sanotusti syrjityksi siinä työsuhteessa. Hän on sidottuna sopimukseen, ja silloin töiden muualta ottaminen sinä aikana on mahdotonta.

Onkin erittäin hyvä, että tämä aloite on täällä käsittelyssä. Toivon sille hyvää menestymistä eduskunnan käsittelyssä ja erityisesti hyvää harkintaa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, että puntaroidaan ne kaikki asiat, mitä tässä aloitteessa mukana on tuotu. On muistettava, että ansiosidonnaisen peruspäivärahan ehto eli työssäoloehto täyttyy siitä tässä laissa mainitusta 18 tunnista viikossa. Muussa tapauksessa henkilö, joka on nollasopimuksella ja jolla ei tule sitä 18:aa viikkotuntia täyteen, ei ole täyttänyt työssäoloehtoa.

Tämän vaikutukset esimerkiksi vuokratyömarkkinoilla ovat aika raskaat. Erityisesti vuokratyön tekijät joutuvat kohtaamaan välittömästi sairastuttuaan sen kohtalon, että heitä ei kutsutakaan töihin. Eli jostain kumman syystä se aiottu ja suunniteltu työvuorokin peruuntuu sen vuoksi, että näin on mahdollista välttää sairausajan palkanmaksu. On erityisen tärkeätä huomata, että tässä on kyse työsuhdeturvasta, jonka työntekijä on ansainnut. Laskut, vakuutusmaksut, ruoka on ostettava, ja silloin pitää pyrkiä turvaamaan, että sillä työntekijällä on joku käsitys ja ennustettavuus omasta työsuhteesta tulevasta palkasta.

Toki, kun tätä asiaa valiokunnassa käsitellään, varmasti on hyvä huomioida, että meillä on muitakin työn vastaanottamisen esteitä, jotka tekevät sitä, että osa-aikaiset työntekijät eivät ota vastaan työtä, koska tämä meidän sosiaalinen järjestelmä on omalla tavallaan este lisätyön ottamiselle.

Tämä ei rajaa pois opiskelijoitten mahdollisuutta käyttää edelleen nollatyösuhdetta ja ottaa työtä vastaan. Tällä ei ole sellaisia kielteisiä vaikutuksia, mitä työmarkkinajärjestöiltä on tullut tietoon, että tämä estäisi työllisyyden. Ei tämä todellakaan estä työllisyyttä. Työntekijällä pitää olla oikeus ottaa osa-aikaista työtä vastaan, jos hän sitä perustellusta syystä haluaa. Eikä tämä lakialoite myöskään estä sitä, etteikö voi ottaa vastaan työtä, jota ei ole 18:aa tuntia viikossa. Kaikki satunnaiset ja satunnaisiksi todetut työsuhteet kyllä voidaan ja työ voidaan ottaa vastaan.

Toivoisin, että tästä tulisi edellisen tai sitä edellisen hallituksen jatke, joka turvaa ja mahdollistaa työhön sijoittumista niin, että kun meillä on se 300 euron suojaosa, niin näitä asioita osattaisiin nyt vähän katsoa keskenään, että on hyvä mahdollistaa töihin asettuminen, mutta on tärkeätä luoda työsuhteeseen turva, joka antaa ennustettavuutta sille työsuhteelle.

Arvoisa rouva puhemies! Voisin puhua tästä tunnin ja viisi päivää. (Paavo Arhinmäki: 18 tuntia!) Mutta kun ministeri on täällä paikalla, on hyvä, että käydään tätä keskustelua niin, että moni muukin pääsee ääneen ja toivottavasti näkee... (Timo Heinosen välihuuto) — Erityisesti Heinonen, joka harvoin käyttää puheenvuoroja. (Naurua)

17.08 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni tämä kansalaisaloite on erittäin tärkeä, sillä se tuo esille yhden epäoikeudenmukaisen työelämässä olevan ongelman, johon täytyy vastata oikeudenmukaisella lainsäädännöllä. Nollasopimuksen korjaaminen oli sosialidemokraattien vaalitavoitteessa vuonna 2015, minkä takia otamme ilolla kansalaisaloitteen vastaan eduskunnassa.

Vuonna 2014 nollatuntisopimuksella työskenteli 83 000 palkansaajaa. Näihin sopimuksiin liittyy monenlaisia ongelmia, kenttä on hyvin kirjava. Nollasopimukset ovat työsuhteita ilman työsuhdeturvaa. Nollasopimuksessa määritellään arvioitu tuntimäärä, joka voi

vaihdella nollasta kokopäivätyöhön. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työnantaja voi pudottaa tunnit nollaan, mikä todellisuudessa merkitsee työn ja toimeentulon loppumista, mutta samalla työntekijä on sidottu sopimukseen. Valta on siis työnantajalla.

Toisaalta nollasopimuksia käytetään myös puhtaasti työsuhdeturvan kiertämistarkoituksessa tilanteissa, joissa työnantajalla olisi työtä tarjolla säännöllisesti. Näissä tilanteissa tulisi tehdä toistaiseksi määritelty työsopimus, joka turvaisi vakituisen työpaikan. Tilastokeskuksen mukaan lähes kolmasosa nollatuntityöntekijöistä tekee täyttä viikkotyöaikaa. Juuri tällaiseen toimintaan on syytä puuttua lainsäädännöllä.

Nollatuntityöntekijä on työelämässä heikoilla. Hän on hyvin pitkälle riippuvainen työnantajasta, tilanteet voivat muodostua hyvinkin hankaliksi. Töitä ei välttämättä tarjota viikkokausiin, palkkaa ei saa, tai työtunteja tulee satunnaisesti. Ongelmana on myös se, ettei irtisanoutuessa saa työttömyyskorvausta. Elämää ei voi suunnitella eteenpäin, koska kutsu töihin voi tulla koska vain ja silloin on mentävä. Toisaalta toisen työn vastaanottaminen toimeentulon turvaamiseksi on hankalaa, ellei työnantaja suhtaudu siihen myönteisesti ja joustavasti. Riskinä on, että menettää nollasopimuksen tehneen työnantajan tarjoaman työpaikan, joka on kuitenkin mahdollistanut työntekijälle työkokemusta ja pientä toimeentuloa. Tilanne on siis epävarma ja sekava.

Työtuntien epävarmuus tekee varsinkin lapsiperheiden elämästä kohtuuttoman hankalaa. Toisaalta perheen perustaminen on nollatuntityöntekijälle valtava riski. Asuntolainaa tai edes luottokorttia voi olla mahdotonta saada. On totta, että reilu kolmannes nollatuntisopimuksella työskentelevistä on opiskelijoita, ja monille heistä tämä tilanne järjestyy erittäin hyvin.

Me sosialidemokraatit emme ole estämässä opiskelijoiden tai esimerkiksi osa-aikaeläkeläisten mahdollisuuksia hankkia lisäansioita, päinvastoin. Erilaisia mahdollisuuksia ansaita toimeentulo ja saada työkokemusta on kehitettävä ja parannettava, mutta niiden tulee olla reiluja ja oikeudenmukaisia sekä tarkemmalla lainsäädännöllä selkeytettyjä.

Näkemyksemme mukaan työntekijän toiveesta voitaisiin edelleen sopia pienemmistä tuntimääristä. Henkilöllä tai perheellä voi olla tilanteita, että alle 18 tunnin sopimukset tukevat silloista elämäntilannetta. Tärkeintä tässäkin on, että se hoituu työntekijän toiveiden mukaisesti yhteisymmärryksessä työnantajan kanssa. Joustavaan työssäkäyntiin tulee jatkossakin olla mahdollisuus, ja työllistämistä ei pidä vaikeuttaa. Työsuhdeturvan kiertämisen ja laajamittaisen järjestelmän väärinkäytön on kuitenkin loputtava. Tämä lienee meidän yhteinen tavoitteemme aloitteen tekijöiden kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Lähtökohtana on oltava, että työ turvaa jokaiselle riittävän toimeentulon ja työlainsäädäntö turvaa jokaiselle riittävän työsuhdeturvan. Operaatio Vakiduunin teettämässä kyselyssä kaksi kolmesta työntekijästä halusikin kieltää nollatuntisopimukset. Tämä kansalaisaloite on hyvä pohja lainsäädännön uudistamistyölle, jolla estetään nollatuntisopimusten käyttö työsuhdeturvan kiertämiseen. Tasa-arvoinen avioliittolaki oli hyvä esimerkki siitä, miten kansalaisaloitteen pohjalta on saatu jatkovalmistelulla hyvä laki aikaiseksi. Toivon, että hallituspuolueet ja eduskunta ottavat tämän kysymyksen vakavasti ja tarttuvat tuumasta toimeen.

17.14 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Työelämän muutos, silpputyön ja epävarmuuden lisääntyminen työmarkkinoilla, on oikea ongelma monien ihmisten ja perheiden elämässä tällä hetkellä. Yksi merkittävä tätä epävarmuutta lisäävä tekijä on nämä niin sanotut nollatuntisopimukset. Arviolta jopa 83 000 ihmistä työskentelee näillä nolla-

tuntisopimuksilla eli nollan työtunnin työsopimuksilla. Valitettavasti näitä nollatuntisopimuksia käytetään yleisesti työmarkkinoilla myös sellaisissa tilanteissa, joissa töitä olisikin tarjolla enemmän. Tämä aiheuttaa työntekijälle isoja haasteita elämänsä suunnitteluun. Nykytilanne ei myöskään velvoita työnantajaa suunnittelemaan työvuoroja, ja työntekijästä pääsee helposti eroon.

Tämän epäkohdan ympärille onkin muodostunut onneksi kansanliike, joka vaatii asiaan muutosta. Tänään käsittelemme tämän epäkohdan korjaamiseksi syntynyttä kansalaisaloitetta nollatuntisopimusten kieltämiseksi. Nyt meillä on mahdollisuus puuttua näihin epäkohtiin, joita aloite tuo esille.

Nollatuntisopimusten kieltäminen oli myös vahva osa SDP:n vaaliohjelmaa. SDP:n laatimassa pätkätyöpamfletissa esiintyikin Eetu, joka tienasi joulukuussa 2014 neljältä eri työnantajalta 1 672 euroa. Vastaavasti tämä sama kaveri ansaitsi tammikuussa 2015 samoilta työnantajilta 67 euroa. Mielestäni tämä esimerkki kuvaa hyvin tätä nollatuntisopimusten problematiikkaa. Huomioisin, että tällä hetkellä esimerkiksi viittomakielen tulkit työskentelevät lähes kaikki näin epävarmoissa työsuhteissa.

Työntekijät eivät siis voi olla pärstäkertoimella olevia heittopusseja. Siksi meidän on puututtava näihin työelämän epävarmuuksiin, joita kansalaisaloitekin pyrkii ratkaisemaan. Mielestäni ei ole kohtuutonta vaatia työnantajaa pohtimaan etukäteen työnsä tarvetta samalla tavalla kuin työntekijät joutuvat maksamaan vuokransa ja muut elämisen tarpeet. Sen lisäksi nollatuntisopimuksen työntekijöillä ei ole sairauspäivämahdollisuutta eikä muuta turvaa, esimerkiksi oikeutta ansiosidonnaiseen. Huomioisin, että myös puolet nollatuntisopimuksella työskentelevistä on juuri perheen perustamisiässä eli 24—29-vuotiaita henkilöitä.

Mielestäni kansalaisaloitteen keskiössä on nimenomaan työn arvostaminen — sellaisen työn, jolla jokainen tulee toimeen. Kuten täällä edelläkin edustaja Kiljunen toi esille, tämä ei ole estämässä esimerkiksi opiskelijoiden lisätienestien hankkimista, vaan nimenomaan vahvistaa sitä periaatetta, että työllä jokaisen on tultava toimeen.

Omalta osaltani haluan kiittää tämän kansanliikkeen tekemää työtä ja myös tukea tätä aloitetta ja puuttua nollatuntisopimusten epäkohtiin. Muistuttaisin siitä SDP:n tavoitteesta, että SDP puolustaa nimenomaan työntekijöiden oikeutta riittävään toimeentuloon ja ennakoitavuuteen työelämässä. Lisäksi en malta olla kysymättä, koska ministeri Lindström on paikalla: Kaivoin tällaisen JHL:n haastattelun, 15.5.2013 litteroitu haastattelu, jossa teiltä kysyttiin silloin, pitäisikö mielestänne puuttua nollatuntisopimuksiin ja näihin rikkeisiin. Vastasitte, että pitäisi — toivottavasti pitäisi edelleen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vaiheeseen debattikeskustelu. Kun ministerikin on täällä paikalla, niin kuulee sitten myöskin kysymyksiä ja mahdollisesti antaa joitain ajatuksiaan vastauksiksi.

Niiden, jotka haluavat nyt tähän debattiin osallistua, toivon painavan V-painiketta ja nousevan seisomaan.

17.19 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nollatyösopimuksia ei ole laissa. Ne ovat vain syntyneet sinne työelämään. Näiden asioiden korjaamisessa on kyse työelämän yhdenvertaisuudesta. Meillä on monia sellaisia tilanteita, joissa periaatteessa haetaan joustoa työyhteisön sisälle. Jos työnantajalla on tarve vain muutamiin työtunteihin, niin on muunkinlaisia mahdollisuuksia tehdä noita työsopimuksia kuin nolla-

työsopimukset, jotka joustavat joka suuntaan. Esimerkiksi irtisanomissäännöksiä voidaan kiertää loputtomasti. Ensin voi olla täydet tunnit monta kuukautta. Sen jälkeen, kun teet jotakin, mikä ei miellytä, ei ole enää kuin nollatunteja siitä eteenpäin. Jos yrittää päästä irti tällaisesta työsopimuksesta, niin joudut karenssiin sillä perusteella, että olet ikään kuin jättänyt kunnollisen työpaikan. Lomautuksessa vastaavia säännöksiä ei ole, vaan siellä voi saada suoraan työttömyysturvan, jos lomautus on kestänyt tietyn jakson, jotta voi sitten etsiä uutta työpaikkaa. Meillä on kilpailukielto, joka joissakin tehtävissä rajoittaa sitä, että ei voi tehdä (Puhemies koputtaa) toiselle työnantajalle töitä, ja monia, monia esimerkkejä. Haastaisinkin ministeriä etsimään vastauksia valiokunnan kanssa yhdessä näihin ongelmiin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään näissä minuutin mittaisissa puheenvuoroissa.

17.20 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on monessa puheenvuoroissa tullut esiin jo se, että nollatuntisopimukset ovat ongelmallisia usealle työntekijälle. Pitää muistaa, että ne ovat ongelmallisia myös monelle yritykselle, siis kaikille niille yrityksille, jotka kiltisti maksavat työntekijöidensä sosiaaliturvamaksut ja niin edelleen. Eli nollatuntisopimukset vaikeuttavat ja mutkistavat nykyistä työmarkkinatilannetta, jossa yritykset eivät ole enää tasa-arvoisella tasolla.

Nollatuntisopimusten epäkohtia on selvitetty useassa työryhmässä, nollatuntisopimusselvityksessä sekä työmarkkinajärjestöjen omissa kolmikantaisissa vakituisissa työryhmissä. Monta kertaa on keskusteltu. Toimenpiteistä ei ole kuitenkaan saavutettu yksimielisyyttä tai asioiden valmistelua on aina jatkettu jossakin muualla. Haluaisin kysyä nyt ministeriltä: onko hallituksella tahto ratkaista nollatuntisopimusten epäkohtia ja tehdä työelämästä reilumpaa?

17.21 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 38 prosenttia nollatuntisopimuksilla olevista on opiskelijoita ja kaksi kolmasosaa on varsin tyytyväisiä nykytilanteeseen. Jos sitten kysytään sitä, että jos nämä nollasopimukset kielletään, niin lisääkö se Suomessa tehtävän työn määrää, lisääkö se sitä, että yhä useampi suomalainen on töissä, niin vastaus molempiin on ei. Se on fakta sen suhteen, että on sellaisia aloja, joilla tämä työvoiman tarve on hyvin liikkuva ja vaikeasti ennustettava.

Mutta ymmärrän kyllä sen, että henkilöllä, jonka pitäisi pääasiallinen elinkeinonsa saada tällä nollatuntisopimuksella, tässä on aito ongelma. Sen takia minusta hyvä ratkaisu on se, mitä Kaupan liitto on tehnyt, eli jos työnantaja ei pysty tarjoamaan täysiaikaista työtä, ei myöskään työntekijällä ole velvollisuutta ottaa sitä vastaan. Voi olla yhtenä päivänä Lidlin kassalla, yhtenä päivän S:n kassalla, yhtenä päivänä Keskon kassalla ja sitä kautta saada elantonsa. Se on minusta järkevä tapa.

17.22 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satoselle haluan sanoa, että me keskustelemme varmasti joka viikko tässä salissa siitä, miten me saamme työllisyyttä lisättyä ja työllisyystilannetta parannettua, mutta tässä kysymyksessä on nyt kyse työelämän pelisäännöistä, työmarkkinoiden pelisäännöistä ja myöskin työelämän laadusta. Eli näiden nollatuntisopimusten keskeisin ongelma on se, että ne mahdollis-

tavat työmarkkinalainsäädännön ja myöskin työmarkkinoiden pelisääntöjen kiertämisen tavalla, joka jättää monet työntekijät täysin vaille työsuhdeturvaa ongelmatilanteissa.

Arvoisa työministeri Lindström, te selvästi myös tunnistatte näitä epäkohtia, joita näihin nollatuntisopimuksiin liittyy. Te muun muassa allekirjoititte viime kaudella kansanedustaja Jari Myllykosken lakialoitteita, jotka sisälsivät saman tyyppisiä korjausehdotuksia kuin tässä kansalaisaloitteessa on nyt. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: miten te nyt aiotte ryhtyä toimenpiteisiin näiden epäkohtien korjaamiseksi?

17.23 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on ihan tarpeellinen: tuoda jonkin näköistä keskustelua tähän nollatyösopimuslinjaan ja niitä muutoksia, joita on järkevää tehdä. Uskon, että niitä varmasti tältä hallitukselta löytyy.

Tässä on varmasti semmoinen yksi näkökulma kuitenkin erotettava selkeästi, että on erilaisia työnantajia ja työpaikkoja. On tehtävä ero mikroyrittäjien ja suuryritysten välillä mielestäni. Mikroyrittäjät voivat olla niitä, jotka työllistävät vain yhden, sen itse yrittäjän, ja hän voi tarvita joskus työntekijää. Toki heidän kohdallaan tuleekin olla toisenlainen jousto kuin suuryritysten kanssa. Itse en ymmärrä sitä tapaa, että esimerkiksi kauppaketju sitten tällä tavalla jakaa työntekijät kahteen tai useampaan kastiin ja tällä tavalla saa ikään kuin nollatyösopimuksilla pidettyä jotkut työntekijät toisenlaisessa asemassa. Tällainen niin sanottu työntekijöitten hyväksikäyttö edes tämmöisissä niin sanotuissa kiireellisissä tilanteissa, vaikka jouluaikana, mielestäni ei ole hyväksyttävää. Samalla työnantajalla pitäisi olla lähtökohtaisesti samassa arvossa oleva asema työntekijöillä.

17.25 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Entisen elämäni työelämän ja erityisesti epävirallisen ja prekaarin työelämän tutkijana eläneenä kovin hämmentyneenä kuuntelen, kuinka huolettomasti edustaja Satonen käyttää sanaa "fakta", kun hän väittää, että tämä vähentäisi tehdyn työn määrää Suomessa. Jos ei työnantajalla ole antaa työtä, niin hän ei ketään palkkaa, olivat työsuhteet millaisia tahansa. Jos hänellä taas on tekemätöntä työtä, hänellä on runsaasti erilaisia järkeviä vaihtoehtoja, jotka tarjoavat saman verran joustavuutta kuin tämäkin malli.

Toisaalta työntekijän näkökulmasta kysymys on huomattavasti joustavuutta vähentävästä ratkaisusta esimerkiksi sitä kautta, että erilaisten kilpailusäännösten takia eri yrityksissä samaan aikaan nollatuntisopimuksella toimiminen ei välttämättä onnistu, tai sitä kautta, että työttömyysturva kyseenalaistuu.

17.26 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On varmasti totta, että työelämän pelisäännöissä on parantamisen varaa, ja tässäkin kohdassa, mistä nyt keskustellaan, näin varmasti on. Kuitenkin edustaja Niikko mielestäni nosti tässä olennaisen asian esiin: Lainsäädännössä on vain se ikävä ja toisaalta hyvä puoli, että se koskee kaikkia. Tässä kansalaisaloitteessa on se ongelma, että se koskisi — tällä tavoin kuin se on nyt kirjoitettu — kaikkia yrityksiä, myös esimerkiksi sellaisia yrityksiä, jotka harrastavat säännöllistä työnantamistoimintaa. Otan esimerkin vauvauinnista, joka tapahtuu kerran viikossa. Siellä saattaa olla sama ohjaaja joka viikko, jolloin työaika ei todellakaan ylitä 18:aa tuntia, ja saattaa silti olla säännöllistä toimintaa. Eli tässä tulee ottaa huomioon kaikki nämä asiat. Varmasti tämä kansalaisaloite ainakin vaatii aika paljon kehittämistä valiokuntakäsittelyssä.

17.27 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tein itse aikanaan, reilu 15 vuotta sitten, työsopimuksen, jossa sanottiin, että työantaja sitten ottaa yhteyttä. Se oli rakennussiivousta, aika raskasta mutta palkitsevaa hommaa. Odotin, töiden piti alkaa, soittoa ei kuulunut. Odotin viikon, kaksi, kolme, neljä, ei kuulunut, hain toisen työn.

Esimerkki siitä, miten se on suurta tuhlausta paitsi työntekijän kannalta myös toisten työnantajien kannalta ja ennen kaikkea yhteiskunnan kannalta, jolta jäi kaikki se verotulo, esimerkiksi, saamatta sen yhden kuukauden ajalta. Tämä koskettaa 83 000:ta ihmistä tällä hetkellä, todennäköisesti on satojatuhansia ihmisiä, joita jossain vaiheessa uraa tämä on koskettanut.

Nyt tuolla lehtereillä on todellisia työn sankareita, jotka oman työn lisäksi ovat keränneet nimiä ja saaneet aikaiseksi, että tänään täällä keskustellaan. Arvoisa puhemies! Arvoisa työministeri, he katsovat nyt teihin. Pidättekö te tässä asiassa lupauksen, jonka annoitte ennen vaaleja?

Ja muuten, arvoisa puhemies — sitä puhelua odotan edelleenkin.

17.28 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on taas kerran sellainen aihe, jossa pystyn melkein kaikkiin näihin käytettyihin puheenvuoroihin yhtymään. Tässäkään asiassa ei ole mustaa ja valkoista — näin entisenä pätkäsairaanhoitajana, toisaalta sitten taas mansikkaviljelyksillä kesällä olleena ja nyt sitten työnantajana tuolla kotitilalla. On ollut tosi mukava tavata näitä Vakiduunin ihmisiä sekä siellä Iisalmessa että tänään täällä Helsingissä. On totta myös se, että työelämän joustoja ei millään kannattaisi uhrata, sillä jokainen työpaikka on tänä päivänä tarpeen.

Mutta tänään kuulin Vakiduunin edustajalta, että hän on ollut yli kaksi vuotta työsuhteessa nollatuntisopimuksella ja hän ei siltikään saa pysyvää työpaikkaa. Tämänkaltaiset asiat ovat kyllä todellakin sellaisia, joihin meidän kannattaa puuttua, koska kyllä ihminen tarvitsee turvaa. Monet näistä ovat nuoria ihmisiä, joilla on se perheen perustaminen, (Puhemies koputtaa) asunnon hankkiminen, ja pankki ainakin vaatii sitä turvaa työn jatkumiseen.

17.29 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tämä kansalaisaloite nostaa esiin kyllä tosi tärkeitä asioita ja niitä suuria ongelmia, mitä näihin nollatuntisopimuksiin liittyy: niin tämä mahdollinen karenssi, mihin voi joutua, vaikka ei käytännössä töitä olisi saanut, kuin toisaalta ongelmat sairauspoissaolojen, lomien ja työn ja perheen yhdistämisen näkökulmasta, kun nollasopimuslaiset ovat käytännössä jatkuvasti tällaisessa löysässä hirressä. Minä en kuitenkaan ole varma, onko kielto tähän paras ratkaisu, sillä koko ajan meidän työelämä pirstaloituu ja yhä enemmän on semmoisia pienyrittäjiä, jotka ehkä pystyvät vähän tarjoamaan tunteja, mutta jos se 18 tuntia laitetaan minimiksi, niin voi olla, että heillä ei ole tarjota mitään. Minä toivoisin, että löydettäisiin näihin ongelmiin ratkaisuja ja esimerkiksi varallaoloon voisi sisältyä vaatimus maksaa siitä, tai toisaalta, jos hyvin nopeasti kutsutaan töihin, voisi olla korotettua tuntipalkkaa. Ja totta kai perustulo, sosiaaliturvan ja työnteon yhdistäminen, on yksi keino, joka helpottaisi tässä valtavasti.

17.30 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työelämä on pirstaloitunut, ihmiset tekevät nykyään enemmän pätkätöitä, osa-aikatöitä, töitä hyvin epävarmois-

sa työsuhteissa, ja tästä myös nämä nollatuntityösopimukset ovat osoitus. Tämä tietenkin aiheuttaa työntekijöiden näkökulmasta aika epävarman tilanteen nimenomaan tulevaisuuden suhteen, sen suhteen, miten suunnitella omaa elämää, miten suunnitella oman perheen elämää, ja tämä huoli on aito, minkä tämä kansalaisaloite nostaa esiin nimenomaan työntekijöiden näkökulmasta. Sen takia toivon, että eduskunta hyvin laajasti yhtyy tähän aloitteeseen, ja toivon myös kuulevani työministeri Lindströmiltä, että hän edelleen, niin kuin aikaisemmin on ilmoittanut, haluaa tätä asiaa edistää.

Mutta edustaja Mikkoselle haluan tässä todeta, kuten täällä aikaisemminkin on todettu, että vaikka tässä aloitteessa halutaan kieltää nollatuntisopimukset, niin kuitenkin edelleen työntekijän tahdosta perustellusta syystä tulevaisuudessakin olisi mahdollista tehdä työtä tämänkaltaisessa työsuhteessa, (Puhemies koputtaa) eli kokonaanhan tämä mahdollisuus ei ole poistumassa, mutta sitä rajataan tällaisissa epätoivotuissa tilanteissa, (Puhemies: Aika!) joissa työntekijä tahtomattaan joutuu työtä tekemään.

17.31 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä aloite nostaa sen ison huolen Suomen työmarkkinoitten sinänsä nykytilanteen suurimmasta ongelmasta, työttömyydestä, ja ehkä työsuhteiden sirpaleisuudesta, mutta myös ison huolen siitä, mikä on kymmenen vuoden päästä Suomen työmarkkinoitten tilanne, ylipäätään työsuhteiden pysyvyys, pitkäaikaisuus tai muu. Tämä on tietysti massiivisesti isomman keskustelun paikka kuin pelkästään yksittäinen kansalaisaloite.

Minä koen kuitenkin ison linjan niin, että vaikka niitä ongelmia tällä hetkellä ilmenee Suomen työmarkkinoilla, väärinkäytöksiäkin nollatuntisopimusten käytössä, niin silti hallituksen pitäisi nyt miettiä kaikki ne keinot, joilla otetaan käyttöön lisää joustoja, työn tekemisen mahdollisuuksia, myös näitten kansainvälisten taloustutkimuslaitosten suosituksia työmarkkinoiden lisäjoustavuudesta, jotta työllisyys paranee, mutta samaan aikaan pystyttäisiin tilkitsemään näitä epäkohtia. Eli tasapainoinen ratkaisu, jossa katsotaan molempia puolia, millä työllisyys ja työntekomahdollisuudet lisääntyvät ja epäkohtia karsitaan.

17.33 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ruokaa pitää ostaa joka viikko, vuokrat tai asuntolainojen lyhennykset, laskut, pitää maksaa joka kuukausi. Se edellyttää sitä, että myös on turvattu toimeentulo ihmisellä, joka pääasiallisesti tekee työtä. Sen vuoksi nämä nollatuntisopimukset ovat täysin kohtuuttomia työntekijöitä kohtaan. Ei pysty suunnittelemaan elämää ollenkaan eteenpäin, ei pysty perustamaan perhettä, elää jatkuvassa epätietoisuudessa. Sen vuoksi on todella tärkeätä, että tähän ongelmaan puututaan. Samaan aikaan, niin kuin täällä on nostettu esille, opiskelijoille, jotka eivät ole pääasiallisesti työelämässä, nollatuntisopimus voi toimia, ja sen vuoksi onkin tärkeää, että nimenomaan työntekijän omasta tahdosta voidaan tehdä vähemmänkin kuin tämä 18 tuntia.

Arvoisa rouva puhemies! Työministeri Lindström on aktiivisesti ottanut kantaa aikaisemmin siihen, että nämä nollatuntisopimukset ovat ongelma ja niihin pitää puuttua. Uskonkin nyt, että yhdessä eduskunta ja työministeri löytävät sellaisen ratkaisun, jolla me pystymme puuttumaan näihin ongelmiin. (Puhemies: Aika!) Tämä on työväenpuolueen, niin sanotun työväenpuolueen, työministerin... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

17.34 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä oli tammikuussa tilaisuus, tämmöinen pätkätyöpamfletti, jossa oli Eetu-niminen kaveri. Hänellä oli neljä työnantajaa nollatuntisopimuksilla, ja Eetu tienasi 2014 joulukuussa 1 678 euroa ja tammikuussa samalta neljältä työnantajalta 67 euroa. Jokainen ymmärtää, että tämmöinen tilanne lisää yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja estää yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteuttamista.

Minäkin uskon, että ministeri Lindström pitää lupauksensa näissä asioissa ja toimii sen puolesta, että nämä nollatuntisopimukset saadaan sillä tavalla kiellettyä, että niille, jotka niitä eivät aidosti halua tehdä, taataan se 18 tuntia, mikä nykylainsäädännön mukaan myöskin takaa sitten työttömyysturvan näille ihmisille karttuvan. Toivon todellakin, että, ministeri Lindström, olette tämän asian takana yhdessä eduskunnan enemmistön kanssa.

17.35 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, kysyn yhden suoran kysymyksen teiltä, arvoisa työministeri Lindström: Onko teidän mielestänne kohtuutonta, että nollatyösopimuksen irtisanova henkilö joutuu karenssiin, vaikka hänelle ei olisi tarjottu pitkään aikaan työtunteja? Jos tämä on teidän mielestänne kohtuutonta, aiotteko purkaa tämän säännön?

17.36 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän hyvin huolen tulevaisuudesta ja toimeentulosta, mutta täytyy tietysti huomata myös se, että Suomessa osa-aikatyötä tekevistä kolme neljästä tekee osa-aikatyötä tänäkin päivänä omasta tahdostaan eli he haluavat tällaista pienempää työtä — esimerkiksi opiskelijoita heistä on 40 prosenttia — ja ainoastaan joka neljäs haluaisi itselleen kokoaikatyötä. Kysyisin työministeri Lindströmiltä: tarvitaanko tähän laki, kun nyt on ollut puhe siitä, että ei mentäisi lakiteitse vaan etsittäisiin ratkaisuja? Kaupan alalla on keikkatyömalli, joka on tehty PAMin kanssa yhteistyössä, elikkä on tällaista hyvää paikallista sopimista työpaikalla työntekijöiden ja työnantajien kesken. Eikö tähän voisi löytää mallin, mikä olisi joustava ja missä ei tarvitsi mennä (Puhemies koputtaa) niin sanotusti pakkolain kautta?

17.37 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin tärkeää, että keskustellaan tänään täällä salissa kansalaisaloitteesta, jolla pyritään turvaamaan vähimmäistyöaika kaikille työsuhteessa oleville. Tämä nollasopimuslaisuus tai tarvittaessa töihin kutsuttavan tilanne on kyllä työntekijän kannalta äärimmäisen epäoikeudenmukainen ja asettaa työntekijät usein samassa työpaikassakin täysin eriarvoiseen asemaan, elikkä kyllä tämä on myös yhdenvertaisuuskysymys työntekijöiden kesken, että me puolustamme lailla niitä, jotka ovat heikommassa asemassa, tässä tapauksessa henkilöitä, jotka ovat tällaisella niin sanotulla nollasopimuksella töissä, joilla ei siis ole todellakaan sellaista työsuhdeturvaa, mikä pitäisi olla, vähimmäisturva. Ja tällä lakialoitteellahan ei todellakaan tyrmätä sitä, etteikö työntekijä halutessaan esimerkiksi tietyissä elämäntilanteissa voisi tehdä vähemmän kuin 18 tuntia, mutta nimenomaan suojattaisiin (Puhemies koputtaa) sitä työntekijää tässä tilanteessa, se on se lähtökohta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän kiinnittämään huomiota 1 minuutin mittaisiin vastauspuheenvuoroihin, että kaikki saavat sitten oman äänensä kuuluville ja kysymyksiä ministerille.

Otetaan kaksi vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa, mutta pyydän myöskin malttia. Me jatkamme tätä debattia sen jälkeen, kun ministeri on vastannut. Elikkä nämä kaksi henkilöä ovat Hakkarainen ja Lindtman.

17.38 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ota kovin jyrkästi kantaa tähän asiaan, mutta annan esimerkin: meiltä on jäämässä eläkkeelle työntekijä, joka on 40 vuotta ollut töissä siellä, ja hän kysyi minulta, saako hän tehdä sen eläkkeelle jäämisen jälkeen töitä. Totta kai, hyvä ammattitaito ja kaikki, firmallehan siitä on hyötyä. Mutta kun nyt tulee tämmöinen laki, nostatetaan pikkuisen sitä porrasta, että voiko ottaa. Onko tämä työntekijän etu, työnantajan etu, kun nostetaan pikkuisen sitä? Käytäntö on aina eri kuin kirja. Se on aina eri, se on eri tasossa. Siis minä olen huolissani hänestä ja myös hänen työpanoksestaan, minkä me tarvitsemme.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lindtman ja sen jälkeen ministeri.

17.39 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nyt paljon esitetty keskustelussa sellaisia huolia, jotka kyllä hälvenisivät, jos ne edustajat, jotka tässä ovat esittäneet näitä huolia, lukisivat huolella tämän kansalaisaloitteen. Ei tässä olla estämässä opiskelijoiden työntekomahdollisuutta, jos se tapahtuu omasta tahdosta. Ei myöskään, mitä tulee näihin tilapäistöihin, joihin täällä viitattiin. Kyse on todella siitä, että jos sopimuksessa on määritelty vain, että työaika on jotain esimerkiksi 0:n ja 40:n välillä, niin silloin niissä tilanteissa, edustaja Heinonen, näistä osa-aikatyöntekijöistä, jotka ovat muuten eri tilasto, se neljäsosakin on todella iso määrä. 83 000 ihmistä tällä hetkellä työskentelee näin. Ei ole varmuutta tulevaisuudesta. Vuokra pitää maksaa joka kuukausi, mutta kuten tämä jo tässä keskustelussa kuuluisaksi tullut Eetu koki, niin yhtäkkiä seuraavassa kuussa tulot olivatkin vain 67 euroa. Ja nyt olennainen kysymys on se, että kun tuosta lähdetään vaikkapa Joensuuhun ajamaan, siellä on monta Citymarketia matkalla, toisissa Citymarketeissa on 30 prosenttia osa-aikaisia, tai nollasopimuksella olevia, ja toisissa 80. Kyse on työn organisoinnista. Arvoisa työministeri Lindström, nyt olisi tärkeää kuulla teidän kantanne: tuetteko te tätä hanketta?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Lindström, enintään 5 minuuttia, olkaa hyvä. Ja sitten debatti jatkuu.

17.40 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Kiitos, rouva puhemies, ja kiitos hyvästä keskustelusta tärkeästä aiheesta. Viime vaalikaudella, kun tästä asiasta minulta kysyttiin, annoin haastatteluja — täällä on niitä jo lainattu — ja kerroin mielipiteeni, ja oikeastaan se minun kantani oli silloin se, ja se on edelleen tämä sama, eli toistan sen, että jos ihminen itse haluaa, että hänellä on nollatuntisopimus, se pitää sallia. Se oli minun suurin huoleni tässä, koska voi olla tilanteita, niin kuin tässä keskustelussa nyt on käynyt ilmi, että tämmöinen malli voi olla aivan perusteltu. Itse asiassa tässä aloitteessa, täällä kohdassa 4.8, Joustavuus työntekijän ja työnantajan näkökulmasta, tämä asia tuodaan esille. Eli tämmöinen mahdollisuus on.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja Filatov haastoi löytämään ratkaisuja yhdessä ministerin kanssa. Kyllä, me tarvitsemme reilut pelisäännöt työelämään. Eivät minun mielipiteeni miksikään muutu siitä, että lyödään ministerinatsat kaulaan. (Tarja Fila-

tov: On ne vähän muuttuneet!) — Noh, ei siitä, että työelämässä tarvitaan reilut pelisäännöt. Ei voi olla villiä. Se on sitten eri asia, mitkä ne ovat sisällöltään. Onko se sisältö suoraan tämä kansalaisaloite, vai muotoutuuko se nyt sitten tässä valiokuntavaiheessa, ja se on minun ymmärtääkseni myös tämä teidän viestinne tännepäin: että nyt se muotoillaan sellaiseksi, että se kestää, ja otetaan huomioon nämä molemmat tässä keskustelussa esille nousseet huolet. Edustaja Mikkonen nosti esille tämän, että onko kielto oikea ratkaisu vai pitääkö olla jokin muu ratkaisu. Tämä on nyt sitten se pohdittava asia, mikä kannattaa käydä perusteellisesti läpi ja haastaa itseään ja kysyä joka puolelta, mitä ongelmia tämä ratkaisu tuo, ja toisaalta, mitä siinä on hyvää.

Täällä on nostettu esille tämä Kaupan liiton malli, edustaja Satosen puolelta. Se voi olla yksi etenemistie, en tiedä, mutta olen kyllä valmis siihen, kun tiedän ja tunnen ihan lähipiiristä, menemättä yksityiskohtiin, mitä se tarkoittaa, kun ei niitä tunteja tahdo tulla ja sitten niitä taas yhtäkkiä tulee. Minä tiedän sen kyllä. Edustaja Heikkinen nosti tämmöisen esimerkin, missä ihmistä on roikotettu jopa vuosia tässä, ja onhan se kestämätön tilanne. Niin että jotainhan tälle asialle pitää tehdä, että meillä olisi semmoiset pelisäännöt, että ne koetaan oikeudenmukaisiksi.

Tänään on ministeriössä ollut tiedotustilaisuus työolobarometrista. Siellä nimenomaan puhuttiin tästä työmarkkinoiden epävarmuudesta ja tällaisesta asiasta. Tämä aloitehan on erittäin ajankohtainen liittyen myös tähän. Me tarvitsemme joustavuutta, mutta meillä pitää olla pelisäännöt. Täällä edustaja Aalto haastoi, kysyi, että entä nollatuntisopimusten irtisanominen ja karenssi. No, nämä ovat tietysti semmoinen asia, mikä täytyy sitten katsoa, että jos on sopimus ja sen itse irtisanoo, niin — niin, siitä tulee karenssi. En tiedä, onko se sitten jatkossa näin, en nyt ota tässä vaiheessa siihen kantaa, mutta itse haluan reilut pelisäännöt työelämään, sen toistan vielä, ja minä uskon, että kun me yhdessä teemme töitä, niin tässä voi löytyä hyvä ratkaisu, joka sitten koetaan oikeudenmukaiseksi sekä työnantajien että työntekijöitten puolella, koska se pointtihan tässä on se, että me tarvitsemme sitä työtä, emme me muuten tästä suosta nouse; meidän pitää mahdollistaa se, että ihmiset ottavat niitä lyhyitäkin työsuhteita vastaan. Se, miten se tuonne muotoillaan — on sitten oikeastaan tämän valiokunnan työ muotoilla se semmoiseen muotoon, että se kestää. Mutta olen valmis yhteistyöhön.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten jatketaan debattia. Edustaja Heikkinen sieltä ensiksi.

17.45 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille tästä puheenvuorosta. Minä uskon, että tuolla ylhäälläkin arvostetaan sitä ihmisläheistä tapaa, ja teillä on aidosti arjen tuntemusta näistä ongelmista.

Se voi olla, että jyrkän kieltolinjan sijaan tällainen paikallinen sopiminen ja työehtoihin vietävä sopiminen voi olla se toinen tie, millä löydetään ratkaisua tähän. Minä odotan todellakin innolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäsenenä, että päästään tätä asiaa läpikäymään valiokunnassa ja yhdessä ministerin kanssa.

Mutta kuten aikaisemmassa puheenvuorossani sanoin, yksi iso ongelma on nimenomaan tämä nollatuntisopimusten käyttäminen vuosia kestäen. Se tuo hirveätä vääristymää esimerkiksi hoitoalalle. Nyt kun me olemme sotea uudistamassa, niin me vaadimme, että kaikki on läpinäkyvää, julkisen ja yksityisen pitää kilpailla rinta rinnan. Tavallaan tuo-

vat myös lisää vääristymää (Puhemies koputtaa) tällaiset joustot, joita me emme halua työelämään.

17.46 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että keskustelua käydään, ja valiokunta varmasti osaa puntaroida tätä asiaa parhaalla mahdollisella tavalla niin, että myös työhön osallistumisen esteitä pystytään samalla kertaa pohtimaan.

Mutta nyt on huomattava, että tällä kansalaislakialoitteella halutaan turvaa niille työntekijöille, niitä vähimmäisehtoja, joita tarvitaan työelämään. Esimerkiksi edellinen kauppojen aukioloaika myytiin työntekijöille niin, että puhuttiin lisätyön tarjoamisvelvoitteesta, mikä meillä on työsopimuslailla, mutta sitä eivät työnantajat noudata millään tavoin. Se on erittäin heikkoa, vaan otetaan uudestaan ja uudestaan lisää osa-aikaisia, vaikka siellä onkin omaa väkeä, joka on vastentahtoisesti osa-aikatyössä. Nyt tällä luotaisiin sitä turvaa, että tämä vastentahtoinen osa-aikatyö tulisi jonkinnäköiseen kontrolliin eikä oteta sitä esteeksi, etteikö työhön osallistuminen ja pääseminen silti helpottuisi.

17.47 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tuosta äskeisestä vastauspuheenvuorosta. Nimenomaan tässä salissa on hyvä miettiä, mitä me lainsäädännöltä odotamme ja oletamme. On hyvä, että kuullaan ministerin suusta, että tarvitaan ne reilut pelisäännöt. Meidän on mietittävä elinkeinoelämän tarpeet ja kysyntä ja myöskin työvoiman tarve mutta myöskin sen työntekijän erilaiset elämäntilanteet ja erilaiset mahdollisuudet tehdä töitä.

Lainsäädännön osalta näen, että on luotava se toimintakenttä, jossa ovat ne reilut pelisäännöt ja mahdollistava ilmapiiri. Meidän pitää ohjata kannustavaan, pitkäjänteiseen, oikeudenmukaiseen ratkaisuun, ja aidat enemmän sinne pelikentän ulkorajoille kuin jokaisen kentän rajaan. Siinä mielessä näen vaikeaksi tämän, että me kuitenkin keskustelemme (Puhemies koputtaa) kansalaisaloitteesta, jossa puhutaan nollatyösopimuksesta, ja täällä salissa varmaan kaikki ovat sitä mieltä, että pelkästään se nollatyösopimus ei ole se ratkaiseva, (Puhemies: Aika!) vaan se työntekijälähtöinen ratkaisu.

17.48 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää ministeriä. Vaikka oli tiettyä epämääräisyyttä keinoihin liittyen, niin tulkitsin kyllä ministeriä niin, että muutoksia selvästi on luvassa ja että tekin niitä kannatatte. Se on erittäin myönteistä.

Haluaisin myös kommentoida niille ennen kaikkea kokoomuksen edustajille, jotka täällä jatkuvasti puhuvat opiskelijoista, jotka vapaaehtoisesti tekevät töitä nollatuntisopimuksilla, että tämä ryhmähän on nimenomaisesti huomioitu tässä kansalaisaloitteessa eli tämä on mahdollista myös jatkossa.

Vihreiden edustajalle: Olin oikeastaan vähän harmissani siitä, että perustulo nousi esille tässä yhteydessä, koska pidän sitä erittäin kannatettavana ja tärkeänä uudistuksena. Mutta sitä ei missään nimessä saa nähdä vaihtoehtoisena ratkaisumallina sille, että me korjaamme niitä työelämän epäkohtia, mitkä ovat olemassa, ja että me huolehdimme esimerkiksi työntekijän työsuhdeturvasta, joka nyt tässä on se aivan keskeisin ongelma.

17.49 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula täällä viittasi siihen, että hän on ollut työelämän tutkija. Tiedän kyllä, mutta en tiedä, olet-

teko ollut työnantaja, mutta minä olen ollut ihan pienessä grillikioskissa ja työllistin yhden henkilön kahtena päivänä viikossa, mikä jäi alle tämän 18 tunnin. Täytyy kyllä sanoa, että jos tämä olisi kielletty, niin varmaan meidän yrityksessämme käytännössä minä ja yhtiökumppani olisimme sitten itse tehneet enemmän töitä ja sekin työaika olisi jäänyt sitten työllistämättä. Kun lukee tätä esitystä, niin täällä pitää olla erityinen syy siihen ja sitten joku viranomainen tulee arvioimaan, onko minun grillissäni töitä sille henkilölle vai ei, mikä tuntuu jo aika kankealta järjestelmältä. Sen kyllä ymmärrän, että jos en pysty tarjoamaan kuin vaikka 16 tuntia viikossa töitä, niin tällä henkilöllä pitää kyllä, jos hän ei muualta saa töitä, olla oikeus työttömyysturvaan. Silloin me tulemme siihen työn ja työttömyysturvan yhteensovittamiseen ja perustulokeskusteluun, ja se kyllä käy mutta ei näin kankea järjestelmä, mitä tässä esitetään.

17.50 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Satoselle: Olen ollut myös monta vuotta työnantajana ja tiedän myös ne ongelmat, mitkä siihen liittyvät. Toden totta, olen edustaja Satosen kanssa samaa mieltä siitä, että tästä esityksestä puuttuu kokonaan pohdinta niistä tilanteista, joissa yrityksessä on tarjolla työtä vähemmän kuin se 18 tuntia kokonaisuudessaan mutta työ on sillä tavalla säännöllistä, että ei voi puhua satunnaisesta työstä. Tämä on semmoinen asia, että minä lupaan ainakin edustaja Satoselle, että kun tämä asia tulee valiokuntaan, niin pidän tätä esillä ja etsitään tähän yhdessä sellainen ratkaisu, että myös tällaiset työllistämistilanteet ovat jatkossakin mahdollisia.

17.51 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä väistämättä tulee mieleen se, että tämä kuvaa hyvin sitä meidän nykyistä työmarkkinakenttäämme ja sitä nykyistä aikaa, missä elämme. Kyllähän lähtökohdan pitäisi aina tietenkin olla se, että työn täytyy olla kannattavaa, mutta me emme voi mitään sille tosiasialle, että meidän työmarkkinakenttämme on silppuuntunut hirvittävän paljon. Sikäli kyllä minusta myös sitä sosiaaliturvakeskustelua täytyy tässä kuljettaa jatkuvasti rinnalla, miten me mahdollisimman parhaalla tavalla voimme yhdistää työelämän ja sosiaaliturvan, ja siihen kyllä aloitteen tekijät kiinnittävät huomiota, ja toivon myös, että valiokuntakäsittelyssä kiinnitetään huomiota siihen, miten sitten tämmöisille, jotka tekevät lyhyitä pätkätöitä, kuitenkin turvattaisiin loma- ja sairauskorvaukset. Ja tietenkin pelisäännöt täytyy olla, että eihän kukaan halua väärinkäytöksillä ja väärin toimivilla työmarkkinoilla toimia. Mutta siitä, että se tulisi lain tasolla säädettyä, en ole vielä kyllä aivan vakuuttunut.

17.52 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässäkin keskustelussa on paljon puhuttu siitä, että työelämä on pirstaloitunut ja silppuuntunut, ja näin on, mutta tähän tilanteeseen ei olla päädytty aivan itsestään, vaan juuri nämä nollatuntisopimukset ovat yksi elementti, joka on pirstonut työmarkkinoita, koska se on mahdollistanut työn teettämisen ilman kunnollista työsuhdeturvaa, joka muuten työntekijöille kuuluisi. Ja juuri sen takia meidän on tarpeen ja tärkeää puuttua näihin työelämän ongelmiin, joihin nytten tällä aloitteella pyritään puuttumaan.

Itsekin olen iloinen siitä, että ministeri ei ainakaan suoralta kädeltä tyrmännyt sitä, että näitä epäkohtia nyt lähdetään korjaamaan. Mutta vielä vähän toivoisin kyllä pontevuutta koko hallitukselta ja tietenkin myös työministeriltä siihen, että oikeasti tunnistetaan se ihmisten ahdinko — ne epävarmuudet, mitä työelämään liittyy, se epävarmuus omasta tule-

vaisuudesta — ja että siihen suhtaudutaan sillä vakavuudella, minkä se ansaitsee, koska juuri näiden nollatuntisopimusten kauttahan me luomme työelämään epävarmuutta.

17.53 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen tähän salissa nyt käytyyn keskusteluun. Tämä on aihe, missä tulee helposti vastakkainasettelua nimenomaan työnantaja- ja työntekijäpuolen osalta, ja tämä vastakkainasettelu on aivan turhaa, koska tässä tosiaan, kuten edustaja Kontula tuossa ihan hyvin mielestäni mainitsi, pidetään huolta molemmista. Eli täytyy muistaa, että sillä pienyrittäjällä ei välttämättä ole tarjota sitä 18:aa tuntia töitä ja opiskelija ei ehkä sitä halua tehdäkään. Mutta pääasia tässä on nimenomaan se, että työntekijän oikeuksia tai mitään työlainsäädäntöä ei tule saada polkea Suomessa tekemällä näitä nollatuntisopimuksia.

Ongelma tässä on silti se, että työmarkkinoiden jäykkyyttä lisäämällä vähennetään kuitenkin työn tarjontaa. Että joku hyvä kompromissi tässä täytyy löytää.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vielä neljä vastauspuheenvuoroa. Sen jälkeen, jos ministeri haluaa käyttää puheenvuoron, se on ihan hyvä, ja sitten mennään puhujalistaan. — Huomaan, että siellä edustaja Niikko ihan kuopii jo. (Naurua) — Ja nämä neljä henkilöä ovat edustajat Lindtman, Järvinen, Mykkänen ja Nurminen. — Jaaha, siellä oli yksi vielä. Otetaan hänetkin.

17.55 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, on todella tärkeää ja tietyllä tavalla historiallinen hetki, kun ensimmäinen työelämälainsäädäntöön liittyvä kansalaisaloite on nyt tullut eduskuntaan, ja sen takia on hyvä, että tästä käydään kunnon keskustelu. Viime kädessähän tässä on kuitenkin kyse sillä tavalla arvoista, nähdäänkö työntekijät, ihmiset, vain ikään kuin semmoisina resursseina, joita voidaan ottaa tarvittaessa käyttöön, vai ei. Kyllä mielestäni pohjoismaiseen malliin kuuluu, että meillä on tiettyjä pelisääntöjä, ja nyt olin tyytyväinen myös siitä sävystä, jolla työministeri Lindström tähän vastasi. Tarkalleen ottaen te kyllä sanoitte ennen vaaleja, että lailla pitäisi puuttua nollatuntisopimuksiin, ja toivomme, että muistatte tämän. Täällä on myös hallituspuolueista tullut ymmärtämystä, mutta tuntuu, että nyt tätä asiaa yritetään kiertää joko sosiaaliturvaan tai muuhun. (Puhemies koputtaa) Näiden lupausten lisäksi tarvitaan konkreettisia toimia. (Puhemies: Aika!) SDP:n eduskuntaryhmä on niihin valmis.

17.56 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen iloinen, että tässä on löytymässä yhteinen punainen lanka niin oikealta kuin vasemmalta ja vielä ministerikin tuntuu olevan halukas tähän yhteistyöhön niin, että saamme taatusti työelämävaliokunnassa hyvän keskustelun ja toivottavasti reilumman työelämän aikaan. Kannattaa muistaa — toisin kuin tässä keskustelussa on nyt monta kertaa sanottu, että pienien, lyhyiden nollatuntisopimusten tai lyhyiden työpätkien pitää olla mahdollisia silloin, kun työntekijä niitä haluaa — että kyllä niiden täytyy olla mahdollisia silloinkin, kun työnantajalla on sellaisia tarjottavana, sillä jokainen työpaikka on tässä maassa tarpeen. Meillä on pelkästään yksinyrittäjiä tässä maassa 170 000, ja heistä monella on iso tarve taata itselleen edes pieni hengähdystauko viikossa ja tarjota töitä vaikka yhdeksi päiväksi, kahdeksaksi tunniksi, ja se saattaa olla jatkuva tarve.

Täällä on moneen kertaan vedottu myöskin kaupan alan sopimukseen. — Aika on näköjään niin katkolla, että esittelen sitä sitten puheenvuorossa tarkemmin.

17.57 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta kyllä tämä meidän pääongelmamme eli kokoaikainen työttömyys on niin vakava, että en kyllä pidä tolkullisena yhtäkään sellaista lakimuutosta, joka vaikeuttaisi minkälaisen tahansa ansiotyön tarjoamista ja tämmöisen suhteen syntymistä. Ymmärrän hyvin ne vaikeudet, mitä on monella sellaisella ihmisellä, joka elää nollatuntisopimuksen kautta eikä ole saanut kokoaikatyötä, mutta en usko, että tämä lakialoite tällä tavalla toteutettuna loisi montaakaan kokoaikatyöpaikkaa. Pikemminkin niitä saattaisi syntyä vähemmän.

Tässä edustaja Lindtman puhui muun muassa muutamasta Prismasta, joissa on erikokoisia määriä... (Antti Lindtman: Citymarketeja!) — Oli Sittareita sitten. — Sanoisin, että niissäkin todennäköisesti työntekijät kilpailevat enemmän itse asiassa sen kanssa, korvaako kone myyjät, kuin sen, korvaako naapuri-Sittarin kokoaikainen nollatuntisen tai toisin päin sitten nollatuntinen kokoaikaisen.

Myöskin muistuttaisin, että tässä ei ole kyse pelkästään palvelualojen tämmöisestä jatkuvasta toiminnasta, vaan itse asiassa vaikkapa Slushin tyyppinen (Puhemies koputtaa) startup-tapahtuma ei olisi alun perin (Puhemies: Aika!) saanut alkuaan, jos ei olisi nollatuntisopimuksella voitu organisaatiota rakentaa.

17.58 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muistuttaisin ehkä samasta asiasta vielä kuin mitä edustaja Lindtmankin toi esille, että nyt mietitään sitä, olemmeko me tästä aloitteesta samaa mieltä vai emmekö ole. Mielestäni meidän ei tule hyväksyä näitä kymmeniätuhansia ihmisiä, jotka vasten tahtoaan työskentelevät nollasopimuksella ilman oikeusturvaa ja muuta. Muistuttaisin, että esimerkiksi Tahdon2013-kansalaisaloitetta muutettiin vielä hyvin paljon valiokuntatyössä mutta itse asia ei muuttunut. Eli on hyvä keskustella nyt tästä.

Kiitän Lindströmiä hänen ajatuksistaan. Mutta tarkentaisin vielä: onko mielestäsi reilua pelisääntöä olla nimenomaan nollasopimuksilla vasten tahtoaan ilman työttömyysturvaa ja työelämän ennakoitavuutta? Onko se reilua työelämän pelisääntöä? Ja mielestäni olisi hyvä puhua myös yrittämisen riskistä, että jaetaanko yrittämiseen kuuluvaa riskiä (Puhemies koputtaa) nollatuntisopimuslaisiin.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Elomaa. Sen jälkeen ministeri.

17.59 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilo olla mukana näin rakentavassa keskustelussa. Ministeri Lindström, tiedän, että teillä on jalat maassa. Oli tosi väkevä puhe, ja uskon, että tulette tekemään tämän asian eteen kaikkenne.

Tässä kohtaa sanon myös esimerkin hyvin läheltä, lähipiiristä. Siellä nuori kaveri on ollut jo kolmatta vuotta erittäin suuressa kaikkien tuntemassa firmassa töissä nollasopimuksella. Välillä on hyvä kuukausipalkka — tai keskinkertainen, jos toden sanon — välillä ei tiedä, onko viikonloppuna töitä, koska töitä on. Tämä on hyvin epämääräistä, ja vaikeaa on rakentaa nuoren miehen elämäänsä, kun ei tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Että kyllä näihin nollasopimuksiin täytyy jotenkin puuttua.

Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. Tämä aihe on tosi tärkeä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten ministerin vastauspuheenvuoro, enintään 3 minuuttia, voi puhua sieltä paikalta. Sen jälkeen mennään puhujalistaan.

18.00 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies, ja kiitos hyvästä keskustelusta. — Jos aloitan ihan tästä edustaja Nurmisen ja edustaja Marinin huolesta. Edustaja Marin totesi, että pontevuutta lisää, ja edustaja Nurminen kysyi, onko reilua, ja sitten hän luetteli nämä epäkohdat. Ei tietenkään ole reilua, ja sen takiahan tämä kansalaisaloite käsittääkseni on täällä, koska on koettu, että ei ole reilua. Ja kun vastasin tuossa äsken — koetin olla ponteva, mutta koetan olla vielä pontevampi — (Eduskunnasta: Hyvä!) että me tarvitsemme reilut pelisäännöt, niin ehkä tämä nyt sitten vastaa tähän kysymykseen. Sitten se tehdään yhteistyössä, kuten tässä sanoin. Tämä ei varmasti ole se lopullinen versio, veikkaisin. Se muokkautuu tässä matkan varrella. Mutta se idea, että tälle asialle pitää saada pelisäännöt — sehän tässä on käsittääkseni se pointti. Siinä mielessä olen valmis yhteistyöhön.

Täällä itse asiassa edustaja Tavio sanoi, että ei tarvita vastakkainasettelua. Ei niin. Pitää ottaa huomioon sekä se työnantajapuoli että työntekijäpuoli, molemmat. Ja edustaja Mykkänen, ihan totta, sekin pitää ottaa huomioon, tuleeko tällä lisää työtä vai eikö tule ja estääkö tämä työllistämisen. Nämä kaikki pitää ottaa huomioon nyt, kun tätä aletaan valmistelemaan, ja rakentaa semmoinen kokonaisuus, joka paitsi vastaa tähän alkuperäiseen ideaan, miksi tähän on puututtu, myös ei samalla estä työllistymistä, tuodaan semmoiset pelisäännöt. Silloin meillä on semmoinen laki tässä asiassa, joka on reilu. — Kiitoksia keskustelusta.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

18.02 **Mika Niikko ps:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensiksi tahdon kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä siitä, että olette tuoneet tämän tärkeän asian tänne eduskuntaan keskusteluun. Kuten tässä on käynyt esille, työntekijää koskeva lainsäädännön asia on laadussaan aika lailla ensimmäisiä, ja uskon, että tämä aloite kantaa hedelmää.

Nollatuntisopimukset ovat joissain tilanteissa täysin kohtuuttomia. Sopimus voi käytännössä sitoa työntekijän olemaan tyhjän panttina. Työtä ei ole, mutta on kuitenkin elettävä jatkuvasti sitoutuneena ottamaan sitä vastaan, jos sitä tulee. Pahimmillaan nollatuntisopimukset kurittavat työntekijää, joka löytää uuden työpaikan. Hän ei voi ottaa työtä heti vastaan, koska on sitoutunut työhön. Lisäksi nollasopimus on joillekin työnantajille tapa kiertää velvollisuuksia tilanteessa, jossa työ on tosiasiallisesti jatkuvaa, jopa kokoaikaista. Työsuhdeturvaa ei juuri ole. Tällaiset tilanteet eivät voi jatkua, meidän on löydettävä rakentavat mallit ratkaista tämä ongelma.

Nollatyösopimusta ja tätä ehdotuksen muuttamista toki tulee tarkastella myös yrittäjän silmälasien lävitse. Mikroyrittäjän ja suuryrityksen välillä on eroja. Aloittelevassa firmassa on tilanteita, jolloin työtä ei tosiaan kerta kaikkiaan ole, mutta joskus taas tarvitaan apua. Nollatuntisopimuksen kieltävä laki voi heikentää pienyrittäjää etenemästä itsensätyöllistäjästä työnantajaksi. Vastaavasti suuret yritykset, kuten esimerkiksi kauppaketjut, tekemällä nollatyösopimuksia jakavat työntekijänsä kahteen tai vieläpä useampaan kastiin. Perustelut heidän osaltaan nollatyösopimuksiin ovat mielestäni heikot.

Arvoisa puhemies! Tässä aloitteessa ei ole ainoastaan kyse nollatyösopimuksen kieltämisestä lailla, niin kuin otsikossa sanotaan. Käytännössä kyse on myös siitä, että tulkitsijasta riippuen kieltäisimme alle 18 viikkotuntia sisältävät työsopimukset. Ainoastaan työntekijän esittämästä perustellusta syystä alle 18 tunnin osa-aikatyötä olisi mahdollista teettää. Merkittävää ei ole ainoastaan viikkotyötunnit, päivittäisillä tunneilla on myös väliä.

Harva työntekijä haluaa reissata työpaikalle tekemään esimerkiksi muutaman tunnin kiireapua ja sitten palata takaisin kotiin. Yhtenä esimerkkinä: Työsopimuksella voidaan kikkailla epäreilusti esimerkiksi kesätyöntekijöiden kohdalla. Ei ole tavatonta, että jäätelömyyjä komennetaan kotiin sadepäivän aamuna ja poutapäivän sattuessa työt jatkuvat.

On syytä muistaa myös, että on tilanteita, joissa ilman osa-aikatyön mahdollisuutta työpaikkaa ei olisi lainkaan olemassa. Jos tällainen laki tulisi voimaan tällaisenaan, kuin tämä on esitetty, se saattaisi heikentää osa-aikatyön tarjoamista. Siinä mielessä on tärkeää tarkastella asiaa, kuten ministerikin sanoi, siltä näkökannalta, että selkeät, räikeät epäkohdat korjataan ja pelisääntöjä uudistetaan. Osa-aikatyö on kuitenkin nykyisessä työelämässä tärkeä mahdollisuus sekä monille työntekijöille että työnantajille. Aloitteen hyväksyminen sellaisenaan voisi leikata työn tarjontaa ja työllisyyttä, siksi jonkinlainen välimaasto tulisi löytää.

Kun yrityksiä ei velvoiteta teettämään tarpeettomia työtunteja, niin täytyy muistaa, että niiden on mahdollista maksaa halutessaan todelliselta työajalta myös parempaa palkkaa. Lisäksi on huomioitava, että työnantajan tilanteet eroavat. Samaa, mikä on kohtuullista vaatia yritysjätiltä, ei ole kohtuullista vaatia pienfirmalta. Ymmärrän täysin mikroyrittäjää, jolle työntekijän palkkaaminen on suurin ponnistus ja vastuu. Lakimuutos ei saa siis heikentää mikroyrittäjän mahdollisuuksia menestyä työssään.

Arvoisa puhemies! Loppujen lopuksi pidetään mielessä se, että Suomessa työntekijän ja työnantajan edut ovat usein lähempänä toisiaan kuin miltä ne näyttävät. Meillä on erittäin hyvä työilmapiiri ja työnantajapiiri, paljon parempi kuin monessa muussa maassa. Siinä mielessä uskon, että tähän löytyy rakentava ratkaisu ja saamme tätä asiaa edelleenkin kehitettyä.

18.08 **Anna Kontula vas:** Arvoisa rouva puhemies! Nollatuntisopimuksissa on kyse sellaisesta maan tavasta, jossa yrittäjäriskiä siirretään työntekijälle tavalla, joka ei ole ollut lainsäätäjän tarkoitus missään vaiheessa. Erityisen räikeän tästä maan tavasta tekee se, että siinä käytetään tyypillisesti hyväksi sellaisia työntekijöitä, jotka valmiiksi ovat työmarkkinoilla muita heikommassa neuvotteluasemassa.

Koska nollatuntisopimukset eivät missään vaiheessa ole olleet lainsäätäjän tarkoitus eikä niitä löydy meidän nykyisestä lainsäädännöstä, niillä on monia sellaisia epätoivottavia kerrannaisvaikutuksia, joita työnantajat eivät ota omaan piikkiinsä ja joita työnantajatkaan todennäköisesti eivät toivo. Näitä ovat muun muassa mahdollisuus työttömyysturvaan, mahdollisuus lainaan tai luottokorttiin mutta myös esimerkiksi mahdollisuus rakkauteen silloin, jos hallituksen nyt kaavailemat perheenyhdistämishankkeet toteutuvat ja puolison Suomeen saaminen jatkossa edellyttää toistaiseksi voimassa olevaa täysiaikaista työsuhdetta.

Minä tutkin työtä kymmenen vuotta ennen tähän taloon tuloani ja sen jälkeen olen ollut jatkuvasti tekemisissä työelämän kysymysten kanssa. Tältä ajalta minulle ei tule mieleen yhtään sellaista tapausta, yhtään sellaista tilannetta, jossa työnantajalla ei olisi työnantajan näkökulmasta järkevää vaihtoehtoa nollatuntisopimukselle. Vaikka nollatuntisopimukset häviäisivät tästä maasta kokonaan, meillä on sen jälkeenkin jäljellä määräaikaisia työsopimuksia, urakkatyösopimuksia, meillä on osa-aikatyötä, meillä on vuokratyötä, meillä on mitä erilaisinta alihankintatyötä, ja tästä syystä minä väitän, että nämä pelot ja uhat, mitä on esitetty siitä, että tämä haittaisi työllistämistä ja lisäisi työmarkkinoiden jäykkyyksiä, ei-

vät yksinkertaisesti pidä paikkaansa eivätkä perustu kovin vankkaan työelämän tuntemukseen.

On ihan totta, että tämä lakialoite ei ole täydellinen. Minä itse oletan, että se, että tässä pienen yrittäjän tai yksityisen työnantajan käsittely on jäänyt vajaaksi, johtuu siitä, että tämän lähde on peräisin sellaisista liitoista, joissa työpaikan koko on melko suuri. Tämän seurauksena aloite ei millään lailla pohdi sellaisia tilanteita, joissa työvoiman tarve on säännöllinen mutta jää alle 18 tunnin. Tällaisia tilanteita on esimerkiksi sellaisessa yökerhossa, joka on auki vain yhtenä tai kahtena päivänä viikossa, tai esimerkiksi voi olla kauppakeskuksessa sijaitseva liike, jonka yksinyrittäjä haluaa tehdä töitä vain viitenä päivänä viikossa, mutta kauppakeskus edellyttää liikkeen auki pitämistä myös kuudentena päivänä.

Nämä ovat sellaisia kysymyksiä, joita meidän tulee valiokunnassa pohtia, ja varmasti me niin teemmekin. Minun mielestäni on tärkeätä muistaa, että myöskään näissä tilanteissa ei ole kysymys siitä, että tarvittaisiin nollatuntisopimuksia. Näissä tilanteissa on kysymys siitä, että tarvittaisiin hieman vähemmän tunteja kuin se 18 tuntia, joka nyt tässä esitetään pääsääntönä työsuhteiden minimiviikkotuntimääräksi.

Kansalaisaloite nollatuntisopimuksista on ilman muuta kannatettava aloite. Pientä viilausta se vaatii, mutta me saamme tästä hyvän parannuksen meidän työelämän pelisääntöihin.

18.13 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Kiitos hyvästä ja rakentavasta keskustelusta.

Mielestäni nollatyösopimukset ovat aikamme viheliäisin työmuoto. Nollasopimuksella tarkoitetaan toistaiseksi tai pidemmän määräajan voimassa olevaa työsopimusta, jossa työtunnit on määritelty alkamaan nollasta, esimerkiksi 0—38 tuntia viikossa. Tällöin työnantaja päättää, paljonko se tosiasiassa työtunteja tarjoaa. Työntekijän näkökulmasta voi mennä viikkojakin ilman kutsua töihin, ilman tunteja, ilman palkkaa, ilman eläkekertymää. Henkilö voi olla tiukasti sidottu työsopimukseen eikä saa tehdä töitä muille, muttei saa työttömyyskorvaustakaan. Ainut apu selvitä arjesta on kunnan sosiaalitoimen toimeentulotuki.

Nollatyöntekijät ovat kaikista heikoimmassa asemassa työelämässä. Heitä on Suomessa noin 83 000 henkilöä, ja he ansaitsevat parempaa. Tilastojen valossa he ovat pääosin alle 30-vuotiaita nuoria ja erityisesti naisia. Nollasopimuksia ilmenee tyypillisesti kaupan alalla, sosiaali- ja terveyspalveluissa, majoitus- ja ravitsemispalveluissa sekä kuljetus- ja varastointialoilla. Suurin osa nollatyösopimuksella työskentelevistä haluaisi enemmän työtunteja.

Eräs nuori nainen kertoi, että hän oli tehnyt vuosia osa-aikatyötä suuressa mediatalossa ja hänen toiveenaan oli jatkuvasti ollut saada lisää työtä, jotta hän eläisi noilla ansioillaan, mutta lisätyön jakaminen perustui aivan liian usein erilaisten henkilöiden suosimiseen vähän vaihtelevin perustein ja työnantaja saattoi pudottaa tunnit nollaan, mikä merkitsi tälle nuorelle naiselle kaaosta vuokran ja laskujensa maksamiseen.

Nollatuntityöntekijän on vaikea tai lähes mahdoton saada lainaa tai luottokorttia pankista. Elämän suunnittelu on vaikeaa pienillä tuloilla. Perheen perustaminen ja lastenhoito on suuri ongelma monelle, koska työtunnit ovat epävarmat. Jokainen meistä tarvitsee elämäänsä ennakoitavuutta. Kenenkään elämä ei saa olla pelkkää ainaisessa hälytysvalmiudessa olemista, sen odottamista, että puhelin soi ja pyyntö tulla töihin tulee.

Arvoisa puhemies! Työelämän sukupolvia tutkineet ovat arvioineet, että Y-sukupolven eli vuosina 80—90 syntyneiden avainkokemukseksi työelämästä saattaa nousta yksinäisyys. Yhteisölliset tukirakenteet ovat kadonneet, ja erityisesti vuokratyötä tekevien nollatyösopimuslaisten työn tekemisen paikka ja työyhteisö vaihtuvat jatkuvasti. Eri työpaikkojen ja esimiesten viidakossa työtä tekevä on enemmän yksin. Nollatuntityöntekijän mahdollisuudet vaikuttaa työpaikan asioihin ovat myös heikot. Y-sukupolvi on ensimmäinen sukupolvi, joka on tullut työelämään tällaisessa tilanteessa. He jäävät helposti työelämän marginaaliin ja kokevat ulkopuolisuutta. Vaikka työllä ei olekaan nuorten keskuudessa yhtä vahvaa kytköstä identiteettiin kuin aikaisemmilla sukupolvilla, niin myös nuoret kokevat työpaikan saamisen olevan kulttuurisesti hyväksyttävän elämän ehto, ja työllistyminen on saavutus kohti aikuisuutta ja itsenäistymistä.

Nuorten sukupolvien palkkataso on myös vanhempien sukupolvien palkkatasoa alempi heidän ollessaan samassa elämänvaiheessa. Nuorten palkkatason alentuminen on tapahtunut pääosin yksityisellä sektorilla. Tämä kehitys ei tiedä hyvää Suomen valtion verotuloille eikä pohjoismaisen hyvinvointivaltion tulevaisuudelle. Mikäli emme nopeasti puutu asiaan, teemme pitkässä juoksussa suuren karhunpalveluksen nuorille, nälkäisille ja kunnianhimoisille sukupolville. He haluavat uudistaa työpaikkoja, organisaatioita ja niiden toimintakulttuuria, mutta jäävät vuosikausiksi jumiin epävarmaan nollasopimuselämään ja pätkä- ja osa-aikatyöhön. Vähitellen nuorilta karisee usko työelämän pelisääntöihin ja johdonmukaisuuteen. Työelämä menettää palkkaamattomissa nuorissa aikuisissa jatkuvasti sellaista rohkeutta, näkemyksellisyyttä ja uudistusvoimaa, joka on korvaamatonta suomalaisen työelämän uudistamiseksi. Suomalaiset nuoret sukupolvet tarvitsevat nyt eduskunnalta positiivista erityiskohtelua. On aivan erinomaista, että ministeri Lindström äsken kertoi olevansa valmis edistämään tätä hyvää kansalaisaloitetta.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun haluan sanoa sen, että jokaisella suomalaisella on perustuslaillinen oikeus työhön. Tämä edellyttää julkiselta vallalta pyrkimystä täystyöllisyyteen. Eduskunnan on aktiivisesti toimittava kaikkien alityöllistettyjen ja työttömien puolesta. Valitettavasti lainsäädäntömme ei vielä tunne nollasopimus-käsitettä tai mitään nollasopimuksiin viittaavaa. Työpaikoille on vain syntynyt huonoja käytäntöjä, jotka johtuvat juuri siitä, ettei laissa nimenomaan säädetä, mitä voidaan sopia työajasta. Nollasopimuksia käytetään jonkin verran puhtaasti työsuhdeturvan kiertämistarkoituksessa. Tämä ei ole oikein. Irtisanomista kierretään sillä, että nollatuntityöntekijän työvuorolistaan ei vain merkitä työvuoroja. Syyksi riittää mikä vain, vaikka väärä sana tai se, että työntekijä on tullut raskaaksi. Työlainsäädäntöä kierretään myös niin, että työvuorolistoja ei täytetä ennakkoon, jolloin nollatuntityöntekijä jää ilman sairausajan palkkaa tullessaan kipeäksi. Ilman tunteja jäänyt työntekijä sanoutuessaan irti työpaikasta voi joutua te-toimistosta karenssiin, vaikka tunteja ja palkkaa on ollut nolla kuukaudessa, ja jäädä näin ilman työttömyyskorvausta. Eduskunnan on pikaisesti puututtava tällaiseen kikkailuun. On säädettävä laki joustotyövoiman joustavuuden ehdoista. Riski on jaettava oikeudenmukaisemmin ja työsuhdeturva taattava työn tekemisen tavasta riippumatta.

Vaikuttaa myös ilmeiseltä, että nuoret työntekijät tarvitsevat enemmän tietoa työsuojeluviranomaisista ja mahdollisuuksista saada hyvitystä oikeudenloukkauksista. Nuoret eivät tunne oikeusturvakeinoja, tai kynnys niiden käyttämiseen on liian korkea. On ilmeistä, että syrjivien rakenteiden tunnistamista on parannettava ja puuttumista aktivoitava. Nuorten tietämystä oikeuksistaan ja kykyä puolustaa niitä on tuettava, siitä huolimatta, että Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa täytyy voida lähteä siitä, että oikeudelliset, poliittiset ja

hallinnolliset instituutiot valvovat ja edistävät perusoikeuksien toteutumista myös nuorten ja naisten osalta.

18.22 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Kun suurin osa suomalaisista palkansaajista työskentelee toistaiseksi voimassa olevissa täyspäiväisissä työsuhteissa, unohtuvat helposti ne työntekijäryhmät, joiden arki ja elämä poikkeavat tästä merkittävästi. Peräänkuulutetaan jatkuvasti lisää joustoja — se kuultiin muun muassa tänään tässäkin salissa keskustelussa — mutta unohdetaan ne joustot, joita suomalainen työelämä jo tällä hetkellä on täynnä. On vuokratyötä, itsensä työllistämistä, ketjutettua määräaikaisuutta, vastentahtoista osa-aikatyötä, ja sitten on nollatuntisopimukset.

Nollatuntisopimukset ovat erityisen ongelmallinen tapa toteuttaa työmarkkinajoustoja, ja kansalaisaloitteessa esitetään mielestäni kannatettavia keinoja tilanteen korjaamiseksi. Käytännössä nollatuntisopimukset mahdollistavat sen, että työnantaja pystyy kiertämään työelämän voimassa olevia säädöksiä. Kysymys nollatuntisopimuksista on siksi kysymys työmarkkinoiden pelisäännöistä ja työelämän laadusta. Siinä on kyse siitä, haluammeko tosiaan sallia käytännöt, jotka jättävät erityisesti nuoret työntekijät täysin vaille työsuhdeturvaa ja riittävää toimeentuloa.

Tilanne, jossa työntekijälle ei ole määritelty vähimmäisviikkotuntimäärää, jättää hänet ongelmatilanteissa erittäin heikkoon asemaan. Jos sairastat paljon, jos syntyy erimielisyys pomon kanssa tai jos yrität puuttua epäkohtiin työpaikalla, voi työnantaja reagoida laskemalla työtuntisi nollaan. Kun ei tule tunteja eikä toimeentuloa, joudut irtisanoutumaan, ja silloin te-keskus voi määrätä tästä hyvästä kolmen kuukauden karenssin. Jos viikkotyötuntisi ovat olleet alle 18 tuntia viikossa, ei myöskään synny oikeutta ansiosidonnaiseen työttömyyskorvaukseen. Tämän lisäksi toimeentulo on jatkuvasti epävarmaa, mikä tarkoittaa työntekijälle vaikeuksia suunnitella omaa elämää ja omia menoja.

Arvoisa puhemies! On tietenkin olemassa myös paljon hyviä esimerkkejä työpaikoista, joissa niin työntekijä kuin työnantaja ovat olleet tyytyväisiä nollatuntisopimuksen kautta tehtyyn järjestelyyn. Siksi aloitteeseen on sisällytetty mahdollisuus poiketa jatkossakin 18 vähimmäisviikkotyötunnista alaspäin, kun se tapahtuu työntekijän toiveesta ja syystä, kuten opiskelusta. Suomen työmarkkinalainsäädännön keskeinen periaate on kuitenkin aina ollut heikomman osapuolen suojeleminen, ja siksi on luotu pelisääntöjä muun muassa mielivaltaisen irtisanomisen estämiseksi. Nollatuntisopimukset luovat tällä hetkellä ohituskaistan näille pelisäännöille.

Pääosa niistä palkansaajista, joilla on nollatuntisopimus, on alle 30-vuotiaita. Huomionarvoista on myös, että yli puolet näistä ilmoittaa pääasialliseksi toimekseen ansiotyön. Kun kaikkien nollatuntisopimuksella työskentelevien tavanomainen työaika on Tilastokeskuksen mukaan 23 tuntia viikossa keskimäärin, tarkoittaa tämä myös, että tämän työntekijäjoukon kuukausiansiot jäävät hyvin pieniksi.

Arvoisa puhemies! Nollatuntisopimusten kieltämisessä ei ole kyse työmarkkinoiden joustojen poistosta vaan sellaisten epäkohtien ja ongelmien korjaamisesta, joita kukaan ei voi kieltää. Seuraukset näistä epäkohdista kantavat pääosin alle 30-vuotiaat työntekijät, joiden työmarkkina-asema muutenkin on heikko.

Lopuksi näin Y-sukupolven edustajana haluan myös tuoda esille, että olen äärimmäisen iloinen siitä, että työministeri Lindström hyvin selvästi osoitti ymmärtävänsä niitä epäkohtia, joita tällä hetkellä liittyy nollatuntisopimuksiin, ja odotan kyllä näiden puheenvuoro-

jen perusteella myöskin, että tullaan näkemään ihan oikeita ja aitoja muutoksia näihin käytäntöihin.

18.26 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Olemme käyneet täällä salissa erittäin mielenkiintoista keskustelua, ja itsekin olen erittäin iloinen siitä, että työministeri Lindström on suhtautunut tähän nyt käsillä olevaan tärkeään kansalaisaloitteeseen myötämielisesti ja on omien sanojensa mukaan valmis tätä viemään eteenpäin hyvässä yhteishengessä ja edistämään tätä nollasopimukset kieltävää kansalaisaloitetta. Tämä on todellakin varmasti monille kuuntelijoille ilouutinen.

Tilastokeskuksen mukaan nollasopimuksella tosiaan työskenteli 2014 peräti 83 000 suomalaista. Se on minusta hurja määrä, ja kun mietitään, että näillä ihmisillä ei ole sellaista työsuhdeturvaa, mikä pitäisi aina työsuhteessa olevalla työntekijällä olla, niin näillä 83 000 suomalaisella sitä ei tänä päivänä ole. Heistä valtaosa on naisia, 57 prosenttia, ja 65 prosenttia heistä on alle 30-vuotiaita, mutta joka ikäluokasta löytyy nollasopimuksella työskenteleviä.

Usein nollasopimuksia perustellaan sillä, että näiden kautta nuoret pääsisivät paremmin kiinni työelämään, mutta itse en ymmärrä sitä perustetta, minkä takia nuorten pitäisi kestää työelämän epävarmuutta vanhempia ikäluokkia paremmin. Suomalaiset nuoret itsenäistyvät ja muuttavat pois kotoa varhain, ja tämä työelämän epävarmuus, mistä nollasopimukset ovat kuvaava esimerkki, vaikeuttaa nuorten itsenäistymistä. Nuoret maksavat laskuja siinä missä vanhemmatkin. Pahimmillaan toimeentulon epävarmuus aiheuttaa syrjäytymistä, ja tällä on tietysti kauaskantoisia vaikutuksia nuorten elämälle. Tiedämme kaikki tässä salissa, kuinka kalliiksi tämä syrjäytyminen sitten yhteiskunnalle tulee.

Nollatuntisopimusten väitetään sopivan nuorille myös siksi, että monet nuoret ovat päätoimisia opiskelijoita. Tässä unohdetaan, että opiskelijat ovat keskenään hyvin erilaisissa tilanteissa. Kaikkien vanhemmilla ei ole mahdollisuutta maksaa omilleen muuttaneen lapsensa vuokraa silloin, kun lapsen työtunnit eivät riitäkään. Lisäksi monella opiskelijalla on jo lapsia. Miten opiskelun ja työelämän yhteensovittamista auttaa, jos työtunneista ja toimeentulosta ei ole minkäänlaista varmuutta?

Arvoisa puhemies! Nollatuntisopimukset eivät kuulu Suomessa vain opiskelijoiden todellisuuteen, sillä yli puolet nollatuntisopimuksella työskentelevistä pitää ansiotyötä pääasiallisena toimintanaan. Tässä porukassa tehdään myös paljon vastentahtoista osa-aikatyötä, sillä Tilastokeskuksen mukaan osa-aikaisesti työskentelevistä nollatuntisopimuksen piirissä olevista peräti 37 prosenttia haluaisi lisätunteja. Tämä kertoo siitä, että nollatuntisopimukset aiheuttavat monissa perheissä vaikeita toimeentulo-ongelmia ja suoranaista köyhyyttä elikkä moni joutuu sieltä toimeentulotukiluukulta sitten hakemaan välttämätöntä perustoimeentuloa, jotta saa perheelleen leipää ja maksettua laskut.

Monet nollatuntisopimuksia kannattavat ovat sitä mieltä, että parempi vähän töitä kuin ei töitä ollenkaan. Olisiko heillä pokkaa mennä sanomaan näin kolmen lapsen yksinhuoltajalle, joka miettii, tarjoaako työnantaja ensi kuussa tarpeeksi työtunteja, jotta vuokra saadaan maksettua ja lapsille ruokaa? Osa työnantajista haluaa pitää kiinni nollatuntisopimuksista työelämän joustojen nimissä. Ei ole kuitenkaan kenenkään etu, että työelämän epävarmuus kasvaa. Työntekijä, joka saa koko ajan olla huolissaan toimeentulonsa riittävyydestä, ei ole motivoitunut ja tehokas. Työelämään saadaan joustoja paremmin ihmisten perustoimeentuloa turvaamalla. Tähän auttavat vakaat työsuhteet ja esimerkiksi perustulon kehittäminen. Jokaisella suomalaisella tulee olla oikeus sujuvaan arkeen ja riittävään toi-

meentuloon. Tällä hetkellä nollasopimuslaisen ja muissa epätyypillisissä työsuhteissa olevan on vaikeaa ja joskus jopa mahdotonta suunnitella lomia, harrastuksia tai lapsen hoitoa. Työelämä on todellakin pirstaloitunut, ja yhä useampi työskentelee määräaikaisissa ja osa-aikaisissa työsuhteissa — osa omasta tahdostaan mutta suuri osa vastentahtoisesti.

On pakko sanoa tässä vielä siitä, että vaikka meillä työnantajilla on lisätyön tarjoamisvelvoite, niin valitettavasti aika harvoin työpaikoilla tätä lisätyön tarjoamisvelvoitetta noudatetaan, niin kuin lailla on ollut tarkoitus turvata tämä. Tähän minä toivoisin myös nyt, kun tämä lakialoite on tullut eduskuntaan ja lähtee lausuntokierrokselle, kiinnitettävän entistä enemmän huomiota, jotta nämä reilut pelisäännöt todellakin saadaan turvaamaan työntekijöiden oikeuksia.

18.32 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On ilo nähdä teitä vakiduunilaisia siellä iso joukko. Tuolta permannolta teitä ei näkynyt, vaikka teistä puhuttiin. Tämä keskustelu on hyvin tarpeellinen, ja teidän kansalaisaloitteenne on osoittautunut hyvin välttämättömäksi.

Tänään tässä keskustelussa on tullut myös hyvin esiin niitä ongelmia, joita nollatuntisopimuksissa on. Nollatuntisopimuslainen työntekijä ei ole oikeutettu soviteltuun päivärahaan, jos tunnit ovat nollassa. Hän ei ole oikeutettu ansiosidonnaiseen, jos työaikaa ei ole vähintään 18:aa tuntia. Hän ei ole oikeutettu sairausajan palkkaan, jos työlistoja ei ole tehty. Eikä laissa ole säännöksiä edes työsuhteen lopettamisesta tai loppumisesta tai osa-aikatyöntekijän oikeudesta kieltäytyä vastaanottamasta työtunteja silloin, kun ne eivät hänelle käy. On selvää, että työelämän pelisääntöjä pitää reiluuttaa.

Me tarvitsemme monenlaisia uudistuksia, mutta meidän pitää mahdollistaa myös työnteko silloin, kun työtunteja on tarjolla vain vähän, vaikka se olisi säännöllinenkin tilanne. Kannattaa muistaa se, että meillä on hyvin monenlaista työn tarvetta ja työn tekemisen tarvetta.

Täällä on hyvin kuvattu sitä perustilannetta: vuokrat pitää maksaa, lapsille pitää saada ruokaa, ja meidän kaikkien pitää elää. Siitä huolimatta on paljon myös niitä, joille työnteko on hieman ehkä vähämerkityksellisempi asia tästä näkökulmasta. Meillä on paljon opiskelijoita, jotka haluavat vähän lisäansioita, meillä on niitä lastensa kanssa kotona olevia, jotka haluavat tehdä muutaman tunnin viikossa ja saada vähän aikuista vertaistukea, ja meillä on niitä eläkeläisiä, jotka haluavat pienen lisävirikkeen muutamalla työtunnilla, ja heillekin pitää olla mahdollista tarjota töitä silloin, kun niitä on, etenkin tilanteessa, jossa meillä on aivan liian iso joukko suomalaisia vailla töitä.

Meillä on paljon vaihtoehtoja asian parantamiseksi, ja olen iloinen, että tämä tulee työelämävaliokuntaan. Olen itse tässä talven aikana jutellut monen teidän vakiduunilaisen eli aloitteentekijän kanssa, ja moni teistäkin on pitänyt esimerkiksi kaupan alalla olevaa ratkaisua sitä perusongelmatilannetta parempana. Kaupan alalla asia on ratkaistu sillä tavalla, että työntekijä ja työnantaja solmivat puitesopimuksen, joka siis ei ole työsopimus, mutta se sisältää ehdot tulevia yksittäisiä työkeikkoja varten. Tässä työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota töitä, mutta työntekijälläkään ei ole velvollisuutta ottaa niitä töitä vastaan. Jokainen keikka on oma määräaikainen työsuhteensa, ja sille pitää joka kerta olla lainmukainen peruste. Ja mikäli työntekijä ei saa näitä keikkoja, hän on myös oikeutettu työttömyyspäivärahaan.

Tämäkään ratkaisumalli ei ole ihan ongelmaton, mutta se on kuitenkin käsittääkseni, ja monen teistäkin mielestä, selkeä parannus siihen perusongelmatilanteeseen.

Mutta meillä on myös paljon muita vaihtoehtoja. Me voimme, ja meidän pitää, pohtia ansioturvan uudistusta siten, että myös alle 18 tunnin töillä olisi niihin oikeus. Me kaipaamme selkeämpiä pelisääntöjä työsuhteen vakiintumisen ehdoista, sillä tämän talven aikana on selvinnyt myöskin se, että nämä nollatuntisopimukset eivät ole vain pienten yritysten ongelma. Meillä on Suomessa esimerkiksi yritys, jolla on yli 300 työntekijää ja kaikki työntekijät nollatuntisopimuksella, vaikka suurimman osan työaika on ihan vakituinen, kokopäiväinen. On kohtuullisen ymmärrettävää, että tällainen peli ei ole kovin reilua.

Pitää muistaa myös se, että meillä työmarkkinat ovat aivan valtavassa murroksessa ja muutoksessa. On paljon ihmisiä, jotka opiskelevat, tekevät töitä palkansaajina, osittain yrittäjinä, mahdollisesti vielä sivussa omaishoitajina, ja me tarvitsemme tälle porukalle reilummat pelisäännöt — ja myöskin sosiaaliturvan, joka mahdollistaa toimeentulon niinä katvekausina, kun töitä ei syystä tai toisesta ole.

Me vihreät olemme valmiita pohtimaan Akavan ehdottamaa yhteisvakuutusta, joka mahdollistaisi paremmin yrittäjyyden ja työn tekemisen samaan aikaan. Perustulo on myös hyvä malli siihen, miten saisimme parannuksia aikaan, jotta ihminen tulisi aina toimeen.

Kannattaa muistaa, että palkansaajista nollatuntisopimuslaisia on noin 83 000, niin kuin täällä on puhuttu. Näistä ihmisistä lisätunteja haluaisi noin 30 prosenttia eli noin 25 000 palkansaajaa. Tämä on vain 1 prosentti kaikista Suomen työllisistä. En vähättele tätä prosenttia, mutta luku kuvaa ehkä sitä syytä, minkä takia nollasopimuslaiset ovat tupopöydissä aina jääneet vähän mopen osille eli heidän asiansa ja ongelmansa eivät ole kovin kiinnostaneet, ja sen takia on hyvä, että nämä ongelmat on nyt nostettu pöytään.

Kannattaa myös muistaa, että jo yli puoli miljoonaa suomalaista tekee töitä tavalla tai toisella epävarman toimeentulon työsuhteissa. Tämän aloitteen käsittelystä tulee olemaan hyötyä heillekin, ja toivon, että tämän kevään kuluessa saamme reilumpia pelisääntöjä työelämään.

18.39 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Kyseisellä kansalaisaloitteella on erittäin hyvät ja kannatettavat tarkoitusperät. Etenkin nuorten työmarkkina-asemaa on ylipäänsä syytä parantaa. Vaarana kuitenkin on, että etenkin keikkatyövoimaa käyttävät yksityisyrittäjät ja pienet yritykset tulevat kärsimään tästä työsopimuslain lisäyksestä. Jos joustoa ei sopimusten perusteella työntekijöiltä löydy, ei palkata ja yrittäjä itse tekee työt. Tällöin myös kipeästi kaivattu henkilöiden palkkaus estyy.

Ehkäpä paras tapa ratkaista nollatyösopimusten aiheuttamia ongelmia olisi jo olemassa olevan lainsäädännön käyttäminen. Nollasopimuksissa tulisi keskittyä etenkin siihen, miten pitkään jatkunut keikkatyö voidaan muuttaa vakituiseksi työsuhteeksi. On kohtuutonta, että henkilö työskentelee vuosia käytännössä täysiaikaisena mutta sopimus mahdollistaa nollatyön.

Ratkaisuksi voisi sopia malli, jossa pitkähkö työskentely vakiintuneella työajalla voisi muodostua sopimuksen veroiseksi työsuhteen ehdoksi. Tämän jälkeen vakiintunut työaika sitoisi työnantajaa ja työnantaja olisi velvollinen tarjoamaan työtä tai ainakin maksamaan vakiintuneelta työajalta. Tämä voitaisiin saavuttaa työaikalain muutoksella. Myös Kaupan liiton ja Palvelualojen ammattiliiton PAM ry:n sopima niin sanottu keikkatyömallin soveltaminen olisi yksi mahdollinen helpotus nykyiseen tilanteeseen. Kyseisessä mallissa työnantaja ja työntekijä solmivat ensin puitesopimuksen, jossa sovitaan ehdot tulevia yksittäisiä keikkoja varten. Tällainen puitesopimus selventäisi huomattavasti työantajan ja työnte-

kijän välistä suhdetta erityisesti silloin, kun työnantaja ei tarjoa työtä, mutta ei poista toistuviin määräaikaisiin sopimuksiin liittyviä kysymyksiä.

Arvoisa puhemies! Tämän kansalaisaloitteen tarkoitusperä on oikeanlainen, ja siitä kiitos sinne aloitteen laatijoille. Meidän pitää samalla kuitenkin huomioida, että monet pk-yritykset ovat ahtaalla lisätyövoiman palkkaamisessa. Pk-yritykset ovat maamme paras toivo työllisyyden lisäämiseen. Mutta tällä hetkellä ei kuitenkaan voi kiistää sitä tosiasiaa, että on myös niitä suuria yrityksiä, jotka käyttävät suoraan sanoen hyväkseen niitä nollasopimuslaisia, jotka tekevät työtä. Siitä esimerkkinä se, mistä minä debatissakin puhuin lähipiiristäni: kun joutuu jopa vuosia tekemään työtä jatkuvassa epävarmuudessa, odottamaan sitä puhelinsoittoa päivystäen sitä, onko työtä lähiaikoina vai ei, tulevaisuudensuunnitelmia on aivan mahdotonta tehdä.

Tämänpäiväisen keskustelun ja ministeri Lindströmin puheen jälkeen uskon kyllä vakaasti, että tähän nollasopimusongelmaan pyritään löytämään hyvä ja oikeudenmukainen ratkaisu lähitulevaisuudessa. — Kiitos.

18.42 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Työelämä-sanassa on kaksi osaa: "työ" ja "elämä". Ihmisellä on oltava molempia, sekä työtä että elämää. Mutta nämä nollasopimukset saattavat sotkea molemmat. Työtä voi olla niin paljon, että elämä menee sekaisin, ja toisaalta työtä voi olla niin vähän, että elämä menee sekaisin. Ja kumpaakaan asioista ei voi oikein ennakoida, kun ei tiedä, minkä verran työtä edessä on.

Nollasopimus on tavallaan työnantajalta lupaus työstä. Mutta työnantaja ei välttämättä täytä tuota lupausta. Nollasopimusten yksi suuri ongelma onkin se, että siinä työntekijällä on suurempi työn vastaanottamisvelvollisuus kuin työnantajalla on työn tarjoamisvelvollisuus verrattuna muihin työsuhteisiin.

Osa nollatyösopimuksella työtä tekevistä ihmisistä on todellista työelämän prekariaattia. Toisaalta taas toiset tekevät nollasopparilla lähes normaalisti työtä, jopa kohtuupalkalla. Mutta se suurin ongelma on se, että näitä sopimuksia ei ole laissa määritelty, ja tämä tekee työsopimuslain tarjoaman turvan vaikeasti tulkittavaksi, monissa tilanteissa jopa olemattomaksi. Osa näistä ongelmista voidaan poistaa hyvällä työpaikkakohtaisella vuorovaikutuksella, muun muassa järkevillä työvuorojärjestelyillä, joustavuudella puolin ja toisin ja hyvällä työn suunnittelulla. Mutta osa tarvitsee väkisinkin lainsäädäntömuutoksia.

Jos me mietimme sitä muutosta, mikä suomalaisessa työelämässä on tapahtunut, niin ennen mentiin töihin, oltiin siellä eläkeikään ja niin se työelämä kulki. Mutta meille on syntynyt ensin määräaikaiset työsuhteet, ja kun niissä ei ollut samaa turvaa kuin näissä normitöissä, niin niitä käytettiin kiertämään työlainsäädännön velvoitteita. Kun tuota turvaa tuotiin määräaikaisiin työsuhteisiin, syntyivät vuokratyösuhteet, ja niitäkin käytettiin joskus tarpeeseen, joskus vain kiertämään työsopimuslain velvoitteita. Tämän jälkeen syntyivät erilaiset itsensä työllistämisen velvoitteet tai pakkoyrittäjyydet, niin kuin myös nollasopimukset. Ja oleellista on se, että nollasopimuksella ei kierretä työlainsäädännön velvoitteita.

Jos mietimme niitä esimerkkejä, mitä elävästä elämästä löytyy, niin vaikkapa Ylen eräässä ohjelmassa kertoi ihminen, SAK:n työehtoasiantuntija, tilanteesta, että heille on tullut tietoon paljon tapauksia, joissa työntekijä on työskennellyt useita kuukausia lähes kokoaikaisena, mutta sitten kun hän on sairastunut tai on tullut jotain muuta erimielisyyttä työnantajan kanssa, niin työnantaja ei ole enää tarjonnut tunteja. Toisaalta esimerkiksi Palvelualojen ammattiliitosta kerrotaan kaupan alan varastotyöläisestä, joka oli työskennellyt nollatyösopimuksella kokoaikaisesti 2,5 vuotta, ja edelliset 30 viikkoa hänen työaikansa

oli ollut lähes täysi, 37,5 tuntia viikossa, mutta sitten työntekijä sairastui ja hänelle kirjoitettiin 1,5 viikkoa sairauslomaa, ja sen jälkeen työtunteja ei enää herunut. Nämä kuvaavat niitä esimerkkejä, miten kierretään meidän normaaleja työlainsäädännön velvoitteita.

Lisäksi vastuut ja velvollisuudet eivät ole tasapainossa ja ne ovat epäselviä. Työntekijän vastuu ottaa työtä vastaan on siis suurempi kuin työnantajan velvollisuus sitä tarjota. Nollasopimus voi pahimmillaan olla keino kiertää irtisanomissäännöstöä. Yhtäkkiä vain tunnit loppuvat. Toisaalta se voi olla ikuinen koeaika, jossa aina mitataan uudelleen ja uudelleen ja uudelleen sitä, miten työntekijä työnsä tekee.

Sitä käytetään myös aika hävyttömällä tavalla irtisanomistilanteissa. Esimerkiksi Hartwallin Lahden tuotantolaitoksen pääluottamusmies kertoi, että siitä on runsas kolme vuotta, kun ketään on palkattu tavallisella sopimuksella. Kaikki työntekijät tulevat tarvittaessa-sopimuksella, ja jokaiselle irtisanotulle tarjottiin sellainen yt-neuvottelujen jälkeen. Elikkä ensin on käyty yt-neuvottelut, joissa on sanottu, että töitä ei ole, on taloudelliset ja tuotannolliset syyt, ja sitten tehdään sopimus, jossa saa kutsua töihin silloin, kun huvittaa.

Osa-aikatyössä meillä on lisätyön tarjoamisvelvoite. Nollasoppareissa on epäselvää, kenelle työtä tarjotaan, missä järjestyksessä ja tarjotaanko ollenkaan, kun lainsäädännössä tuota nollasopimusta ei tunneta. Meillä on kilpailukielto, joka itse asiassa on aika rankka perusoikeuksien rajoittamiseen liittyvä lainsäädäntö. Nollasopimuksissa voi olla myös kilpailukieltoja, jolloin ei saa tehdä työtä samalla alalla, vaikka työtunteja olisi vain muutama tunti.

Jos ajatellaan, että vuosiloma määräytyy työajan perusteella, niin nollasopimuksessa voidaan kysyä, että minkä työajan. Itse asiassa se vuosiloman määräytyminen tiedetään vasta jälkikäteen. Toisaalta sitten työaika on se, mikä vaikuttaa esimerkiksi sairauspäivärahan määräytymiseen — mutta mikä työaika nollasopimuksissa?

Nollasopimuksissa on paljon myös sellaisia epäselviä tilanteita, jotka tuovat työnantajalle hankaluutta, koska laskenta näistä etuisuuksista, joita lainsäädäntö määrää, on epäselvää, kun ei ole selkeätä työaikaa.

Mutta ehkä se kaikkein julmin tilanne on se, jolloin nollatyösopimuksessa työt loppuvat ja tuo henkilö, joka nollatyösopimuksella töitä on tehnyt, päättää, että hän lähtee hakemaan uutta työtä ja jättää taakseen sen vanhan. Jos hän irtisanoo itsensä — lomautustilanteessa, jossa työt loppuvat, työntekijällä on oikeus irtisanoa itsensä ilman tuota 3 kuukauden karenssia — niin nollatyösopimuksessa tuo pitkä karenssi tulee, koska katsotaan, että työntekijä on ikään kuin irtisanonut itsensä työsuhteesta, työsuhteesta, jossa on nolla työtuntia. Ja tämä on mielestäni se kaikkein kipein asia, joka on ensimmäiseksi korjattava.

Mutta toivon, että me valiokunnassa pääsemme näihin ongelmakohtiin kiinni ja korjaamaan niitä ongelmia, joita tähän asiaan, jota siis lainsäädännössä ei tunneta, sisältyy.

18.49 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Aivan alkuun pitää kiittää sitä suurta joukkoa, joka on tehnyt töitä tämän tänään salissa puhutun kansalaisaloitteen puolesta. Siitä iso kiitos Vakiduunin jengille. Nyt tämän talon on syytä käsitellä aloite sille kuuluvalla arvolla, ja tätä arvoa eivät ainakaan laske tänään salissa käytetyt puheenvuorot. Huoli on kovasti paljon yhteinen, ja ministeri Lindströmin puheenvuorot antoivat toivoa paremmasta, mutta mitä puuttuu: nyt puuttuvat sitten ne teot.

Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan ihmisen perusturvasta, hyvinvointipalveluista ja toimeentulosta, on tärkeää lähteä heikompiosaisten näkökulmasta. Perusturva on vähimmäisturvaa, jolla halutaan turvata se, että kaikilla olisi säälliset olot ja mahdollisuudet ra-

kentaa omaa elämäänsä. Minä koen vahvasti, että työelämän reilut pelisäännöt kuuluvat olennaisena osana ihmisen perusturvaan.

Nollatyösopimuksen kautta yhteisesti työntekijälle sovittu vähimmäisturva voidaan ohittaa, ja tästä seuraa monenlaisia ongelmia. Epävarma toimeentulo tekee oman elämän suunnittelun ja kehittämisen kovin vaikeaksi. Työtuntien epävarmuus hankaloittaa lastenhoidon järjestämistä. Pankki ei myönnä lainaa tai luottokorttia epävarmojen ansioiden takia. Nämä ovat asioita, jotka vaikeuttavat kohtuuttomasti niiden ihmisten arkea, jotka eivät vapaaehtoisesti toimi tässä järjestelmässä mukana. Tarinat nollatuntisopimuksien mahdollistamasta epäasiallisesta kohtelusta työpaikoilla ovat kovasti masentavaa luettavaa. Ne ovat arkielämän totuuksia siitä, miten työstä saatavilla ansioilla ei pärjää. Ne ovat ihmisten totuuksia siitä, millaista on jatkuvasti pelätä oman toimeentulonsa puolesta. Itse toivon, että jokainen meistä edustajista on kohdannut kasvotusten henkilön tai henkilöitä, jotka ovat joutuneet vastentahtoisesti tekemään töitä nollatuntisopimuksella. Se varmistaa sen kaltaisen käsittelyn ja lopputuloksen, johon tämä kansalaisaloite tähtää.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on puhuttu paljon myös paikallisesta sopimisesta varsinkin tämän vaalikauden aikana. Minä koen, että nollatyösopimuksiin liittyvät ongelmat tekevät hankalaksi myös paikallisen sopimisen edistämisen. Paikallinen sopiminen edellyttää sitä, että sopimusosapuolet olisivat edes suhteellisen tasa-arvoisessa asemassa keskenään. Nollatyösopimuksella työskentelevä on harvoin sitä. Omia oikeuksiaan peräänkuuluttava työntekijä leimataan helposti vaikeaksi työntekijäksi, ja työtunnit tipahtavat nollaan. Tilannetta kärjistää entisestään se, että irtisanoutuessaan työntekijä voi saada te-toimistosta karenssin, vaikka hänelle ei tarjottu työtunteja.

Arvoisa puhemies! Nollatyösopimukset eivät kuulu tämän päivän työelämään. Ne eivät kuulu myöskään tulevaisuuden työelämään. Meidän on tässä talossa taisteltava yli puolue-rajojen säällisten työolojen, reilujen työehtojen ja asiallisen palkkauksen puolesta. Meidän jos kenen tehtävä on karsia työelämästämme epäterveitä ilmiöitä. Aloitetaan nollatyösopimuksiin liittyvästä epävarmuudesta. Se on myös koko yhteiskunnan etu.

18.53 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Kiitän aluksi tästä hyvästä keskustelusta täällä suuressa salissa, voisiko jopa sanoa, sellaisesta yhteisestä reilujen pelisääntöjen keskusteluilmapiiristä, jota ei välttämättä aina tässä salissa kuulla. Samalla on kuitenkin todettava, että on harmittavaa, millaisia ajatuksia ja mielikuvia vastakkainasettelusta tämä kansalaisaloite on saanut julkisessa keskustelussa, aloite siis nollatuntisopimusten kieltämisestä.

On sinänsä ymmärrettävää, että se vastakkainasettelu helposti syntyy tässä tietynlaisessa myöskin klikkauskulttuurissa. Moni meistä kansanedustajista oli viime eduskuntavaalien aikaan useissa vaalipaneeleissa, joissa käsiteltiin asiaa ja kysyttiin yksiselitteisesti, oletko valmis kieltämään kaikki nollatyösopimukset. Helppoahan siihen olisi vastata kyllä. Kenenkään ei pidä joutua tekemään niin sanottua nollatyösopimusta ilman omaa tahtoa. Lisään kuitenkin, että samalla meidän on arvioitava, mitä kaikkea me siinä kieltäisimme. Kieltäisimme samalla myös joustavuutta, mahdollisuudet paikalliseen sopimiseen ja vapauden ja vastuun, mikä ottaisi työpaikalla huomioon ihmisen elämäntilanteen, kuten esimerkiksi opiskelut tai perhevapaat ja sen, että siinä samalla ihminen haluaa tehdä osa-aikaista mutta säännöllistä, vaikka vain päivän viikossa, työtä. Toivon, että nollatyösopimukset ovat mahdollisia nimenomaan työntekijän omasta halusta ja työntekijän tarpeesta.

Täällä suuressa salissa myös määritellään sitä, mikä on lainsäädännön tehtävä ja millaista lainsäädäntöä haluamme. Näen, että lainsäädännön tehtävä on luoda toimintakenttää ja antaa sille toimintakentälle pelisääntöjä. Lainsäädännön on oltava asiasta riippumatta kannustavaa, pitkäjänteistä, ennakoivaa ja oikeudenmukaista. Tarvitsemme myös vapautta ja vastuuta, ja erityisesti nyt, kun haluamme edistää ja luoda mahdollisuuksia työpaikoilla tapahtuvaan paikalliseen sopimiseen, olisi ehkä myöskin kummallista, että lähtisimme lainsäädännöllä kieltämään kaikki nollatyösopimukset.

Itse tähän kansalaisaloitteeseen, joka lähtee siitä, että työsopimuslakiin lisättäisiin siis kirjaus, että työsopimuksella tulee olla sovittu säännöllinen viikoittainen suoritettavaksi tarkoitettu työaika. Samalla lisättäisiin kirjaus osa-aikatyön määrittelystä. Kansalaisaloitteessa esitetään, että ilman työntekijän erikseen kirjallisesti ilmaisemaa toivomusta, jolle on perusteltu syy, työajan vähimmäistuntimäärää ei voida kuitenkaan sopia pienemmäksi kuin 12 tunniksi viikossa, ellei työ ole luonteeltaan satunnaista. Tässä näen, että on juurikin se asia, mistä myöskin tuossa debatissa keskusteltiin: onko kyse työstä, joka on satunnaista vai säännöllistä. Kyse, jos tätä aloitetta lukee, on siis muustakin kuin nollatyösopimuksen kieltämisestä.

Summa summarum, hyvää aloitteessa on se, että asiasta keskustellaan suuressa salissa ja nostamme myöskin esimerkkejä siitä, mitä ehkä erityisesti nuoremme kohtaavat työmarkkinoilla. On siis myöskin uskallettava nostaa julkiseen keskusteluun niitä kielteisiä näkökulmia ja kielteisiä kokemuksia jopa yrityksistä ja työnantajista, jotka suosivat jatkuvasti, ilman nimenomaan työntekijän halua, nollatyösopimuksia. Näistä itse olen saanut palautetta muun muassa, kun kyseessä on ollut parin kuukauden kesätyö. Samalla on myöskin sitten huomioitava, että paljon on tullut myönteistä palautetta siitä, että erityisesti perhevapailla olevat henkilöt tai opiskelijat haluavat täysin omasta tahdostaan solmia sen nollatyösopimuksen ja määritellä itse, millä viikolla he tekevät töitä nolla tuntia ja millä viikolla he tekevät töitä vaikka monta kymmentä tuntia.

Lopuksi lämmin kiitos ministeri Lindströmille debatissa käyttämistään puheenvuoroista. Se luo uskoa ja toivoa siihen, että lainsäädäntötyö tähänkin sivuten, jos sikseen tulee, on reilujen pelisääntöjen mukaista.

18.59 **Leena Meri ps:** Rouva puhemies! Kaikki paikalla olijat ja muut kuulijat! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja puolesta ja vastaan, ja tästä huomataan, ettei tämä ole lainkaan yksinkertainen asia. Tuossa lyhyessä aikaisemmassa debatissa kuulin Antti Lindtmanin puhuvan siitä, että täytyy todella pitää tärkeänä, että ihmiset ovat resurssi. Tästä olen kyllä aivan samaa mieltä ja en ainakaan täällä ole huomannut, että olisi vastakkaisia puheenvuoroja pidetty. Jos ajattelen, kun olen itse ollut yrittäjänä jonkin aikaa ja tunnen paljon yrittäjiä, niin kyllä jokainen sanoo, että se työntekijä ja hänen hyvinvointinsa on erinomaisen tärkeää, koska se on kuitenkin työnantajan käyntikortti ja työkalu ja se on kaikille erittäin tärkeää, että se työsuhde ja työ on toimiva ja molemmille hyvä.

Työ- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja Filatov piti hyvän puheenvuoron erilaisista ongelmista, mitä on silloin, kun lainsäädännössä on jätetty asioita sopimatta. Itse pidän myös tärkeänä juuri sitä, että missä vaiheessa henkilö voisi kieltäytyä tulemasta töihin. Mikä olisi se aikamäärä esimerkiksi, jos edellisenä iltana soitetaan — onko silloin velvollisuus tulla, onko se työstä kieltäytymistä? Siinä on hyvin paljon juuri näitä, mitä Filatovkin luetteli, mitkä täytyy voida sopia. Niitä en lähde tässä toistelemaan.

Mitä tulee määräaikaisiin työsuhteisiin ja pätkätöihin, niin tämä maailma on hirveästi muuttunut, ja tästä syystä myös meidän työlainsäädännön pitää muuttua sen mukaisesti. Tietysti asioista sovitaan työehtosopimuksissa, mutta myös työlainsäädännön pitää tulla mukana.

Itse olen nyt 47-vuotias, 17 vuotta sitten valmistuin lakimieheksi ja ensimmäisen vakituisen työpaikkani sain 45-vuotiaana eli tein 15 vuotta määräaikaisia työsuhteita. Toki minulla oli myös oma yritys siinä ohessa, mutta tiedän erinomaisen hyvin, miten on vaikeaa varsinkin naisena suunnitella sitä elämää, perheen tekemistä, ja ehkäpä se on yksi osasyy siihen, että sitten lopulta kävi niin, että en niitä lapsia saanut, kun en ehkä ymmärtänyt ajoissa tehdä ja luottaa ehkä siihen, että se elämä kantaa. Että siinä on yksi, mikä sitten on naisilla erityisesti se ongelma: ei uskalla ehkä lähteä viemään sitä perhe-elämää eteenpäin. Mutta minä olen ihan tyytyväinen elämääni, ja ei se ole tässä nyt pointti.

Minä katsoin tästä, vuosi sitten oli tämmöinen Henkilöstöratkaisu Extraajat Oy:n tutkimus ja erilaisia haastatteluja tämmöisellä yrittajat.fi-sivustolla. Täällä oli 500 henkilöä osallistunut tähän tutkimukseen, ja tämän Extraajat Oy:n listoilla on silloin vuosi sitten ollut 1 500 vuokratyöntekijää, joilla kaikilla oli nollatyösopimus, ja 350 heistä työskenteli päivittäistavarakaupassa. Tämän tutkimuksen mukaan, joka tosiaan silloin oli tehty, näistä vastaajista 80 prosenttia ilmoitti, että haluaa edelleen nollasopimuksen mutta ei varmasti vastusta sitä, että me täsmennämme niitä ehtoja. En usko sitä. En ole näitä kysymyksiä nähnyt, mutta näin uskoisin. Ja reilu 20 prosenttia halusi tehdä mieluummin tuon 18 tuntia.

Luenkin nämä tästä, mitä nämä yrittäjät sanovat, jotka tänne ovat koonneet tämän artikkelin. He ovat tuoneet esimerkkejä näiltä nollatyösopimuksen tekijöiltä itseltään sekä puolesta että vastaan — tässä oli ollut semmoinen vapaa kommentointikenttä. Elikkä tässä todetaan: "Opiskelujen ohella on helpompi olla nollasopimuksella. Toisaalta jos vuorot tietäisi etukäteen, olisi helpompi suunnitella. Molemmissa puolensa. Henkilökohtaisesti olen ilman muuta tuntisopimuksen kannalla, ja sen vähittäisen tuntimäärän pitäisi olla 20 tuntia viikossa. Sekään palkka ei riitä yksin elättämään. Omalla kohdallani tämä on niin sanottu kakkostyö, ja nollasoppari sopii minulle nyt." Sitten: "Varmaankin opiskelijoiden kannalta paras olisi, mikäli nollatuntisopimuksen voisi halutessaan vaihtaa tuntisopimukseksi esimerkiksi kesän ajaksi." Ihan hyvä idea. Ja sitten: "Tällä hetkellä vuoroja on niin vähän tarjolla, että parempi vaihtoehto olisi tuntisopimus."

Itse olen myös työ- ja tasa-arvovaliokunnan jäsen ja olen onnellinen, että saan käsitellä tätä siellä. Toivottavasti me saamme jotakin hyvää lainsäädäntöä aikaiseksi tämän tiimoilta.

19.05 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja arvoisat tämän kansalaisaloitteen alullepanijat ja nimenkerääjät, jotka siellä lehtereillä kuuntelevat ja jotka ovat mahdollistaneet sen, että tämä asia käsitellään nyt täällä eduskunnassa! Niin kuin tuossa yhdessä debattipuheenvuorossa totesin, tässä aloitteessa ehkä syvimmältään kuitenkin on kyse arvoista, siitä, miten me näemme ihmiset työn takana: ovatko he ihmisiä, vai nähdäänkö heidät vain resurssina.

Usein on esitetty — niin kuin tässäkin keskustelussa tänään — että mikäli tämä kansalaisaloite hyväksyttäisiin, mikäli me toisimme tämmöisen parannuksen työsopimuslakiin, niin se tuhoaisi valtavat määrät työpaikkoja. No, niin kuin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja Tarja Filatov aivan erinomaisesti toi jo tässä aikaisemmassa debatissa esiin, nämä nollatuntisopimukset eivät koskaan ole olleet lainsäätäjän tahto, vaan ne ovat

ikään kuin päässeet syntymään nykyisen lainsäädännön puitteissa, niistä on tullut käytäntöä, johon nyt pitäisi puuttua. Jos ja kun me olemme nyt nähneet, että nämä nollatuntisopimukset ovat lisääntyneet jos eivät räjähdysmäisesti niin ainakin merkittävästi, ja jos ajatus on se, että jos nollatyösopimuksia ei olisi, meillä olisi merkittävästi alhaisempi työllisyysaste tai korkeampi työttömyys, niin en kyllä havaitse tälle mitään logiikkaa, sillä silloin, kun näitä nollatyösopimuksia työmarkkinoilla ei käytetty siinä määrin kuin tänä päivänä, työllisyysaste oli tätä päivää korkeampi, työttömyys matalampi. Eli ei voi suoranaisesti vetää ainakaan historian faktojen valossa yhtäläisyysmerkkiä tähän.

Toisekseen tässä keskustelussa on tullut esiin paljon vääriä luuloja. On esitetty semmoisia väitteitä, että tämä jollakin tavalla estäisi esimerkiksi opiskelijoiden työskentelyn tämmöisillä työsopimuksilla. Näinhän ei ole, ja sehän on tässä kansalaisaloitteessa, lakiehdotuksessa huomioitu. Myös sellaisia töitä, jotka aidosti ovat luontaisesti tilapäisiä, olisi jatkossa mahdollista tehdä. Niihin on olemassa täällä esitykset, joilla ne voitaisiin hoitaa, ja uskon, että niitä tarvittaessa voidaan tarkentaa.

Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu luo kyllä aika paljon odotuksia valiokuntakäsittelyä kohtaan. Huomasimme, että tämä aloitteen henki ja ajatus sai tukea lähestulkoon kaikista puolueista, ei ihan kaikista, mutta jos tämän keskustelun perusteella johtopäätös pitäisi tehdä, niin ilman muuta uskon, että heillä, jotka tämän kansalaisaloitteen ovat eduskuntaan tuoneet, on lupa odottaa sitä, että ne, jotka tässä keskustelussa ovat ymmärrystä tälle asialle antaneet, toimivat myös sen mukaisesti valiokuntakäsittelyssä ja myöhemmin sitten täällä salissa. SDP on sitoutunut seisomaan Vakiduuni-kampanjan ja tämän kansalaisaloitteen tekijöiden takana. Me esitimme tätä jo viime vaaliohjelmassa ja todella näemme asian niin, että viime kädessä tässä on kyse ihmisistä, heistä, joiden vuokra tai lainanlyhennykset tulevat joka kuukausi mutta työtunteja saattaa olla toisena kuukautena yksi, toisena kuukautena nolla ja kolmantena jotain ihan muuta.

Minkä takia me työlainsäädäntöä teemme? Viime kädessä taustalla on ajatus siitä, että ei voi ajatella, että työelämässä olisivat käytössä viidakon lait. Meidän lainsäätäjien tehtävä on pitää huoli siitä, että on reilut pelisäännöt, ja meidän tehtävämme jo ihan Euroopan ihmisoikeussopimustenkin perusteella on suojata sitä heikompaa osapuolta. Senhän takia näitä säädöksiä työlainsäädännössä on. Jos joka kerta, kun näitä säädöksiä on tuotu, olisi käytetty aina samaa perustetta, että tämä tuhoaa valtavasti työpaikkoja, ja jos se olisi pitänyt paikkansa, niin Suomessa ei olisi työpaikkoja yhtään. Ja jos ollaan sitä mieltä, että se, että ei ole ollenkaan säädelty työmarkkinoita, olisi ikään kuin avain kilpailukykyyn ja onneen, niin silloin pitäisi päätyä siihen, että monet maailman kaikkein köyhimmistä maista, joissa ei ole lainsäädäntöä, olisivat kilpailukykyisimpiä valtioita. Näin ei ole, vaan päinvastoin juuri ne maat, joissa työntekijöiden oikeuksista pidetään huolta, joissa heitä kunnioitetaan, joissa on oikeusvaltioperiaate ja vahva työelämän lainsäädäntö, ovat itse asiassa juuri niitä maailman kilpailukykyisimpiä maita.

Ja minkä takia? Sen takia, että eräiltä osin, uskon, minimituntimäärä työsopimuslakiin itse asiassa palvelualoilla parantaisi tuottavuutta. Miksi? Se pakottaisi järjestelemään työt tuottavammalla, järkevämmällä tavalla. Mistä tuottavuus nimenomaan palvelualoilla syntyy? Se syntyy sitoutuneista, osaavista työntekijöistä ja osaamisesta.

Otan, arvoisa puhemies, tähän lopuksi vain yhden esimerkin, miten esimerkiksi hotellin aamiaistarjoilussa voidaan tuottavuutta parantaa. Jossain vaiheessa tulee raja vastaan sille, kuinka nopeasti hotelli- tai ravintolatyöntekijä voi kerätä astiat pois tai laittaa niitä tilalle. Mutta jos ja kun hän on sitoutunut, hänen annetaan tehdä työnsä hyvin, niin hän osaa ko-

kemuksen perusteella sanoa, minä päivinä menee mitäkin puuroa ja makkaraa kuinka paljon, ja sitä kautta esimerkiksi materiaali-, elintarvikekustannuksilla voi tuoda suuria säästöjä jo itse asiassa sen aamiaistarjoilun kustannusten näkökulmasta tälle yritykselle. Tätä on viime kädessä tuottavuus palvelualoilla, ja se ajatus, että yritykset saavat sitoutunutta työvoimaa, joka tietää, milloin työtä on, joka voi keskittyä siihen työhön eikä siihen, millä he maksavat huomenna vuokran, viime kädessä on se tekijä, jolla me pääsemme siihen tässäkin salissa paljon puhuttuun tuottavuusloikkaan nimenomaan palvelualoilla.

Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin arvokas aloite, ja tämän keskustelun pohjalta uskallan odottaa myönteistä käsittelyä valiokunnassa. Ja totean vielä kerran, että SDP:n eduskuntaryhmä tukee tätä kansalaisaloitetta ja tukee Vakiduuni-kampanjaa.

19.12 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä, kun edustaja Lindtman aika hyvin veti yhteen kaikkien puheenvuoroja — hän toivoi työ- ja tasa-arvovaliokunnan myönteistä käsittelyä — että myönteistä totta kai on asenne, mutta tässä täytyy löytää tasapaino.

Itse taas näen sen asian niin, että emme voi lähteä siitä, että me unohdamme täysin yksityisyrittäjät. Kyllä meidän täytyy ymmärtää se, että jos vaikka yksityisyrittäjä tarvitsee silloin tällöin sairauslomasijaista, niin ei hän valitettavasti voi luvata sen enempää. Että minusta se kuitenkin on myös työllistävä tekijä.

Tunnen erään hyvinkääläisen kauppiaan, joka minulle valitteli ja sanoi, että kun työehtosopimuksen mukaan hän ei tällä hetkellä pysty palkkaamaan silloin tällöin muutamaksi tunniksi — hänellä ei nyt jostakin syystä tätä nollatyösopimusta ole, en tiedä, mikä siinä on ideana — niin hän tekee sitten itse ne iltatyövuorot. Että tässä täytyy yhteensovittaa.

Halusin tämän tuoda esille, koska edustaja Lindtmanilla on joskus tapana pikkusen toisten puheenvuoroja suoraviivaistaa, ja tämän takia vain halusin tarkentaa, että minun myönteinen suhtautumiseni on molempiin suuntiin.

19.13 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä, että debatti jatkuu. Edustaja Meri sanoi, että kyllä tässä täytyy myös yrityksiä ja yrittäjiä ajatella, että ei voi katsoa ainoastaan työntekijöiden näkökulmasta. Kyllä kun minä tämän kansalaisaloitteen olen lukenut, niin mielestäni he, jotka tämän kansalaisaloitteen ovat tehneet, ovat hakeneet itse asiassa erinomaisen tasapainon näiden ikään kuin kahden toimijan välillä. Minusta se sisältyy tähän, eikä täällä kukaan tässä salissa ole sanonut, että meidän ei pitäisi ottaa yrittäjän tai pienyrittäjän asemaa tai asioita huomioon. Minusta tämä on hyvä todeta. Mutta se, minkä ihan vilpittömästi halusin sanoa, on se, että yllätyin siitä, että tämä kansalaisaloite sai laajaa kannatusta ja tukea, ja totesin sen seikan, että tämä varmasti luo odotuksia tähän valiokuntakäsittelyyn, ja jatkoin, että itse toivon, että näiden työn sankarien, jotka tämän kansalaisaloitteen ovat tehneet, odotuksiin vastataan.

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistaan.

19.15 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tässä kansalaisaloitteessa ehdotetaan nollatuntisopimusten kieltämistä lailla määrittämällä osa-aikatyöhön vähintään 18 tunnin viikottainen työaika, ellei työntekijä ole perustellusta syystä muuta kirjallisesti esittänyt.

Ymmärrän täysin aloitteen allekirjoittajien hyvän tarkoituksen tasa-arvoistaa nykyistä työelämää ja poistaa joitakin siinä esiintyviä epäkohtia. Muutoksia aivan varmasti tarvi-

taan. On selvää, että nykyinen lainsäädäntö ja työelämän käytännöt ovat nollatuntisopimusten osalta ongelmallisia. Esimerkiksi työn tosiasiallisen päättymisen johdosta työntekijä ei voi irtisanoa nollatuntisopimusta ilman, että hänelle määrätään karenssi. Monissa tapauksissa työntekijällä on kutsuttaessa työn vastaanottovelvoite, kun taas työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota työtä. Nollatuntisopimuksista aiheutuu työntekijöille myös epävarmuutta toimeentulosta, ja ongelmia on monia muitakin, eikä väärinkäytöksiltäkään aina vältytä.

Toisaalta työnantajan kannalta kyseessä on monin paikoin toimiva järjestely, joka muun muassa pienentää ruuhkahuippujen tasoittamiseen liittyviä riskejä ja helpottaa palkkaamista tehtäviin, joissa säännöllistä viikkotyöaikaa ei ole. Työvoiman määrän sovittaminen osa-aikaisesti vaikuttaa osaltaan yritystoiminnan kannattavuuteen ja mahdollisuuteen palkata lisätyövoimaa. Osa-aikatyöntekijöitä tarvitaan myös täyttämään tilapäisiä ja lyhytaikaisia työvoimatarpeita sekä vakituisten työntekijöiden poissaoloista johtuvia sijaisuuksia. Onkin huomioitava, että mikäli nollatuntisopimukset kokonaan kiellettäisiin, voisi osa uusista työpaikoista jäädä syntymättä. Erityisesti nykyisessä vaikeassa työllisyystilanteessa onkin pyrittävä välttämään työmarkkinoiden sääntelyn tiukentamista, elleivät vallitsevat epäkohdat sitä välttämättä edellytä. Mikäli työsopimusten minimiajaksi määritettäisiin lainsäädännöllisin keinoin 18 tunnin viikkoraja, olisi mahdollista, että osa vaikeasti työllistyvistä henkilöistä työllistyisi nykyistäkin heikommin ja heidän tilalleen palkattaisiin esimerkiksi opiskelijoita, joita viikkotuntiraja ei koskisi. Myös vuokratyöfirmojen käyttö saattaisi kasvaa vaihtoehtona suoran työsuhteen solmimiselle. Samoin yrittäjäriskin osittainen siirtyminen työnantajalta työntekijälle olisi mahdollista. Ja kuten edustaja Niikko aiemmin tänään keskustelussa totesi, tulee myös ottaa huomioon mikro- ja suuryritysten erilaiset mahdollisuudet tarjota työtä.

Arvoisa puhemies! Mielestäni nollatuntisopimusten vähentämiseksi olisi ensisijaisesti käytettävä työmarkkinajärjestöjen neuvotteluteitse sopimia keinoja. Jo tällä hetkellä lainsäädäntö mahdollistaa joidenkin nollatuntisopimuksiin liittyvien ongelmien ratkaisun työmarkkinaehtoisesti. Kuten on tänään todettu, esimerkiksi Kaupan liiton ja Palvelualojen ammattiliiton sopimassa keikkatyömallissa työnantaja ja työntekijä solmivat puitesopimuksen, joka määrittää tulevien työkeikkojen ehdot. Jokaisesta työkeikasta sovitaan aina erikseen.

Kuitenkin työsopimuslakiin voitaisiin harkita säännöstä, jonka mukaan työsopimus raukeaisi tai purkautuisi ilman työntekijälle määrättävää karenssia, mikäli työnantaja ei ole toistaiseksi voimassa olevan nollatyösopimuksen aikana tarjonnut työtä pitkään aikaan. Tämä parantaisi työntekijän asemaa tilanteessa, jossa hänellä ei tosiasiallisesti ole työsuhdetta. Työntekijällä tulisi mielestäni myös olla vapaus tehdä sopimus useiden työnantajien kanssa. Ja vaikka en olekaan ainakaan aiemmin ollut perustulon kannattaja, saattaa hallitusohjelmassa mainittu perustulokokeilu tuoda nollatuntisopimusten osalta pientä helpotusta nykyiseen asiaintilaan.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on todella tärkeä mutta suhteellisen monisäikeinen asiakokonaisuus, jota tulee tarkastella monesta eri näkökulmasta. Onkin erittäin hyvä, että eduskunta käy asian läpi huolellisesti ja puuttuu nykyisiin epäkohtiin. Lainsäätäjien on silti varmistettava, ettei työllistymiselle muodosteta uusia käytännön esteitä, jos lakeja tullaan muuttamaan. Tämän uskon olevan sekä meidän päättäjien että kansalaisten yhteinen toive tässä vaikeassa työllisyystilanteessa.

19.20 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tuossa kun en saanut pyytämääni vastauspuheenvuoroa edustaja Meren esittämään huoleen yksityisyrittäjästä, joka satunnaisesti sairastuu — toivottavasti tarkoititte sellaista yrittäjää, joka sairastuessaan haluaa, että hän voisi käyttää työvoimaa, jota voisi saada vapailta markkinoilta. Tämä esitys ei todellakaan koske sitä mahdollisuutta, että se tulisi hankalammaksi. Se on eri asia, jos hän sairastaa kolme päivää viikossa säännöllisesti ja tietää sen ja joutuu tarjoamaan työtä ja haluaisi pilkkoa sen työn saatavuuden niin, että se on monelle eri työntekijälle laadittua, jolloin tätä nollasopimusta voidaan tavallaan hyödyntää siinä, että hän voi sitten valikoiden tehdä sitä eikä sitoudu jonkun työntekijän osalta antamaan lisätyötä silloin, kun sitä on tarjolla. Ja tärkeätä on huomata se, kuinka ihmiset, jotka ovat tähän nimiä keränneet, ovat nähneet sen tosiasian, että kysymyksessä on juuri se, että pyritään rajaamaan sitä epäoikeudenmukaisuutta, mitä tällä hetkellä työmarkkinoilla on sen suhteen, kuinka nollatyösopimusta käytetään.

Yksi asia, mikä tässä salikeskustelussa ei ole vielä tullut esille, kun aika usein vedotaan siihen, että opiskelijat tekevät niin ison prosentin siitä osa-aikatyöstä näillä nollasopimuksilla: Haluan kyllä muistuttaa tätä keskustelevaa salia, että opiskelijat saavat sosiaalista etuutta, jota he eivät menetä tehdessään työsuhteessa töitä. Ja se on se yksi perussyy, miksi meillä on työllistämisen kynnys, kun ihminen joutuu pohtimaan, menettääkö hän lisätyötä ottaessaan sen sosiaalisen etuuden, ansiosidonnaisen päivärahan kuukaudeksi, tai asuntotuki menee, ja näihin on myös tässä nyt, toivottavasti, valiokuntakäsittelyssä kiinnitettävä huomiota. Pyritään nyt erottamaan opiskelijat tästä pois. Heille on täysin mahdollista tehdä näitä nollasopimuksia, ja mahdollisuuteen sen oman opiskelun ohessa tehtävän työn vastaanottamiseksi ei ole mitään estettä. Esteeksi tulee sitten opiskelijoiden osalta se, että meillä on vuosittain säädettyjä tulorajoja, joita ehkä tulee tarkastella sitten jossakin muussa ajankohdassa.

Työmarkkinoilla työmarkkinaosapuolet ovat sopineet myös nollasopimuksen kieltämisestä taikka siitä luopumisesta, eli rakennusalalla ollaan sovittu siitä, että tämä järjestelmä poistetaan. Siellä ovat molemmat osapuolet nähneet myös sen, että ammattimaisen työntekijän saaminen on varmempaa yrittäjälle, kun yrittäjä tarjoaa pysyvämpää työsuhdetta. Rakennusalalla on sovittu, että pitää olla tiedossa seuraavan tilikauden tunnit, mitä tämä henkilö tekee, eli elämän ennustettavuus on tällä työntekijällä siinä vaiheessa tiedossa, ja työnantajapuoli on sitoutunut tähän, että on okei, että näin tehdään, ja se on silloin molemminpuolista sopimista, ja näin on nähty. Täytyy sanoa, että ammattiliittojen esimerkki tässä kohtaa on hyvä signaali myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle siitä, kuinka tätä asiaa tulee myös tarkastella.

Vuokratyöntekijät ovat usein, varsinkin teollisuuden puolella... En minä nyt osaa sanoa, ovatko perustuslaillisesti eriarvoisessa asemassa, mutta joka tapauksessa teollisuuslaitoksessa on hyvin usein vakituisella henkilöstöllä sovittuna tuotantopalkkiojärjestelmiä. He ovat mukana aloitepalkkiojärjestelmissä ja niin edelleen. Näiden vuokratyöyritysten kautta töihin tulevien henkilöiden — jotka toki silloin työskentelevät tässä vuokrayrityksessä — työnantaja noudattaa niitä sääntöjä, ja sitä sitovat sen työnantajan omat velvoitteet. Mutta nämä palkkiojärjestelmät on hyvin usein rakennettu kvartaalien taikka tapaturmien tai joidenkin muitten perusteella, siellä halutaan edistää tuottavuutta, ja nämä vuokratyöntekijät ovat ulkona näistä järjestelyistä juuri tämän poikkeavan työaikajärjestelynsä vuoksi.

Toki on pakko tässä sanoa, että vuokratyöhän on tällä hetkellä monen ison yrityksen rekrytointiväline ja sitä kautta myös tullaan töihin, joten aina pitää tietysti muistaa, että on

mahdollisuuksia, mutta tämän kansalaislakialoitteen taustalla on se, että pyritään saamaan työntekijöille parempaa työsuhdeturvaa, ja siihen on täysi oikeutus.

Vasemmistoliitto on tämän aloitteen takana aivan varmasti, ja voin todeta, että kun tämä on, voisiko sanoa, lähes identtinen sen nollatyösopimukset kieltävän lakialoitteen kanssa, jonka olemme viime kaudella sosialidemokraattisen kansanedustaja Jukka Kärnän kanssa tehneet, niin on helppo seistä tämän aloitteen takana.

19.27 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En oikeastaan ihan saanut kiinni tuosta, mitä Myllykoski kertoi, muuta kuin sen, mitä täällä salissa puhuttiin siitä satunnaisuuden käsitteestä. Jos käytät yhtä henkilöä ja et varmaan voi tietää, kuinka paljon sinun työntekijäsi sairastavat, niin se voi olla satunnaista tai ei-satunnaista. Mutta ehkä meidän on nyt tästä problematiikasta turha jatkaa, me emme täällä varmaan sitä ratkaise.

Haluaisin tuohon vielä lisätä sen, kun nyt kuitenkin minuun vetosit enkä tiedä, minä puheessani en sen enempää ollut kummankaan kannalla, että ehkä en sitä tarkoittanutkaan. Halusin tuoda erilaisia näkökulmia esille, mutta joka tapauksessa halusin muistuttaa, että näistä ihmisistä, joita on haastateltu, 80 prosenttia toivoo tällaisia joustoja. Siellä oli sekä puolesta että vastaan. Meidän täytyy ymmärtää, että ihmiset haluavat eri asioita, että me emme voi täällä yksin tietää paremmin kuin he. — Kiitos, puheenjohtaja.

Puhemies Maria Lohela: Muistutan edustajaa, että täällä teitittelemme toisiamme.

19.27 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Meri toi esille, pitää nähdä niitä kokonaisuuksia. Minä uskon, että te työ- ja tasa-arvovaliokunnassa pystytte määrittelemään myös satunnaisuuden problematiikan. Teiltä löytyy varmaan sitä ymmärrystä, mitä se on ja säädetäänkö se lailla. Minä toivon, että tämä esitys menee siinä muodossaan, että tämä on lakiin kirjattava asia, jotta me saamme nämä epäselvyydet poistettua työmarkkinoilta. Kenellekä me tämän sitten siirtäisimme, jos emme pysty eduskunnassa säätämään tästä lakia, jonka puitteissa tätä tulkintaa tehdään?

19.28 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Työelämä on nykyaikana hyvin monimuotoista. On niitä, jotka voivat tehdä töitään tietokoneen ääressä paikasta riippumatta. On niitä, jotka menevät työpaikalleen joka aamu tiettyyn aikaan ja lähtevät kotiin tiettynä kellonlyömänä. On niitä, jotka tekevät kolmea työtä yhtä aikaa, ja niitä, jotka tekevät freelancereina projektin toisensa jälkeen, ja vielä niitä, jotka eivät osaa ennakoida omaa työtilannettaan kahta viikkoa pidemmälle.

On hyvä, että aloite nollatuntisopimusten kieltämisestä on tehty ja että se on eduskunnan käsiteltävänä. Työnantajan valta-aseman väärinkäyttäminen on todellinen ongelma, joka aiheuttaa työntekijälle kohtuuttomia tilanteita. Huomion kiinnittäminen tähän on ensiarvoisen tärkeää. En kuitenkaan usko, että yksistään nollatuntisopimusten kieltäminen on oikea ratkaisu ongelmaan.

Arvoisa rouva puhemies! Ensiarvoisen tärkeää on pystyä vahvistamaan työntekijän asemaa suhteessa työnantajaan. Vihreät ovat ajaneet pitkään perustuloa, joka takaisi kaikille samansuuruisen valtion maksaman tulon kuukaudessa. Perustulo mahdollistaisi myös nollatuntisopimuksella työskenteleville vakaammat ja ennakoitavammat tulot. Samalla se ta-

kaisi turvatumman toimeentulon niin, ettei kukaan jää tyhjän päälle, jos työnantajalla ei ole tarjota työtunteja.

Ennen kuin perustulo astuu voimaan, tulee korjata nykyisen lainsäädännön ongelmia. Yksi välitöntä korjausta vaativa asia on nollatuntisopimusten ja työttömyysturvalainsäädännön suhde. On kohtuutonta, että nollatuntisopimuksen irtisanova henkilö joutuu karenssiin, vaikka hänelle ei olisi pitkään aikaan tarjottu työtunteja. Tämä heikentää työntekijän asemaa kestämättömällä tavalla, ja kyseinen sääntö tuleekin purkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Nollatuntisopimusten kategorisen kieltämisen sijaan meidän tulisi mitä pikimmiten korjata jo olemassa olevia työntekijän asemaa heikentäviä rakenteita. Työelämä muuttuu tulevaisuudessa dramaattisesti teknologian kehittyessä yhä nopeammin. Tarvitsemme työelämään entistä enemmän joustavuutta. Muutos ei saa kuitenkaan tapahtua pelkästään työnantajien ehdoilla.

Aloitteen ympärillä käytävässä keskustelussa kaikkien esiin tuomat tilanteet ja näkökulmat ovat yhtä todellisia ja yhtä oikeita. Se, mikä sopii toiselle, ei välttämättä sovi toiselle, ja se, mikä helpottaa toisen elämää, vaikeuttaa toisen tilannetta. Parasta on, jos voimme löytää sopivan ratkaisun tästä välistä. — Kiitoksia.

19.32 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Nollatuntisopimukselle toki on muitakin nimityksiä, kuten tarvittaessa töihin kutsuttava. Nollatuntisopimuksessa ei määritellä työtuntien määrää millään tavalla ja samantyyppistä työtä voidaan tehdä useissa kohteissa. Kuitenkin, vaikka toiminta tapahtuisi periaatteessa samalla työnimikkeellä, työtehtävät kussakin työkohteessa voivat vaihdella suuresti.

Pääsääntöisesti nollatuntisopimuksia käyttävät vuokratyöfirmat, jotka tuottavat palveluina esimerkiksi henkilökohtaista avustamista, siivousta, kotisairaanhoitoa, lääkäripalveluita, ensihoitoa, vartiointia, järjestyksenvalvontaa tai myyntitöitä. Lähes kaikki kommunikaatio tapahtuu resurssisyistä tekstiviestien avulla. Tekstiviesteissä lukee lyhyet kuvaukset kunkin kohteen työtehtävistä — useimmiten tosin liian lyhyet, jos tehtävästä työstä on olennaista saada mahdollisimman yksityiskohtainen kuva työn laadun ja turvallisuuden takaamiseksi.

Työntekijän kannalta nollatuntisopimuksissa on se hyvä puoli, että työntekijä saa määritellä työvuoronsa hyvinkin tarkkaan. Toisaalta joskus saattaa olla aikoja, että työntekijän on otettava vastaan kaikki työ, mitä saa, koska hänellä kuitenkin on työsopimus eikä työvoimatoimisto maksa työttömyyskorvausta tai muutakaan tukea. Elämän suunnittelu menee hankalaksi, jos työntekijä ei voi tietää, paljonko työtunteja missäkin kuussa on. Työterveyshuoltoa tai työyhteisöä ei ole eikä sen kummemmin työnohjaustakaan. Nämä ovat sellaisia palveluita, jotka lain mukaan pitäisi kaikilla työntekijöillä olla. Käytännössä niiden järjestäminen ja maksaminen kaatuu asiakasyrityksen tai henkilön itsensä kontolle. Firman kautta saa kuitenkin monipuolista kokemusta kyseisen alan töistä, sillä useimmiten työntekijä työskentelee useammassa kohteessa viikon aikana. Jotkut pitävät tästä vaihtelusta.

Arvoisa rouva puhemies! Nollatuntisopimuksissa on sekä hyvää että huonoa, kuten olemme tänäkin iltana monesti kuulleet. Monet tykkäävät siitä, että voivat tehdä töitä, vaikka vain vähänkin. Silloin on hyvä syy lähteä aamulla kotoa töihin, kun tietää, että on edes vähän töitä. Pitäisin kuitenkin hyvänä, että jokaisella olisi vakituinen työpaikka — kuten varmasti meistä kaikki.

19.35 **Annika Saarikko kesk:** Arvoisa puhemies! Kun valitettavasti ei ollut sote-seurantaryhmän vuoksi mahdollisuus osallistua keskusteluun aiemmin, niin kommentoin ikään kuin niillä ajatuksilla, joita tämä kansalaisaloite itsessäni on herättänyt.

Ensinnäkin pidän hyvänä, että aiheesta on tehty kansalaisaloite. Se on aina merkki kansalaisten aktiivisuudesta, ja koen, että jo pelkästään aloitteen tekeminen ja runsaan allekirjoitusten määrän saaminen siihen on nostattanut tämän asian keskusteluun, ehkä lisännyt myös nuorten työntekijöiden tietoisuutta oikeuksistaan työelämässä laajemminkin, mutta myös työnantajien ymmärrystä eettisestä velvoitteesta kohdella työntekijöitään oikeudenmukaisesti. Havaintona tästä on esimerkiksi oma-aloitteinen yhteydenotto kaupan alan liitolta ja heidän ratkaisuehdotuksestaan, miten tämän kysymyksen suhteen voitaisiin edetä.

Pidän siis tähän liittynyttä kansalaiskeskustelua erittäin tarpeellisena ja ikään kuin tämän kysymyksen herättämistä oleellisena. En kuitenkaan kannata tätä kansalaisaloitetta sen kategorisen kiellon vuoksi. Minusta on oleellista nostaa esiin, että esimerkiksi eläkeläisten kasvava väestöryhmä, hyväkuntoisten eläkeläisten joukko, on halukas omaehtoisesti vähän omiinkin aikatauluihin nojaten tekemään jonkin verran työtä, minkä järjestelmämme tälläkin hetkellä onneksi hienosti sallii. Sen takia kategorinen kielto esimerkiksi heille voisi minusta olla lähinnä haitallinen.

Siihen kuitenkin haluan kiinnittää huomiota, ja ehkä salissa on asiantuntemusta siihen, mikä on julkisen sektorin vastuu työnantajana suhteessa työsopimusten tekemiseen. Myös vuokrafirmojen käytössä tai alihankinnassa minusta erityisesti julkisen työnantajan tulisi noudattaa vahvaa eettisyyttä siinä, että työtunteja on tarjolla, jos työsopimus on tehty. Mietin ja toivon, että kun tätä aloitetta työelämävaliokunta käsittelee, niin se jotenkin nostaisi esiin sen, että ainakin julkinen työnantaja, joka monessa muussa asiassa muuten on jäänyt vähän huonoksi, esimerkiksi työsuhteiden ketjuttamisessa määräaikaisiksi, voisi olla tässä vastuullinen myös alihankkijoiden ja ostopalveluiden osalta.

19.37 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Saarikko sanoi oikein, että osa näistä asioista ratkeaa sillä, että tehdään fiksuja työjärjestelyjä ja fiksuja työvuoroja, mutta on myös sellaisia asioita, jotka vaativat lainsäädäntöuudistusta sen vuoksi, että näitä nollasopimuksia ei tunneta laissa ja niistä on tullut keino kiertää meidän työsopimuslainsäädäntöämme. Toivon, että teillä on aikaa perehtyä näihin yksityiskohtiin, koska toivoisin, että me eduskunnassa voisimme yhdessä korjata niitä.

19.37 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Juuri kuten edellä edustaja Filatov sanoi, laki ei tunnista tätä menettelytapaa. Onkin tavallaan, voisiko sanoa, harmillista, että aiemmin meillä niin sanotuissa työvoimatoimistoissa aikanaan oli mahdollisuus tehdä puitesopimuksia, jotka olivat tavallaan ehkä näiden nollasopimusten äiti. Sitä itse emme silloin tunnistaneet, eli työtön saattoi sitoutua yrityksen kanssa yhdessä ratkaisuun, että kun hänelle työtä tarjotaan, hän ottaa sitä vastaan, mutta jos hän ei ota tarjottua työtä vastaan, siitä ei ole seuraamuksia. Ja nyt tällä nollasopimuksella on tehty se, että ne vastuut ovatkin tulleet sille työntekijälle kannettavaksi siitä omasta työttömyysturvasta ja sen myötä sanktioina.

Ja tämä on tärkeätä nyt huomata: kun ei lainsäädännössä ole huomioitu tätä muuttunutta kehitystä, niin tässä pitää ottaa askelia taaksepäin, niin että asema työmarkkinoilla työntekijöiden suhteen palautuu sille normaalille tasolle, mikä kuuluu ollakin. Se valinnanvapaus työn ottamisesta vastaan pitää olla sillä työnhakijalla. Ja siinä mielessä on järkevää

pohtia nyt tätä kokonaisuutta niin, että kyseessä on työntekijän oikeus, kun meillä on tällainen menettely työmarkkinoilla kuin nollasopimusratkaisu.

19.39 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Aluksi haluan aidosti kiittää, tämä on ollut todella hyvää keskustelua puolin ja toisin. Työ- ja tasa-arvovaliokunta on isossa roolissa, ja sieltä löytyy onneksi osaamista, koska kuten tässä edustaja Filatov toi esille, laki on ikävä kyllä hieman vanhentunut. Maailma muuttuu nopeasti ja työelämä muuttuu nopeasti, ja siinäkin mielessä on hyvä, että tämän aloitteen kautta käydään tätä keskustelua.

Edustaja Lindtman nosti esille sanan "tuottavuus", ja ihan muutaman sanan sanon tästä, koska Lindtman puhui paljon palvelualan tuottavuudesta. Aika vähän täällä salissa puhumme sitten tuotannollisen teollisuuden tuottavuudesta ja sitä kautta investoinneista. Minuakin ovat monet nollasopimuslaiset lähestyneet, että voi kun mekin investoisimme, niin saisimme tämän ja tämän asian kuntoon, olisimme silloin kilpailukykyisiä ja silloin minullakin olisi se vakiduuni. Toivottavasti tämä aloite johtaa jonkinlaiseen vakilakiin tai muuhun sellaiseen, että nämäkin keskustelut päättyisivät onnellisesti, koska on ikävä katsoa meillä hyvin kuuluisiakin teollisuuden alan toimijoita, jotka ovat valitettavasti jääneet investoinneissa jälkeen ja samalla osaamisessa jälkeen, ja myös sitä kautta tämä työelämäkään ei ole kehittynyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

4. Lakialoite laiksi sähkömarkkinalain 119 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 1/2016 vp Markku Eestilä kok

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

19.41 **Markku Eestilä kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lakialoite koskee sähkömarkkinalain 119 §:n muuttamista. Eduskunta päätti uudesta sähkömarkkinalaista vuonna 2013. Lain tarkoitus on parantaa sähkön toimitusvarmuutta. Tarkoitus on kyllä hyvä, mutta valitettavasti se on johtanut merkittäviin siirtohintojen korotuksiin sekä niiden sähköverkkoyhtiöiden velkaantumiseen, joita investointivelvoite käytännössä koskee.

Kun Energiavirasto muutti 2016 suurimman sallitun tuoton määritelmää, ovat verkkoyhtiöt ilmoittaneet hinnankorotuksista. Suurimman sallitun tuoton merkittävä nostaminen, lähes tuplaaminen, antaa kaikille verkkoyhtiöille mahdollisuuden nostaa siirtohintoja todellisesta investointitarpeesta huolimatta. Tässä taloustilanteessa hyvää tarkoittava sähkömarkkinalaki on kääntynyt itseään vastaan, varsinkin Energiaviraston yllättävästä linjauksesta johtuen.

Eduskunta on asettanut jakeluverkon haltijoille sähkömarkkinalain 51 §:ssä säädetyt velvoitteet jakeluverkon laatuvaatimuksista. Lain 119 §:llä on säädetty siirtymäajasta, jonka kuluessa lain 51 §:n mukaiset jakeluverkkoa koskevat velvoitteet jakeluverkon haltijan tulee täyttää.

Voimassa olevan lain siirtymäaikasäädös velvoittaa jakeluverkon haltijoita lyhyessä ajassa tekemään merkittäviä investointeja, jotta ne täyttäisivät lain velvoitteet. Siirtymäsäädöksessä on säädetty Energiavirastolle oikeus myöntää jatkoaika investointien tekemisessä.

Eduskunnan säätämä siirtymäaika on osoittautunut liian lyhyeksi. Nopealla aikataululla tehtävät investoinnit jakeluverkon laatuvaatimuksien toteuttamiseksi ovat johtaneet verkonhaltijoiden tekemiin korkeisiin hinnankorotuksiin. Investointipaineen pienentämiseksi siirtymäaikoja tulisi väljentää. Ehdollisesta Energiaviraston toimivaltasääntelystä — osana normien purkua — olisi syytä tässä yhteydessä luopua.

Tämä ehdotus koskee siis sähkömarkkinalain 119 §:ää, "Jakeluverkon toimitusvarmuutta koskeva siirtymäsäännös", ja ehkä se keskeinen pykäläuudistus on tämä seuraava:

"Niillä jakeluverkon haltijoilla, joilla 20 kV verkkomäärästä maakaapeliverkon osuus on alle 40 prosenttia 1.1.2016 tilanteessa, jakeluverkon haltijan on täytettävä 51 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa säädetyt vaatimukset vastuualueellaan viimeistään 31. päivänä joulukuuta 2036. Vaatimusten on täytyttävä viimeistään 31. päivänä joulukuuta 2028 vähintään 75 prosentilla jakeluverkon kaikista käyttäjistä vapaa-ajan asunnot pois lukien."

Tämä lakialoite ehkä teknisesti kuulostaa vaikealta, mutta tämä on ammatti-ihmisten tekemä ja perustuu sellaiseen tilastointiin, jossa ne yhtiöt, joilla on pitkät verkot ja jotka toimivat metsäisillä tai järvisillä alueilla, joutuvat todellisuudessa tämän lain tarkoittaman investointipaineen kohteeksi, ja tästä seuraa tietenkin näiden yhtiöitten velkaantuminen. Kun me katsomme tänä päivänä sitäkin keskustelua, mitä eduskunnassa käydään, niin ehkä ne kaikkein eniten käytetyt sanat täällä ovat "kilpailukyky" ja "Suomen kilpailukyvyn parantaminen".

Pääministeri on ottanut useaan kertaan esille sen, että valtion tase pitää panna töihin eli muutetaan hieman taseen kohdennusta. Eli irrotetaan rahaa joistakin firmoista ja pannaan se joihinkin firmoihin, joissa sen oletetaan tuottavan enemmän kuin mitä on se tuotto, mikä kenties näistä entisistä firmoista on. Mutta meillä on yksityisissä investoinneissa lähes 10 miljardin aukko, ja jokuhan siihen täytyy olla syynä, että meillä ei investoida, ja se yksi syy on tietenkin se, että meillä on korkea kulurakenne. Varsinkin ne yritykset, jotka tähtäävät vientiin, kokevat, että tämä liian suuri kulurakenne on liian iso riski.

Jos pääministeri on puhunut taseesta ja aivan oikealla tavalla, niin kyllä minun mielestäni tarkastelun kohteeksi pitää ottaa myös tuloslaskelma. Nämä viimeaikaiset korotukset, mitä olen nähnyt — joskin Caruna niitä nyt tänä päivänä on perunut — aiheuttivat jo pelkästään Pölkky Oy:lle tuolla pohjoisessa 500 000:n lisärasitteen per vuosi. Silloin tämä koko sähkömarkkinalain uudistus ei ole ihan mieto juttu, eli milloin me nostamme kiinteistöveroa, milloin nostamme kulutusveroa, milloin nostamme sähkönsiirtomaksuja erinäköisillä pykälillä, niin siitä aiheutuu kumulatiivisesti juuri se ongelma, minkä takia Suomeen ei investoida, koska tämä on vain yksinkertaisesti liian kallis maa ja kulurakenteeltaan väärä.

Sen takia tämä lakimuutos on tehty, että me annamme näille tietyille sähköverkkoyhtiöille enemmän aikaa sinne vuoteen 2038 saakka investoida, jolloin se paine korottaa siirtomaksuja on pienempi. Se on pk-yritysten kannalta, maatalouden kannalta, teollisuuden

kannalta ja ihan tavallisten ihmisten kannalta hyvä asia, mutta se johtaa siihen, että silloin tämä Energiaviraston kohtuuton päätös suurimmalle sallitulle tuotolle joutuu selvästi uuteen tarkasteluun, koska siltä putoaa laillinen pohja pois. Ja jos tämä lakimuutos tehtäisiin, mikä ainakin omasta mielestäni olisi järkevää, niin tietenkin sitten pitäisi muuttaa Energiaviraston 8:aa vuotta, lyhentää sitä aikaa — se koostuu kahdesta nelivuotisesta periodista — ja kun seuraavan kerran joudutaan arvioimaan suurinta sallittua tuottoa, niin silloin sitä pitäisi alentaa siitä 5,93 prosentista huomattavan paljon alemmas, mutta toki hieman suuremmaksi kuin se nyt on ollut, se myönnettäköön.

Energiaviraston päätös on siinäkin mielessä kohtuuton, että jos me katsomme tämänpäiväistä korkotasoa, niin ei se ole missään suhteessa siihen pääoman hintaan ja rahan hintaan, mitä investointeihin on saatavilla. Tämä on aika iso ongelma, ja itse olen kyllä sitä mieltä, että jotakin lainsäätäjän pitää tehdä ja jollakin tavalla Energiaviraston päätöksiä pitää muuttaa. Se ei riitä, että niitä jaksotetaan, koska se ei kuitenkaan tule muuttamaan sitä varsinaista tosiasiaa, että 100-prosenttisesta monopoliliiketoiminnasta tuo tuotto tällä korkotasolla on liian suuri.

19.48 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! On pakko sanoa, että edustaja Eestilä on tehnyt erityisen hyvän lakialoitteen. Näin vasemmistolaisena kansanedustajana täytyy olla mielissään siitä, että kokoomuslainen edustajakollega, maa- ja metsätalousvaliokunnan arvostamani jäsen Eestilä, on tämän aloitteen tehnyt. Muistan jo silloin edellistä lakia valmisteltaessa Eestilän asiantuntemuksen tässä asiassa ja olen ymmärtänyt, ja hänellä on pitkä kokemus erään energiayhtiön hallinnosta, ja vaikka hän vaatimattomasti sanoi, että nämä luvut täällä ovat asiantuntijoiden tekemiä, uskon, että tässä aloitteessa näkyy myös Markku Eestilän oma kädenjälki ja ainakin se arvomaailma, mikä tässä on.

Eestilä omassa puheenvuorossaan toi esille sen, kuinka on tärkeätä pohtia tätä tilannetta nyt tässä maassa, kun meidän kilpailukyky on se, mikä on. Tällä nyt meneillään olevalla ja nyt voimassa olevalla lainsäädännöllä ajetaan yrityksiä eriarvoiseen kilpailuasemaan tässä maassa. Se on harkitsematonta ollut eduskunnalta, että emme siinä vaiheessa huomioineet sitä. Vaikka ponnekkaasti koetimme sen esille tuoda, niin se ei lainsäädäntöön tullut lihaksi. On alueita, missä sahatoimijat esimerkiksi joutuvat maksamaan kohtuuttoman suuren lisälaskun pärjätäkseen vapailla markkinoilla. Tulee alueellisia eriarvoisuuksia, ja tässä kohtaa uskallan väittää, että Energiamarkkinavirasto ei ole toiminut sen lain hengen mukaisesti, minkä eduskunta sääti.

Nimenomaan talousvaliokunnan viimeisessä mietinnössä todettiin, että ei saa aiheutua alueellisia eroavaisuuksia. Ja nyt kun katsotaan, mitä ne Carunan ensimmäiset päätökset ovat — kuten edustaja Eestilä tässä totesi, mitä esimerkiksi sahapuolella Pölkky Oy:ssä tulee kustannuspaineita siihen — niin on aivan selvää, että tällainen yrittäjä on eriarvoisessa asemassa, jos siinä lähellä voi olla jopa 100 kilometrin päässä tai jopa 50 kilometrin päässä ruutukaava-alueella oleva esimerkiksi hitsaustoimintaa harjoittava yritys, jolla on sähkökuluja. Eli se, että ollaan jopa saman kunnan alueella mutta ehkä eri verkonhaltijan piirissä, voi muuttaa kilpailuasemaa totaalisesti. Sen takia tähän pitää ehdottomasti tarttua ja kannustaa nyt eduskuntaa ja niitä valiokuntia, mihinkä tämä lakialoite on menossa, puuttumaan tähän miehekkäästi, jotta se virhe, joka on tehty, voidaan korjata.

Vasemmistoliitto omassa aloitteessaan lähtee siitä, että se korotus ei saa olla vuosittain 10:tä prosenttia suurempi ja neljän vuoden tarkastelujaksossa enintään 15 prosenttia. Ollaan aika lähellä edustaja Eestilän näkemyksiä siitä, mikä on se maltillinen korotus. Kyllä

talousvaliokunta ja eduskunta omassa päätöksenteossaan lähtivät siitä, että 15 vuotta on niin pitkä aika, että se antaa mahdollisuuden tehdä maltillisia korotuksia — nyt nähtiin, että näin ei tapahtunut. Voisiko sanoa, että hyvä, että meillä on Kilpailu- ja kuluttajavirasto, joka ehkäpä asiakkaittensa joukkokannevoimin pystyi käymään keskustelut Carunan kanssa, joka nyt sitten lähti omalta osaltaan tekemään näitä muutospäätöksiä? Mutta kuten tässä lakialoitteessa todetaan, tässä maassa on myös jakeluverkon haltijoita, joita eivät koske nämä investoinnit siinä määrin kuin oletetaan, ja heille annettiin kuitenkin tämmöinen avoin valtakirja tehdä rahaa asiakkaan, yrittäjän, kuluttajan kustannuksella. Se on kohtuutonta, kun tämän piti nimenomaan lähteä siitä, että meillä säädettiin laki, jota myös muutettiin — jos oikein muistan, oliko ensin 24 tuntiin, 32:een, ja nyt se on sitten, mikä se onkaan, eli tätä aikamäärettä myös saatiin.

Mutta tässä yhteydessä on pakko todeta, että lainsäädännön monimuotoisuutta voitaisiin tässäkin yhteydessä kehittää siten, että kun meillä on niitä metsäisiä alueita, niin luotaisiin joitain muitakin vaihtoehtoja sille jakeluverkon haltijalle kuin se maakaapelin rakentaminen. Uskoisin, että olisi mahdollista, että metsänomistajat saataisiin sitoutettua siihen, että tällaiset tarpeeksi isot suojavyöhykkeet on sen sähkölinjan ympärillä ja jakeluverkon haltija vastaisi korjuukustannuksista. Eli siinä kohtaa, kun metsänomistaja pitäisi huolen siitä, että tämmöiset niin sanotut tuulenkaadot, tykkylumien aiheuttamat sähkökatkokset linjojen päälle eivät ole mahdollisia, niin sen puuhuollon eli metsästä plaanille hoitaisikin se verkon haltija. Olkoot sitten ne asiakkaat kustantamassa sitä korjuukustannusta, joka varmasti tulisi halvemmaksi pitkässä juoksussa kuin se, että viedään pitkälle erämaihin maakaapelia. Pitäisi ottaa semmoinen uusi tarkastelu, että monipuolistetaan tätä koko meidän turvaamme siitä, kuinka nopeasti pitää sähköt saada päälle. Tärkeätä on, ettei se 6 miljardin vahinko enää synny, koska se oli elinkeinoelämälle ja totta kai ihmisille, kuluttajillekin, kova paikka, kun oltiin päiväkausia ilman sähköä, menetettiin omaisuuksia massiivisissa määrin.

Mutta olen kyllä erityisen tyytyväinen, että tämmöinen lakialoite on täällä käsittelyssä, ja toivotaan tälle pontta ja toivotaan, että hallituksessa voitaisiin nähdä, että nyt on se tarkastelun paikka. Ja kun tämä on vielä tullut hallituspuolueen kansanedustajan kynästä, niin tässä ei pitäisi olla ihan hirveätä tuskaakaan lähteä tähän mukaan.

19.56 **Ville Skinnari sd:** Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Myllykoski totesi: silloin, kun on aihetta, pitää kehua hallitusta, silloin, kun on aihetta, pitää kehua hallituspuoluetta, ja silloin, kun on aihetta, pitää kehua hallituspuolueen kansanedustajaa. Nyt on siihen aihetta, eli kiitos hyvästä työstä edustaja Eestilälle.

Tämä talvi on monella tavalla opettanut meitä suomalaisia siinä, että sähkö ei tule töpselistä. Meillä oli loppiaisena haasteita ihan koko sähkön saatavuuden kannalta, ja nyt viime viikkoina ja viikko sitten kuulimme talousvaliokunnassa itse asiassa kahden päivän ajan, mitä kaikkea tässä viime aikoina on tapahtunut ja mistä nämä hinnankorotukset johtuvat.

Sähkömarkkinalain lisäksihän tässä on kysymys kuluttajansuojasta, tässä on kysymys omistajaohjauksesta, mutta myös verojärjestelmästä. Me puhumme hyvin laajasta yhteiskunnallisesta kokonaisuudesta. Mikä on kohtuullista? Tästähän sähkömarkkinalakikin lähtee. Mikä on kohtuus? Miten se lasketaan? Miten se määritellään? Nyt me olemme nähneet, että on monta tapaa laskea sitä ja omistajuudella, omistajalla, on väliä. Voi jopa sanoa, että luonnollisesta monopolista tuli aika luonnoton. Pääomasijoittajat taustalla toki

maksimoivat tuoton. Se on heidän tehtävänsä, heidän tahtonsa. Tästä meillä on nyt hyvää esimerkkiä.

Mutta meillä on muunlaisiakin yhtiöitä. Meillä on muun muassa kaupunkiomisteisia yhtiöitä, kuntaomisteisia yhtiöitä, joissa korotukset ovat olleet maltillisempia. Omistaja, hallitus, yhtiön johto viime kädessä linjaa sen, miten toimitaan. Haluaisinkin nostaa esille tällaisen niin sanotun itsesäätelyn: miten yhtiö, yritys säätelee itse itseään. Tätä me olemme nähneet kansainvälisesti. Me muun muassa talousvaliokunnassa keskustelimme siitä, miten Englannissa toimitaan, miten siellä näitä investointeja valvotaan. Itse asiassa siellä ne pitää hyväksyttää valtiolla. Eli maailmassa on monenlaisia malleja.

Kuulimme tässä, että hinnankorotukset ovat vaikuttaneet monella tavalla, eivät pelkästään kuluttajiin vaan myös yrityksiin. Kuusamolainen Pölkky Oy ilmoitti, että heille tämä on tosiaan jopa puolen miljoonan hinnannousu. Salaatinviljelijöiltä tuli viestiä Pohjanmaalta, että lähtee firma alta, jos näillä hinnoilla mennään. Nämä on tietysti otettava vakavasti. Toki tullaan myös siihen toiseen puoleen, että tässä puhutaan yhteensä 8,5 miljardin investoinnista, 8,5 miljardin investoinnista — kun meillä Suomessa esimerkiksi Äänekosken investointi on muistaakseni 1,1—1,2 miljardia — eli todella isosta asiasta Suomen kansantalouden kannalta.

Mitä sitten tulisi tehdä? Kuten sanoin, kaikki lähtee siitä, mikä on kohtuullista: mikä on kuluttajalle kohtuullista, mikä on yrittäjälle kohtuullista. Meillähän kuluttajansuoja, kuluttajansuojalaki, suojelee kuluttajaa ja yrittäjällä on sitten omat säännökset.

Minä uskon ja toivon, että Suomi myös oppii nyt tästä Carunan keissistä. Meillä on valitettavasti tapauksia ollut ihan lähihistoriassa, että me emme ole oppineet näistä. Toivon nyt, että niin hallituksessa kuin oppositiossakin tämä muistetaan vielä kymmenen vuoden kuluttua, mitä meille silloin talvella 2016 oikein kävi, ettei tämä toistu. Tässä on haaste toki myös omistajaohjaukselle nyt, kun me odotamme pääministeri Sipilältä sitä, miten hän linjaa nyt omistajaohjausta, millaista aktiivista omistajapolitiikkaa valtio harjoittaa. Siinä tietysti näin oppositiostakin haluan kannustaa hallitusta tekemään oikeaa, fiksua omistajapolitiikkaa, myymään oikein, ostamaan oikein, sijoittamaan tulevaisuuteen. Siihen meillä on mahdollisuuksia.

20.01 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakialoite on erittäin tärkeä ja ajankohtainen. Sähkönsiirtoyhtiö Carunan hinnankorotukset ovat synnyttäneet keskuudessamme erityisen paljon mielipiteitä. 2013 säädetty sähkömarkkinalaki ei taida ollakaan ihan niin fiksu kuin säädettäessä kuviteltiin. Esimerkiksi Caruna on minimoinut veronsa Suomessa. Yhtiö on maksanut Suomessa tekemänsä tuloksen ulkomaille konsernin sisäisen lainan korkoina. Hallitusohjelmassa on mainittu veropohjan tiivistämishanke, josta hallitus voi hakea selkänojaa yritykselle tukkia veroporsaanreikä, ja tämä olisi myös tehtävä.

Carunan verovapaamatkustajuuden aiheuttaman tuohtumuksen varjoon on jäänyt toki se, että myös Fortum olisi joutunut käymään asiakkaidensa kukkarolla investoidakseen sähkömarkkinalain vaatiman verkon säävarmuuden parantamiseen, ellei se olisi myynyt sähkönsiirtotoimintaansa. Kuluttajaviranomaiset ovat aktivoituneet tutkimaan, ovatko Carunan jättikorotukset kuluttajansuojasäädösten mukaisia. Jopa ryhmäkanteen mahdollisuudesta puhutaan. Kesän 2010 ja joulun 2011 myrskyjen aiheuttamat vaikeat sähkökatkokset johtivat toimitusvarmuusvaatimusten sisällyttämiseen sähkömarkkinalakiin. Jo silloin säh-

köyhtiöt sanoivat, että loppulasku menee kuluttajille, mutta kukaan ei aavistanut, että sähkönsiirtoyhtiöillä olisi otsaa kertarysäyksellä lähes tuplata siirtohinta.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten alussa totesin, tämä lakialoite on tärkeä ja ajankohtainen, ja toivon, että esitys etenee maaliin saakka.

20.03 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Eestilän lakialoitteessa puututaan ajankohtaiseen aiheeseen. Kansalaisia ovat tässä kuussa puhuttaneet sähkön siirtohintoihin tehdyt rankat korotukset, joiden oikeudenmukaisuutta voidaan perustellusti kysyä. Monopolia hallussaan pitävien sähköverkkoyhtiöiden rajut korotukset ovat mahdollistuneet Energiaviraston nostettua vuodenvaihteessa siirtoyhtiöille sijoitetusta pääomasta sallittua tuottoa 6 prosenttiin. Myös valvontaviranomaisten toiminta on pääsääntöisesti hyvin myöhäisessä vaiheessa toteutuvaa jälkikäteisvalvontaa.

Vaikka pääasiallinen arvostelu onkin kohdistunut korotuksista ilmoittaneisiin tahoihin, on eittämättä myös lainsäätäjillä ja valvontaelimillä aihetta kehitystyöhön. Onkin erittäin hyvä, että hallitus on ilmoittanut puuttuvansa havaittuihin epäkohtiin lainsäädännöllisin keinoin. Tämänpäiväisten tietojen nojalla edistystä on tapahtunutkin: ainakin Caruna on julkisesti ilmoittanut korotusten jaksottamisesta.

Edustaja Eestilä esittää sähkömarkkinalakia muutettavaksi siten, että jakeluverkon laatuvaatimusten täyttämiseen vaadittavien investointien määräaikaa pidennettäisiin. Vaikka tämä lakialoite ei poistaisikaan kaikkia siirtohinnoitteluun liittyviä epäkohtia, olisi se kuitenkin osaltaan askel kohti toimivampia sähkömarkkinoita. Siksi lakialoite on kannatettava.

Arvoisa puhemies! Siirtohinnoittelun kohtuullistamisen lisäksi eduskunnan tulisi kiinnittää huomiota myös sähköveron korkeaan osuuteen sähkölaskusta. On näet muistettava, että vain sähköenergian osuus on kilpailutettavissa. Nykyisillä melko matalilla energianhinnoilla kuluttajan saamasta sähkölaskusta vain noin kolmannes, tai jopa alle, muodostuu sähköenergian hinnasta. Kun kuluttajan vaikutusmahdollisuus koko sähkölaskuun on prosentuaalisesti pieni, heikentää se innostusta kilpailutukseen ja on siten pitkällä tähtäimellä omiaan lisäämään sähkömarkkinoiden tehottomuutta.

Uusiutuvan energian käyttö on periaatteessa kannatettava lähtökohta. Kuitenkin takavuosina tuulivoiman syöttötariffit ovat omalta osaltaan lisänneet veronmaksajien energiatukiin liittyvää rasitusta. Hallitusohjelman mukaisesti niitä ollaan onneksi nyt karsimassa. Lisäksi tarvitaan riittävää sähkönsiirtokapasiteettia Ruotsin ja Suomen välillä. Kylmän ilmaston ja pitkien etäisyyksien Suomessa on pidettävä huolta siitä, että kilpailukykymme tai elintasomme eivät kärsi energian korkeasta hinnasta. Myös kriisitilanteisiin varautumisen kannalta on erittäin tärkeää, että sähkön ja energian saanti varmistetaan myös poikkeusoloissa.

Arvoisa puhemies! Energia- ja polttoaineverot ovat Suomessa moninkertaisia verrattuna sekä EU-lainsäädännön edellyttämiin minimeihin että moniin verrokkimaihimme. Energia- ja polttoaineverotuksen tasoa alentamalla asumisen ja liikkumisen kaltaiset perustarpeet olisivat kohtuullisen hintaisia ja yritysten kilpailukyky paranisi. Tämä helpottaisi monen pienituloisen talousahdinkoa, kun kulutukseen jäävät tulot kasvaisivat, ja se parantaisi samalla Suomen talouden toimintaedellytyksiä.

20.07 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kaikki varmaan muistavat, kun kokoomusministeri lupasi julkisuudessa, että näin ei tule koskaan enää tapahtumaan, että sähköt

ovat poissa. Erityisesti ne olivat poissa tuolta Savon alueelta, mutta ei suurten kaupunkien kohdalta, koska siellä oli Fortumin omat verkot. Se oli valitettavaa, ja se oli rankkaa ihmisille taloudellisesti mutta myöskin ihan toiminnallisesti.

No, silloin päätettiin ja sitten on tehty sähkömarkkinalaki, joka on erittäin perusteltu, koska on ihan totta, että pitää olla joku kohtuullinen aikataulu, milloinka voidaan luvata tai taata, että ihmisille se sähkö kulkee. Tässä on ollut esimerkkejä näistä isoista yrityksistä, mutta on myös paljon pieniä yrityksiä, kun ihmiset tekevät esimerkiksi internetin kautta kotoa, ja se ei onnistu, jos ei ole moneen päivään sähköä. Ja sen takia tämä on iso kysymys, puhumattakaan eläintenhoidosta tai muista toiminnoista, joihinka sähköä välttämättä tarvitaan.

Tämä investointipaine viime kaudella, kun tätä lakia väännettiin, oli selkeä, ja silloinhan on erityisesti ollut huoli näitten pitkien etäisyyksien yhtiöiden osalta. Mitä tulee kysymykseen siitä, onko se kaapeli aina kaivettava maahan, niin näinhän ei ole. Jo tälläkin hetkellä on monta vaihtoehtoa: joko kaivaa sitä kaapelia maahan tai vetää se linja esimerkiksi tienvarteen, tien viereen, joka on ollut tietenkin hyvä vaihtoehto monessa paikassa, tai sitten tehdä niitä suurempia hakkuita niin, että ensimmäiset puut, jotka kaatuvat, eivät kaatuile sen sähkölinjan päälle. Elikkä idea on saada turvattua, että se piuha pysyy päällä, ja se voidaan siis toteuttaa monella eri tavalla.

Talousvaliokunnan käsittelyn aikana tätä sähkömarkkinalakiahan muutettiin. Me teimme siihen silloin jo muutoksia ja erityisesti näihin aikatauluihin, eli milloin ja kuinka monta prosenttia pitää olla varmistettua verkkoa ja mitkä ovat sitten ne korvausvaatimukset, jos näin ei ole. Ja silloin ainakin ajattelin, että mielestäni on aika kohtuullinen se aikajakso vuoteen 2028, ja sittenhän siellä oli jo tässä nykyisessäkin laissa erikseen neuvoteltavana vuoteen 2036. Elikkä se 2036 on se viimeinen kohta ja nyt eletään vuotta 2016, elikkä 20 vuoden päästä tulee olla sähköverkkojen siinä kunnossa, että ne saadaan 6 tunnin aikana täällä kaupunkiseudulla ja 36 tunnin aikana sitten tuolla maaseudulla ja metsäisillä alueilla kuntoon, jotenka tämä aikajakso on aika pitkä.

Nyt sitten Eestilän aloite, että lisättäisiin tätä aikaa, voi olla ja varmaan on joillekin ihan tarpeellinen, ja uskon, että jos ja kun tässä hallitus on tuomassa sähkömarkkinalakiin muutoksia — näin ymmärsin ministeri Rehnin puheista, mahdollisesti myöskin tämän hinnan seurannan tai tuoton määrän osalta, näin hän ainakin vastasi tässä muutama viikko sitten kyselytunnilla — niin sehän on hyvä mahdollisuus saada tämä lakialoite käsiteltäväksi siinä samassa. Ja se on tietenkin hyvä, jos tämä pohditaan uudelleen.

Minulla on hyvin pienen pieni skeptinen kohta, ja se on se, kun mietin niitä yrityksiä, jotka ovat tehneet tämän oman investointisuunnitelmansa nyt jo tällä suunnitelmalla, elikkä niitä, jotka ovat jo lähteneet tekemään niitä investointeja näihin vuosilukuihin nähden, ottaneet sen lainan ja laittaneet omat verkkonsa kuntoon tällä aikataululla. Toivon, että tässä ei tule sitä asetelmaa, että nyt sitten kohdellaan yrityksiä eri tavalla, jos toisille tulee sitten muutaman vuoden päästä mahdollisuus kuitenkin venyttää eri tavalla sitä oman verkon korjausta. Tämä on toivottavasti asia, joka voidaan hoitaa, mutta tämmöinen kysymysmerkki minulle tästä tämän lakialoitteen lukemisen jälkeen jäi.

Näitten tuottojen osalta: Muistatte hyvin, että se korotus siihen 6 prosenttiin tuli siitä, että pitää pystyä keräämään rahoitusta näitten investointien tekemiseen. Mutta maailma muuttuu nopeasti, ja näinhän se on nyt muuttunut, että tiedetään, että se 6 prosenttia tänään kuulostaa aika paljolle. Silloin se ei kuulostanut, muutama vuosi sitten, mitenkään kohtuuttomalle. Mutta olen sitä mieltä, että sitä myöskin pitää pystyä arvioimaan uudelleen, sama-

ten kuin tätä 4 vuoden seurantajaksoa. Aikaisemmin se seuranta on ollut vuosittainen, ja voi olla, että sille olisi paremmat perusteet.

Tyytyväinen täytyy tietenkin olla, että meillä on aktiivinen kuluttajansuoja, jossa sitten on pystytty saamaan tämä neuvotteluratkaisu tänään, että tämmöisiin kohtuuttomuuksiin ei yritysten eikä myöskään yksittäisten kansalaisten kohdalta menty, vaan Caruna sitten puolitti tämän korotuksensa. — Kiitos.

20.13 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Eestilän tekemä lakialoite on erittäin hyvä ja erittäin perusteltu. Tuoreessa muistissa meillä ovat ne kuuluisat Asta-, Veera- ja Tapani-myrskyt aikanaan, jotka saivat sitten vauhtia siihen, että sähkömarkkinalakia muutettiin niin, että 2028:aan mennessä pitäisi olla valmiina sähköverkkojen turvalliseksi rakentaminen ja sitten poikkeustapauksissa 2036:een mennessä.

Tavoite, että tänne Suomeen rakennetaan paremmin toimivat sähköverkot, turvalliset verkot, jotka pystyvät takaamaan asiakkailleen jatkuvan sähkönsaannin, on erittäin hyvä ja perusteltu. Mutta edustaja Eestilän lakialoitteessa otetaan kiinni aivan oikein härkää sarvista ja todetaan, että turhalla kiireellä — kuten kaikki tiedämme — yleensä luodaan vain turhia kustannuksia, nostetaan hintaa ja monesti tehdään vielä sitä huonoa työtäkin. Että toivon mukaan maan hyvä hallitus tähän asiaan paneutuu ja rupeaa toimenpiteisiin, mikäli katsoo asiakseen. Joka tapauksessa edustaja Eestilän perustelut ovat hyvät.

Kun katsoo tätä aikataulua, 2028 — siihenhän on tästä hetkestä aikaa 12 vuotta enää — niin kuitenkin tänä aikana pystytään aika moni verkko laittamaan jo turvalliseen kuntoon. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan Sähkö omalla toimialueellaan Pohjois-Karjalan maakunnassa on tehnyt näitä toimenpiteitä jo määrätietoisesti kolmella tavalla: Ensimmäisenä tietenkin on tämä maakaapelointi, joka on toteutettu taajamissa, kuten kotikuntani Ilomantsin keskustassa nimenomaan maakaapelointi on jo toteutettu ja ne ilmajohdot ovat hävinneet, ja esimerkiksi viime kesänä yhtään sähkökatkoa ei ollut, ja jos oli, niin olivat aivan hetkellisiä eli muutaman minuutin pituisia korkeintaan, vaikka oli kuitenkin ukonilmojakin siellä. Sitten toinen vaihtoehto, joka on myös aika pitkälti toteutettu, on se, että kaikki haja-asutusalueella olevat sähkölinjat on siirretty jo maanteiden varsiin, jos vähänkin on mahdollista ollut, niin että mahdollisen myrskytuhon aikana se korjaaminen tapahtuu ihan nopeasti muutamassa tunnissa eikä isoa haittaa synny. On totta kai vielä edelleen metsälinjoja, niin tuoreita linjoja, äskettäin rakennettuja tai korjattuja, että niitä ei kannata investoinnin hukkaan menemisen takia heti siirtää teiden varsille, mutta niille on keksitty taas sitten paikallisen metsänhoitoyhdistyksen kanssa yhteinen ratkaisu, jossa kyseisen sähkölinjan vierellä olevat metsäalueet harvennetaan yhteisesti yhteisellä hankkeella, jossa sähköyhtiö ja metsänhoitoyhdistys maanomistajien puolesta tekevät yhteistyötä, että metsät harvennetaan, riskipuut kaadetaan pois, ja näin sekä metsänomistaja, sähköyhtiö että myös tämä työn suorittava yrittäjä kaikki hyötyvät tästä tilanteesta ja saadaan puuta markkinoille ja ennen kaikkea turvattua se, että sähköä saadaan jaeltua myös haja-asutusalueen talouksiin.

Pitää muistaa esimerkiksi, oliko se nyt, toissa kesänä Savossa ollut valtava myrsky — Asta- tai Veera-myrsky se oli — joka oli niin valtava myrsky, että kun kävin niitä myrskyn jälkiä katsomassa erään sukulaisen kanssa, niin totesimme, että eräässä järvenniemessä oli iso maatila, jossa oli tietenkin aggregaatit pyörimässä, että pystyttiin karja hoitamaan, ja talous toimi edelleen häiriöttä, kun sähköä saatiin aggregaatista, mutta se hävitys ja tuho oli aivan täydellinen. Ei löytynyt edes muuntajan paikkoja, missä se muuntaja oli ollut. Koko sähkölinjasto, koko sähkönjakeluverkko oli tuhoutunut. Siis ei mitään korjattu, vaan kaik-

ki piti rakentaa uudestaan. Tällaiset näin rajut ukonilmat, jotka tuhoavat koko sähkönjakeluverkon pieneltä alueelta, tietysti ovat poikkeuksia, mutta tärkeää on kuitenkin, että tätä kehitystyötä tehdään koko ajan ja niin, että ei turhia kustannuksia synny, koska kuitenkin olemme sen totuuden kanssa tekemisissä, että rahaa meillä harvemmin on viljalti tai ainakaan liikaa.

Sitten lopuksi, arvoisa rouva puhemies, vielä tästä sähköverkosta sen verran, että kun näihin sääturvallisiin ja luotettaviin verkkoihin siirrymme, niin on tärkeää muistaa se, että on huomioitava myös sitten tämä sähkön saatavuus. Se, että sähköä pystytään jakelemaan, on aivan oikein hyvä tavoite, että katkoja on mahdollisimman vähän, mutta sitten toinen asia, joka liittyy myös sähköön, on tämä sähköntuotanto tässä maassa. Vaikka se nyt ei edustaja Eestilän tekemään erinomaiseen aloitteeseen suoraan liitykään, niin totean lopuksi, arvoisa puhemies, sen, että nyt tämän talven pakkasissa tammikuussa totesimme, että meiltä puuttuu Suomesta sähköntuotannon tehoa lähes 4 000 megawatin verran, ja se on aivan valtava määrä. Elikkä olimme täysin tuonnin varassa. Että toivottavasti tässä samalla, kun tätä edustaja Eestilän erinomaista aloitetta käsitellään ja toivottavasti huomioidaan tämä järkevä rakennusaikataulu tämän aloitteen käsittelyn yhteydessä — maan hallitus sitä asiaa tarkastelkoon — kiinnitetään erittäin suurta huomiota siihen, että Suomi elää tuontisähkön varassa. Ja sitten jonain päivänä, kun tämä lama vaihtuu nousukaudeksi, olemme vaikeuksissa, kun meillä ei ole riittävästi sähköä, ja kun sähköä ei saada riittävästi, olemme tuonnin varassa, ja tuonnin varassa elävä valtio joutuu maksamaan rahaa pois, ja se ei ole koskaan hyvä asia.

20.18 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Erinomaisia puheenvuoroja tärkeän asian ympäriltä ja sen keskiössäkin. Oli pakko tarttua siihen, vaikka ajattelin, että näin hyvässä asiapitoisessa keskustelussa ei tehtäisi politiikkaa, mutta ehkä se kuuluu kuitenkin tänne eduskuntaan osaltaan.

Eli vaikka se ei tähän lakialoitteeseen kuulu, niin en voi kyllä muuta kuin surullisena todeta sen, kuinka me olemme mahdollistaneet sen, että valtio-omistusta on surutta myyty silmälaput silmillä vielä enemmän kuin ravihevosella, ei ole nähty edes eteenpäin. Ollaan tehty ratkaisevia virheitä jo ehkä siinä vaiheessa, kun myytiin Fortumille, jolloin mahdollistui se, että tämä tapahtuu näin. Silloin myytiin kansalliselle yritykselle ja ajateltiin, että omistus voi säilyä itsellä, mutta eihän se näin tietenkään mennyt.

Siinä mielessä näin vasemmistoliittolaisena voitte ymmärtää meidän reaktiomme, koska emme olleet hyväksymässä sitä kauppaa. Tämä on ollut ikävä oppitunti, mutta edustaja Skinnaria lainatakseni: toivottavasti me opimme siitä. Ratkaisuja on erilaisia: muistan, että talousvaliokunnan käsittelyssä puhuimme aggregaattivarastoista, joita olisi ympäri Suomea joitakin, joista voidaan antaa sitten ihmisille sähköä näitten määrittelyitten puitteissa.

Toki on tämä, minkä Paatero toi esille, että jotkut ovat jo investoineet, mutta täytyy myös muistaa se, että näillä koroilla otettu laina on kyllä varmasti edullinen ratkaisu, kun ajatellaan, että jos ollaan sitten samalla kertaa lisätty tätä tuottoa lisäämällä omia siirtohintamaksuja.

20.20 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kaikkia kansanedustajia hyvästä ja kannustavasta keskustelusta. Täällä nousi tärkeitä asioita esille, ja on tietenkin täysin selvää, että mikään lakialoite ei ole sinänsä viimeinen ratkaisu ongelmiin. Se on yksi ehdotus, ja sitten valiokunta ja varmaan maan hallitus arvioivat niitä keinoja, mitä me

teemme ikään kuin monopoliliiketoiminnan säätelemiseksi semmoiseksi, että se on kohtuullista eikä siinä harjoiteta niin sanottua ylihintakiskontaa, koska sehän on se kaikkein tärkein tämän valvonnan tarkoitus.

Ihan sen verran vain, että tätä asiaa pitää lähestyä ikään kuin kiihkottomasti, että ei ole tarkoitus tuomita näitä sähköverkkoyhtiöitä. Kun he parantavat sähkön toimitusvarmuutta sillä tavalla kuin he itse kukin parhaaksi näkevät, niin totta kai he tarvitsevat siihen rahoitusta. Eihän voi olla semmoista lakia, että me pakotamme yhtiön velkaantumaan tappiin asti ja sitten ikään kuin rajoitetaan sitä kassavirran saantia mutta pakotetaan investoimaan. Tämä täytyy ymmärtää, että tässä ei ole nyt kyse moittimisesta. Siellä tarvitaan näillä tietyillä yhtiöillä vähän suurempaa kassavirtaa, ettei kohtuuttomasti velkaannuta.

Mutta sitten täytyy myös huomioida tämä ongelma, minkä tämä Energiaviraston liian suuri korotus toi tullessaan. Se oikeasti antoi niiden yhtiöiden nostaa tariffeja merkittävästi, vaikka ne eivät todellisuudessa joudu investoimaan, niin että tämä oli vähän vääränlainen lupa. Minun mielestäni Energiavirasto, joka ennen valvonnassaan kiinnitti huomiota valtion 10 vuoden obligaatiokorkoon lisättynä tietyillä riskipreemioilla, nyt muutti sitä niin, että otetaan 10 vuotta taaksepäin ja sieltä keskiarvo ja sitten sen mukaan, kumpiko on korkeampi, saa käyttää jompaakumpaa. Se on väärä arvio tämänhetkiseen korkomaailmaan.

Mikä minulla itsellä oikeasti on tässä motiivina takana: minä haluan, että Suomessa säilyy vientiteollisuus, Suomessa on yrittäjiä ja yrityksiä ja maataloustuotantoa, joka nyt on suurissa vaikeuksissa, ja pankit järjestelevät lainoja uudelleen. On jotenkin väärin, että jos me merkittävällä tavalla lainsäädännön kautta nostamme heidän kulurakennettaan, jolloin se pinnan alle painuminen on vielä varmempaa. Tämähän tässä on, että tämä on iso kilpailukykykysymys, tämä on teollisuuspolitiikkaa, tämä on kilpailupolitiikkaa, tämä on Suomen maatalouden kannattavuuspolitiikkaa, ja tietenkään kansalaisten näkökulmasta ei heiltä voi ottaa jollakin tavalla rahaa pois, sitä tarvitaan muuhun kulutukseen. Meillä on nyt ongelma, asumisen kulut nousevat, ja sitähän tämäkin sähkön siirtohintakulurakenne tietysti samalla tavalla palvelee.

Mitä tulee näihin investointeihin, niin täällä oli erittäin hyviä puheenvuoroja, sanotaanko, kaikilla kansanedustajilla, ja edustaja Paatero pohti, kohtelisiko tämä lakimuutos nyt sitten epäoikeudenmukaisesti tiettyjä verkkoyhtiöitä. En sillä puolella ole ihan asiantuntija, mutta minä luulisin, että ei kohtele. Kuitenkin ne investoinnit nyt on aloitettu monesti tärkeimmästä päästä, mutta täytyy sekin tuoda rehellisesti julki, että monet verkkoyhtiöt haluavat nimenomaisesti tehdä etupainotteisia investointeja sen takia, että tämä verkon nykykäyttöarvo näitten investointien myötä nousee ja se antaa oikeuden periä entistä enemmän siirtohintoja, niin että ihan laupiaita samarialaisia he eivät tässäkään asiassa ole. Että kyllä nämä pitää tuoda kansanedustajien julki, mistä tässä on kysymys.

Sitten ei tämä valtionkaan omistus myöskään ihan ole tämmöistä pyyteetöntä, sanottaisiinko näin. Kun Fingrid siirtyi valtion omistukseen — eli siellä yli 50-prosenttisesti omistavat valtio ja Suomen Huoltovarmuuskeskus — niin tällä vuosikymmenellä he ovat nostaneet tariffia vaatimattomat 70 prosenttia. Siinä jo Carunakin alkaa kalveta. Mutta täytyy muistaa, että heillä on myös mittava investointiohjelma: nyt nämä Suomen sähköverkot, kantaverkot, ovat jo osittain vanhentuneita ja niihin joudutaan todella investoimaan, jotta meillä sähkön saatavuus ja se varmuus, joka on äärimmäisen tärkeätä kaikille, toimii.

Mutta kuitenkin täytyy meidän, jotka sitä lakia säädämme ja sitä kautta vaikutamme Energiavirastoon epäsuorasti, olla tietoisia siitä, mitä täällä tapahtuu, ja aina kun kysymyk-

sessä on sataprosenttinen monopoliliiketoiminta, niin se on ihan sama, kuka sen omistaa — sen sääntelyn pitää olla tarkkaa ja sen pitää koko ajan olla lainsäätäjän hyppysissä, että ei tule niitä ylilyöntejä sitten hinnoittelun muodossa, koska nykymaailmassa asenneilmapiiri on vähän sen laatuinen, että se otetaan, mikä pystytään.

Näillä sanoilla haluan kiittää teitä kaikkia. Kysymyksessä on kuitenkin loppujen lopuksi Suomen etu, mistä me tässä juttelemme, ei jonkin tahon syyllistäminen.

20.26 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Eestilälle hyvästä loppuyhteenvedosta, mutta on tietysti pakko todeta, että ymmärrän toisaalta, vaikka nämä Fingridin hinnankorotukset ovat olleet jo lähes 70 prosenttia, mutta kyllä me teimme sinä kohtalokkaana vuonna myös sellaisen päätöksen, mikä johtaa siihen, että lupasimme helsinkiläisille rakentaa yhteiskunnan varoilla uuden sähköverkon ja me kaikki suomalaiset maksamme sen. Siinä mielessä nyt täällä ei ole varapuhemies Pekkarista, jolla oli erittäin hyvä keskustapuolueen pykälämuutosehdotus sen osalta, jotta olisimme välttyneet siltä, että me maalaisetkin maksamme nyt helsinkiläisten sähköverkon rakentamisen.

20.27 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä näin paikalta lopuksi.

Kun me pohdimme hyvin monessa yhteydessä täällä veroparatiisien toimintaa ja minä luulen, että suurin osa meistä kansanedustajista suhtautuu kielteisesti tämmöiseen toimintaan, me haluamme, että yritykset toimivat Suomessa sillä tavoin, että he maksavat Suomeen veron. Nyt meidän täytyy arvioida tätä asiaa varmaan jossain toisessa yhteydessä, mutta laki elinkeinojen verottamisesta ja korkojen vähennysoikeudesta on sillä tavalla vieläkin veltto, ja vaikka verottajalla on oikeus purkaa tämä liian suurien korkojen muodossa otettu tuotto, niin kyllä tätäkin meidän täytyy pohtia, onko tämä viime kädessä Suomen etu, jos meillä on näin veltto lainsäädäntö siinä suhteessa, että ulkomainen pääoma voi tänne tulla ja näillä korkokikkailuilla sitten ottaa sen tuoton korkojen muodossa ja jättää Suomeen ikään kuin nollaverokannalla olevan yrityksen.

Tämä on aika yleistä, ja minun mielestäni ihan veromoraalin ja sen kannalta, että tällainen verosuunnittelu ei lisäänny, tähänkin lainkohtaan meidän täytyy puuttua ja sillä tavalla saattaa ikään kuin yritykset tasavertaiseen asemaan, sillä itse kirjoitin, että tämmöinen ulkomainen pääoma saa 25 prosentin edun eli se pystyy maksamaan 25 prosenttia enemmän kauppahintaa, ja kun tosiasiassa nämä kauppahinnat lasketaan erittäin tarkkaan sen pääoman takaisinsaannin näkökulmasta, niin ei koskaan pärjää suomalainen yritys, joka maksaa verot Suomeen. Mutta sitten minä kävin valistamassa itseäni asiantuntijoitten parissa, ja he sanoivat, että ei tämä sinun 25 prosenttiasi riitä, että todellisuudessa se lähentelee 50:tä prosenttia, koska kysymyksessä on pitkäaikainen, kumulatiivinen, ikään kuin iätön vapaa kassavirta ja sitten siellä saattaa olla kiihottimena vielä pörssiin meno. Jollakin tavalla tämä on myös sinivalkoinen kysymys, joten tätäkin lainsäädäntöä meidän tulee joskus tarkastella uudelleen ja mielellään aika pian.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain, valtion erityisrahoitusyhtiöistä annetun lain 8 a §:n sekä valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 144/2015 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 1/2016 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 19.2.2016 pidettävään täysistuntoon.

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 19.2.2016 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen